مجموع

١١٧

T. C.
İSTANBUL
Fatih Kütüphanesi
SAYI

مجموعهٔ اشعار

٤١١٥

٤٠٧٥

وقف السلطان الاديب الاريب والخليفة الحسيب النسيب

الشجاع الذي علم الاعداء بالقهر علم الآلاء وفاز بمقامات النصرة عليهم

السلطان ابن السلطان السلطان الغازي محمود خان

ابن السلطان مصطفى خان ...

[illegible]

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı: Fatih
Yeni Kayıt No: 4075
Eski Kayıt No:

١١١٤

K. 4137

[illegible] افلاک [illegible]

[illegible] کمال عدل و داد [illegible]

[illegible]

[illegible]

که کوی سر شکسته چوکان دلبرز
کردت شاه خاوره کوی مغبرز

[illegible]

هر کیم اوله بر درده فیض تشکیلم تاک
بز اوله کمندینه سر تکارم افلاک

بز ساغر کردان بزم الستز   جنکی بزی کشتی سرتله نتبز
صهبا فرقی اغیار ایچه اول نشوه‌لی تز   بز واصل قعر دبن دریای تنغیز

[illegible]

غزليات

[illegible]

الوداع ای [illegible]

الوداع ای [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اولدقجه

[illegible] اولدقجه

دردردی [illegible] اولدقجه

نوبهار جهان [illegible] اولدقجه

[illegible] اولدقجه

[illegible] غنچه دن

[illegible] غنچه دن

عاشقه [illegible] اولدی درون

[illegible] اولدی درون

لطف ایتمه [illegible] بوستان غنچه دن

[illegible] باغ بستان غنچه دن

وقت بهار [illegible] بلبل زبان

[illegible] غنچه دن

[illegible]

[illegible]

رباعی ورنی بولندی بیننونده روح فزاده
دیدار عاشق احمدرو ماور زاوخوش

[illegible]

مطلع

جلنك نه ابرجورکی اغیارك اولمه
ارکل نظرك اوله ابر خارك اولمه

بجفر بوبن دل ابر غمه بچار ایلك
هجر چرخ فلك اوللا لبه الهم

[illegible]

ریاضا حیرتا امید وصل اولم
زمانه لطف خداوندگاره قلمشه

[illegible]

ای ریاضی جنابت باده کم عقده روزگار واردر

۱۱

[illegible]

درین ایام شد ختم سخن بر خامهٔ صائب
ستم بود اگر زین بیش بر سعدی کنم خوابی

[illegible]

تفصیل الحجابات — نوای قلندر — درغم — پرده خرم

کلبام

[illegible]

بانگ کلبام وقت بام بر آمد [illegible]

نغمه کلبام [illegible]

نوای قلندر [illegible]

[illegible] درغم [illegible]

پرده خرم [illegible]

خسروانی — بیکار کرد — راه عنقا — سبزه بهار

[illegible]

منطق الطیر — خارکش — جغانه

[illegible] منطق الطیر و اصول فاخته [illegible]

ماه بر کوهان — واد آفرید — کاسه

[illegible]

جعد ساده و جعد پرچم

حافانی

چکاوک — شادرود بزرگ — پرده عنکبوت

[illegible]

خارکن — بانگ کلنگ — شادروان

[illegible]

زر جوزه زیر بزرگان

[illegible]

بالیزبان — سنگولبان

[illegible]

زیر کهن و زیر بهین

بخوان شمائل ستاره که فاخته با اصول

در و بزیر کهن نغمه کرد و زیر بهین

هاشرح حافانی

[illegible]

[illegible]

حالی

[illegible]

عزل

[illegible]

١٢

[illegible]

عشقك اصولی [illegible]

زمانه [illegible]

[illegible]

حاقانی بك

[illegible]

[illegible]

عم ایدر ظلم ازه عاشق نو جوان گزار

برادلو خسته در بیچاره جان گزار

[illegible]

فال رخنی گوزلر الف سیاهی اوزلر

بر سواد جسم قلیده که سویدا

[illegible]

گوره کیا عقده دل اهل سوزه کیم گلک سودا ده در آتش سوز عشق داغ محبت یا توسینه ده ارباب دل [illegible]

[illegible]

[illegible]

١٧

عجب عیبکاه اولدی [illegible]

تعالی الله زهی رخش صبا سیر سلیمانی   که اگر صبح ظفر تدر صباح الخیر بشانی
زهی رخش سبک بی کیم غبار جنبشی گرمی   بکر چشم غزال افتابه کحل حیرانی
او جاکی آهوی سیمین جبین عنبرین موکیم   دل خورشید ومایه داغدر سم نعل تابانی
او خنک لامکان پیما که آغاز ایتسه جولانه   سپهری خوی فشان ایلر حجابت تنگ میدانی
او زرین نعلیله سرپا کوبا خامه زردر   که ایلر وقت جنبش صفحهٔ دهره زرافشانی
اکا سر نقطهٔ انجمله لوح چرخ یکساندر   ایدر مانند خنک خامه یکیچ اوزره جولانی
نکارین اشهب شبرنگ شمائل کیم مستمدر   اکا رسم هما پروازی در رسم روشندانی
او یال و بال رشک اندازیله قوندقچه قوبدقچه   ایدر طاوس بام صبح اوضاع پرشانی
سرودش غیب ابریشم سایه دنباله مرکز   اکر ایتسه هوای سر عنبر بال جنبانی
نکاری باد پای دیوزاد اژدها پیکر   که لوح سنگه بر استاد اکر نقش ایده ثانی
او جوب برنده اوزره کیم تصویری انکار ایلر   فضاده نثره شبری که چهره درزبره قیلانی
شتابی شوبله کیم سوزن گذار ایدر بکه والاده   مراد ایتسه بکر دی اطلس کردون کردانی
او کلکون صیغاکستر که مانند کمیت مییه   خوالم اندکه دلنرده قومز الام دورانی
نکاهی جان مغفو بند او جار کندی میدانوه   تمام ایلر مثال غمزهٔ رقاص انسانی
دونر بر عالم ارا دلبر هنکامه پردازه   که اول رقص ایتمده در نکار اتا چشم فتانی
بلاکردان حسن شیوهٔ رفتاری اولسونکه   اولور تسکین غزالان ختن بولنده قربانی
طریقی اوتیم مردم نهاد طرفه سیما کیم   اولور انس و پری ذکر یله منت وجد روحانی
صفاتی اول صاحب طرفیندر که کرمش خلوه ذکره   ایدر دور ایلیدکه عالمی توحید سبحانی
دم لعب و هنر استرسه غربال ایکره دور ایلر   صبا کبی دیره دور ایدر کرد لب عمانی
براق رفرفی السیر او طاوس ملک پر کیم   بکر برتاب اولده غزال خاورستانی
عنانکیر اولمه دیت فضا هنکام غرمنده   سوار زینته سیر ایتدور در چرخ کردانی
نظر قلمه دکل رفتارنه بر خوبدر   اوکیم   اولور آیینه کنه چشم خورشید درخشانی
شهاب ساشتاب ایتسه اکر ظلمتکده شنده   جهانی پر شرر ایلر کوزلر ایلر در نورانی
ره روشنده نز ایلیر دی کنار چشمه خضره   انی اول سمته تحریک ایلیه اسکندر ثانی

اوجاغی

اوجاغی رخش رانه عرصه دولت که لا ابقدر   اولور سه بر پر نور ملک زین پوش رخشانی
او یکتا فارس دوراندر که زیر پای حکم ایتدی   سمند اقتدار شنش جهات و چار ارکانی
تهمتن بند وروئین تن نبرد وقهرمان زرکیم   نکاه چشمی رخشندن یقر دی سام و نریمانی
خدنگ انداز روئین تن شکن افراسیاب افکن   نکرکیر بشن صاحب قران رزم خاقانی
مرتب سازجنبش همت افریدون جم نصرت   درفش افراز شوکت بارکاه افروز سلطانی
کزین شمشیر نصرت قبضه دست شهنشاهی   بهین اب رخ امواج بحر نسل عثمانی
شه روشن دل و اسکندر خورشید آیینه   جم جام بزم آرای دار الملک امکانی

مصور عقل کل سلطان مراد عادل و کامل
جمال صورت معنی کمال صنع یزدانی

سخنور پادشاه نکته سنج اهل دل پرور   که وقف جیب ارباب هنر در کنج احسانی
خدیو جاه بخشای جهانکیران که طغرادر   برات جولت فرق شهنشاهان نعل کرانی
شکار آموز عنقا صید کیر قاف دولت کیم   قاپر سیمرغ رخشی بوله ازدرهای برانی
زدم حقبه سکاره بر انمش تیر اولور رخشی   اولور سیر فضای چرخه میخ نعل پیکانی
کمند طرهٔ اقبالنک دلبسته سی طالع   ستارهٔ نوجوان بخت نک مفتون و حیرانی
جهان جایه بخت ماه عید رونق افزا یی   بهار ملکه صبح دولتی نوروز سلطانی
بریدنامه دار فتح و نصرت تیر برکاری   ید طولای دشمن کیر دولت تیغ برانی
بحور مرحمت آبستن عیاری فیض ابر   نسیم روح بخش لطف کشت ایتسه کلستانی
خوزر بر تابه بر تابه ماهیلر کردانی   سمور کرم قهری شعله خیز انسیدی عمانی
رسن تاب اما تندر اکر کیم رشته کیر اولسه   غزال دشنه بغلر دی بت بستر نیستانی
ملک لشکر خدیو آسمان خیمه جهاندارا   ابا دیهیم سرای بهمن جاه سلیمانی
سن اول شاهنشه خورشید شمشیر جهانسن کیم   فلکده بر سلحدار کده مریخ اولسه ارزانی
لوای حکمکی چون بنه بغدادی طراز ایلر   همان تسخیر عزم ایت کشور ایران و تورانی
سن اول شه سنکه بر کمتر چراغ همت افروزک   بغلر ذره یه زرتاج شاه خاورستانی
هم استرسه حرم روب دربکنچ اقبالنک   غبار کمتره احسان ایدر سرمایهٔ کانی

سن اول شه سکندر نهادسک که بر کره قدرت | بکچور ظفر رسکندره باغدنه یادر مستانی
الکدن بر سکندر قورتولورمی نسخهٔ عدلک | یوزتمز کشور دلده نگاه مست خوبانی
کلاه دود آهی بر سر انمز نکه عهدکده | مگر کیم عاشق زارک فتیل داغ سوزانی
دهانه شکوه اجدرمز بودمده کیمسه | مگر بر بی گناه روزگارک زخم پنهانی
شهنشاها شکایت روزگار کینه پروردن | که منت قهر بیدر اهل دلک کوی کریبانی
براهل طبعه بر دم وبر مبوب اسبان رخصت | یقردی قادر اولدیسته بوهفت ایوانی
طربگاه جهانده جام عشرت حلقه بادانه | طونر صیت وصدای نوش جان ایوانه کیوانی
اگر خون جگر نوشش ایمیدی مردم دانا | اوردی چرخ ظالم بینه اکه حد مستانی
اگر کیم جوهر سای تحجه بر ایلر لنه جوهر سایه | نه اهل دلک الوده در تهمتله دامانی
ایدوب درکار دست انکی بکره کردون | قبول نقش عذر ایلر متاع اهل عرفانی
اولوردی زیب گوشش دزد باشس سبا امیدم | اگر چشم رجای لطفک اولماسه نگهبانی
عنایت خواه درگاه امان بخش شهنشاهم | که بند جان زاره بیم ناکه کیر حرمانی
که ناکرده جرم الوده مظلوم که بخت ایتدی | سر زندانیان شرم وتهمت یوسف ثانی
نه حکم ملکدن بر بر ایلردم بیان اما | کنورمز تاب تقریری زبان ناطقه انی
موزر در او دگلو نغمه ساز ملالم کیم | ویر تصویر سکه حالت چاک گریبانی
توکنمز سرگذشتم گر محل حسب حالمده | ایدرسه حشره دک هر موی جسمم داستانخوانی
سر سحر آزمایان عجم دختر معجز دم | زبانمدر دیمش گویا بوبیت درد عنوانی
بار دست کیمی بالاله رخساری بگلزاری | فرو داغ دل وصد کنج فراق وصد پریشانی
اگرچه دست طبعم قالدی زیر سنگ جور چرخ | مدد کارم اولورسه همتکله فیض سبحانی
ایدوب کار هنرده بینه اظهار ید طولی | چکم کلبرگ مهره رسم اسب شاه دورانی
بن اول رسام تصویر آفرین سحر واعجازم | که انکیدم اگر طرح صورده خامه جنبانی
سرموی خیاله نقش ایدردم اسب جادو دل | نگاه چشم دلبر طی ایدنجه راه مژگانی
ره طول امل کبی دراز اولمغده گفتارک | پیر دعوای معجز بسنجد ولاف سخندانی
کمیت عنبرین رخش قلم دمدر که اصبری | زنظم وعای دولتنده ایده جولانی
ایدوب چرخ اشهب صبح صطبل شاهده آخر | شه زر تاج خاور تاکه زیر رانه ایده آنی

لی

کهی سپرانه چقسون خاکدن رفع ایلسون خرمن | کهی بر ذره فیه سپرانه صالسون ظل یزدانی
محصل اول شه بحر وبر سر حالده مولی
نگهدار ایلسون چشم دعای مستمندانی

له

نه نقشدر بو که رسام صنع یزدانی | شنوره سیمه بغلدی که کیم عالم اولدی حیرانی
نه نقشدر بو که هموار طرح رنگینی | نگار خانهٔ خلد ایلدی بو دیوانی
نه نقش اولور بو که بیک ال جالنسه رسم ایده مز | زمین مدحنه کم برگ لطف مانی
نه نقش اولور بو که مثلن انشندی کمسه | بو بزمگاه ایده لی زهره ساز خنیانی
عروس بخت یوزینی کورندی نقش مراد | براتندی غلغل سور طرب بو ایوانی
هوای طرهٔ طالعده هر نوا سازک | بو دمده لبسته نگار اولدی صوت الحانی
زهی نتیجهٔ اشک بلاکشان که بودم | قوبردی عالمیان فادهٔ طوفانی
حباب سیل فنا قلدی روزگار آخر | بلند خیمهٔ اقبال اهل طغیانی
نسیم صبح قبول اولدی آه مظلومان | سحاب فتنه بولوب عاقبت پریشانی
بو روزگارده اصحاب خیمهٔ جاهک | یقلدی ایشلرینه جبر شوکت وشانی
اسوب صبای عنایت نغمه ایتدی جهان | هوای گرم ستم صفحهٔ امکانی
زلال رحمت ایله ایتدی عالمی سیراب | سحاب عاطفت بار کار سبحانی
گلوره شمدی گلو حشمهٔ رجای دله | تر ازدی فلکک آب لطف واحسانی
صونرسه شمدی صونر جام عشرتی دوران | ایدرسه شمدی ایدر شاد اهل عرفانی
زمانه زمان کرم دور جور ساقی جود | مکان مکان همه بزم بزم روحانی
خدا کتوردی طربگاه قبضه دانایی | قضا گتوردی جهاندن الیم ونادانی
امید بی مدد لطف چرخ دولت یاب | ستاره بی شرف افتاب نورانی
نشاط ناظم اقلیم خاطر ضعفا | ملال سینهٔ اهل ستمده زندانی
بو فیض بو فرحی ویرمز ایدی عالمه چرخ | گر اولسه هر قدحن بر شراب ربانی
بو دمده عقد ثریا یه دبیر فلک | گر اولسه ناظم سلک امور خاقانی
بو نظمی بولمیه شهنشهیت سلطنت هرگز | بو گونه منتظم اولمایه حال ایرانی
نه ممکن ایدی بنه انتظام باب اولمق | کمال مرتبهٔ عدلیله عالم فانی
اگر که اتمسه احیای نظم ملک وملل | او صدر خوش منش کلکی رای خاقانی

او محض خیر خدا کیم شرایع شرعنه
پناه حفظ امین ایتدی ملک عثمانی

او در نظیم که صندوقهٔ امانتنده
نظام عالم ایچون صقلمش خدا آنی

شهنشه علما فر طالع فضلا
سپهکش بلغا سیف فضل یزدانی

مراد ملک و ملل مفتی ستوده عمل
عماد دین و دول بو حنیفهٔ ثانی

مسیح منقبه یحیی افندیکیم اولدر
کلیم وادی حکمت رهٔ سخندانی

خجسته عالم فتوی که قطره جه کلمز
یم علومنه نسبت محیط برهانی

ریاض رفعته اسمانلر چمن صفه
حریم حرمتنه سدره نخل نورانی

قلمرو فکری خطای خطهٔ غزل
غزال چین سخن کلک نافه افشانی

گوزل سوزر رهٔ معناده ابلق کلکن
مسلم الحق اکا شیوهٔ قلمرانی

انکله همبر اولورمی سپهر معناده
اکرچه ابن ملک ایتدی ال جنبانی

بو بر فرشتهٔ لولاک فیضدر المنش
فنادی السنه عرش برین عرفانی

عجبمی عالم معنی سواد فتوالی
مسخر ایتسه سنه همتی ناسانی

زلال نظمنی خاطرده طوتسه کیمکه دور
او خضره کیم اوله بر تشنه آب حیوانی

بو حسن و شیوه که وار انده پدر ار شیوه
خرد نظر کبی اولسه عجبمی حیرانی

او شکله کرمیه کیسه تبان نظم عجم
قماش حسن اداده قبای شروانی

غریب میکده در بیت نظم کیم انده
صونر دله بت معنی شراب روحانی

فلک چو یوسف نظمن چقردی بازاره
براولدی صیت صدا سنبله برج میزانی

ستاره سیمنی عرض ایتدی ماه مشک ترین
سنه سحر اکا ویروب او تاج رخشانی

ایلیتدی رشته سازین کوزنجه سرودی
محصل اولدی خبرداری مرکوزانی

بهای چرخله دور کرده الکلمز بردل
مکر که کاهی ایده چرخ ساعت اقعانی

اشارت ایته اکر شیر نقش بالینه
چلوب عدوسنی بر چو شیر عرانی

مرادبخش خدیوا یکانه نامورا
ایا مدار صلاح زمانه فانی

بنم که عالم اوصافکی سیاحت ایدوب
طونلدی پای دلم ماورای امکانی

عنانکش

عنانکش اوله ده چابک سوار طبع ایدرم
جهان جهان ره مدحکده بنه جولانی

کمیت خامه یی ضبط ایده مز که اکه دوات
انجردی سطلله زیر اشراب ریحانی

دکل قصیده بو بر بحر شعله کوهردر
که آتشین نفس ولدر ایتدی طغیانی

بو سنبل سخنده رخط مسلسل ایله
که طابر دولمش اکا موجه فراوانی

صحیفهٔ سخنم یازلدی صنمه که دال
دوشردی لغلین او داد بره خامه گرانی

ادای خوبله بر شعری طرح
بری خیال ایده اب ابجزه شعر ایدربانی

همیشه روزنه نازدر ادوهزکانی
طوتر خدنگ جگردوزه جان بالانی

می بنازله سرکرم غمزهٔ مستی
بناز نازله همکاسه چشم فتانی

انک که حقه سر جام جم اوله زخم
اولورمی باده کبی مرهم سلیمانی

بر آتشین قدحی چرخه طوتر بر صانم
کورنجه شعله با دیر جام گردانی

امید اودر که تهی دست قلمیم صبری
صونه جم کرمی باکه جام احسانی

دوکندی نقد فرح دوندی جیب مفلسه دل
متاع عمله براما که سینه دکانی

او تنک دست نشاطم که اشک حسرتیم اولور
مدام دامن مدیونم کبی کریبانی

به قدر قدرت صانع که ایلدی پیدا
بخار جوششن بحری سپهر گردانی

به نور خاتم پیغمبر ار روی زمین
که مهر ظهر شیر یغیبده فیض قرآنی

برنمه بنده که کوردن نه دکلو قطره اسم
زمین حیرته صالمه بو در غلطانی

قرین سمع قبول اوله ملکه حقده
دریغ کوهر نطق ایتمه ای کرم کانی

بولورمی رونق عالی سماط جاهی خلل
اکر براهل دله صونسه بر دلم نانی

کمینه کنجنه دکمز مبهم بو ویرانک
بنم ظهورمه کلن کنج کوهر افشانی

نزار منصبه شایسته یم بو همت ایله
که زیر کلکمده الدم سواد عرفانی

ساقی‌نامهٔ حضرت عزمی‌زاده حالتی افندی رحمة الله علیه

کرانه کلوری جهات اولوره سنکنز ... اوکیم قبوکده ایده خدمت ثناخوانی
اوبار جراغکی سن خاطر عدو بوندی ... فتیل شمع کبی شکله پریشانی
بو نکته کاه اولکیم جراغ خاطر کدر ... نفوذ همت که کور مزانی ازانی
شعاع ساغر الهام و تاب کوهر فیض ... منور ایلدی شویله بو قلب ویرانی
نظر قلن دل ویرانه سنده بن قولکی ... صانورکه وار نیجه شب جراغ پایانی
نه که ظاهر اوله نقش دلفریب جهان ... کورنش بو طاس اندکه مهر کردانی
همیشه فضل وکرمله مقام دولتده ... اوله مربی اشراف ذات ذیشانی
دونیم اوله غم غرق بحر قهر ایده حق ... حسود دسنک دلی دشمن کرانجانی

خدا ظهیر وقضا کارساز اقبالی
ملک اسیر وفلک زیر حکمت فرمانی

له

بارک الله زهی سالک وادی ثنا ... عنبرین خرقه سیدر نوره سینه سترها
هادی ره طلبانه روش دانایی ... یعنی راه اکه دانش قلم حکمت را
نه قلم عارف بالله مسیح الانفاس ... که شب عالم اندیشه‌یی ایلر احیا
نه قلم مرشد ارواح معانی که اکه ... محرم اسرار حرم غیب مرید اولسه روا
باشنه کسنه اولوره بکربان دوات ... سر لوح وقلمی عالمه ایلر افشا
کشف راز ایلمه جاه دوانه اختر ... کمه طویمزدی انک سر نهانی اصلا
نه قلم نجم شناس فلک عالم غیب ... نه قلم جاه نشین رصد نوبیدا
اسنه نقطهٔ تقویم بیاننده تمام ... کوسترر نسخهٔ امکان قضایی اما
السه راز فلکی زیور لوح تعبیر ... دل جاه حوقی دبو طوغ ایلر اکا
بولسه دندانی خلل اکه نیه آسانده ... حل مشکل کره رشتهٔ اسرار قضا
دهن محبرهٔ درانیه سر انکشتن تر ... اولور اوراق شمارنده دیوان ثنا
لذت میوهٔ شعرمله زبانه جاک اولمش ... نیه اماندر اول طور سخن حسن ادا
هر دم ال اوزره طوزانی دبیر اخبار ... تحمی بغداد سخندنمی کلوبه رعنا
ای خوشی اول مست شمیم نفحات معنی ... که نیاز ایله دُر کریه کنار صبح وفا

هم سرشکله ایدر جلوه کلشن سبزار ... هم صریر بله اولور سنبله در نغمه سرا
مطرب بزم کلفشون تخیل که ویرر ... نغمه سی خاطر مغنابه نشاط صهبا
سحر ایدر شویله که اغاز ایده جک تحریره ... اول روانبخش نغم اول دم حالت زوا
کنور زهره کبی بکر خیالی رقصه ... ایندرر هر الفه نی کبی اهنک نوا
قوندرر سازینه صد بلبل معنایی بر دم ... اولسه مضراب زن تار خیال یکتا
حشت بیمای خیال اولمزیدی اولمسه کر ... عاشق حسن ادا واله وسر در سودا
جشنم سیران سخن وادی معانیده دخی ... کورمدی بو نخلین قیس بلاغت سیرا
پای در سلسلهٔ طرهٔ لیلای خیال ... سر قدم ساخته اداره وادی ادا
سایه سی ظلمت سر چشمهٔ خضر اوله تو له ... کرد کی پرده ایدر آب حیاتی اجرا
سرمهٔ نور سیهدر که ویرر خاک رهی ... دیدهٔ شاهد پر شیوهٔ معنایه جلا
خادم البیت شهنشاه سخندر براشور ... بانوی پردهٔ غیب اولسه اکا چهره نما
کاتب الحکم طبع عنبدر ایدر به عجبه ... مشق سودای خط شاهد شوخ معنا
مشق سحر اتمیجک غمزهٔ چشم بارک ... وصفنی ایلیمز لوح خیاله املا
ثبت الهام الهی نیجه اولور بیاض ... بنه کوسترس او معجز رقم سحرارا
کلمت وکوی حکم ارای لسان الغیب ... السون آتش مجموعهٔ شعر دان
دم تحریره او منشی عطارد منشه ... حقهٔ عنبر فلک جنبر دوات اولسه سزا
دود شمع قمر نور سیهدن اشور ... السه ترکیب مداد بن اکر استاد قضا
کلوب ارواح سخن بیه مبارک باده ... عقل کل تهنیه جاهنی عرض ایلسون اکا
در که فیض آلهیدر اولندی توجیه ... جاه تحریر ثنا نامهٔ صدر العلما
اولکه همت منشیر تأیید الهیدر ابدن ... نامه نادره مضمون کلامن امضا
اولکه شهنامهٔ فردوسی اندیشه سنه ... اولسه شیرازهٔ سزا رشتهٔ زلف حورا
اولکه سر رشتهٔ تعبیر در بدخشی ... بو بله نظم ایلدی بیرایه ده سلک ثنا
جوهر کنج هنر کنج معانی جوهر ... بحر دانش کهر کوهر دانش دریا
خاتم شرع مبین خاتمة المجتهدین ... نسخهٔ بازوی دین ابن سیف مولا

زیب عنوان شرف مطلع نظم دولت … فخر اشراف سلف مجمع فضل و تقوی
داور نکته ور اعنی صدر مسلم انزا … تاج والا کبرا افسر فخر خلف
کامل معتمد الدوله عماد الاسلام … فاضل عصر و ابو النصر شریح الفضلا

وارث عدل عمر خواجه افندی زاده
که اودر کار براورده دین و دنیا

احمد السیر اول فخر جهان دانش … که دل و سینه سیندر نسخه سر و سرا
عمر الاثر اول داور عدل آور کسیم … بینش حکمتده برابر در انکله شاه و گدا
شویله در عدلی که دورنده الور شاهد گل … درهم شبنمی خورشیدن انده دعوی
شویله در حفظی که عهدنده نهال شعله … مرغ مومی طوتر ال اوزره سمندر آسا
الده اعجازنی در کار مسیح نظری … چشم روشنلق تصویری ایدردی بینا
نرگس شاهد بخت ایلینر دوربین … حال ارباب نیازه نکه استغنا
شمه‌ی عطر دکاندار وجود اولسه اگر … خلقه سرمایه‌سنی ایتدی وبردی یغما
گل روی سپید عالم ایکن مهر منیر … اوله مز باغچه رفعتنه مهر کیب
دست گنجینه کشاسی دم جودنده اولور … نیجه دندانه کلیددر صدف گنج سخا
کثور بابنه گنجی ایتدر دریایی … البته بر بنده سنه بوبله ایدر النه عطا
کمه گر دونه ال اجمرد رسم دورنده … مهر زر بخشه هلال اولمسه گردست گدا
صدر نعمان انرا فاضل والا کبرا … ای گزین مجتهد عالم فضل و معنی
طبعک اول بحر از موج که صاحب دردک … صدف فکری خذف پاره‌سیا حلقه ایکا
ایدوب اعجازنی درکار مسیح عدلک … اتبدیمی هم دولتی هم شرع مبین احیا
دولت و دینه اگر خدمت ایسه الحق اولور … شمه‌ی مخصوص صدر الحق سکا با فضل خدا
خدمت دین و دول مصلحت ملک و ملل … مبنیه علم و عمل نظم امور دنیا
مصحف قدرکی حسن نظر شاه جهان … رحله‌ی ناه نوه ایلمسه ببرابه روا

خامه‌م اردستخن آرانه شمشیر زبان
رتبه بخش علما مرتبه دان بلغا

نیجه نه اوردوی اجلالنه غوز مشن ازلی … خیمه هفت خرینه فلک چرخ کنا
آلتی ن نعی عجب اینه درکیم کورنور … صورت عمر عدو اینده کنقش فنا

خاکپا بینه همان سجده ایدرشاه عجم … ابروی غازی شمشیری ایدر سه ایما
ای بهین کارهم کیم که ذاتکدر … بر درش یافته بر تو خورشید هدی
منت الله که هم مرتبه شعرادر … دولتکده علم رغبت کلک شعرا
قالمدی حولت فیض آور عدلکده سنک … برنهی جیب مکرس عوارباب هوا
دور عدلکده امیدم بو علی رغم فلک … صونه دستمه بر جام مسرت صهبا
نیجه جام ایرخ جنتمه عیش جمشید … رشک کیفیتی زهر افکن جان اعدا
بزم بزم جسم اقبال و کرم ساقی فیض … جام جام اهل خاطر یاران صفا
گلسه بر دور صفا بخش تمناده توله … دیده شاهد امیدمده صهبای رجا
التفاتک بنی سرمست نشاط ایتمشیدر … بزم وصلکده ایدر سم توله صدگونه نوا
حاصلی نغمه مدحکله سرحسادی … ایلرم کاسه طنبور کبی پر غوغا
هم اول میکده فیض که روح جامی … نغمه باده نظمیله اولور رقص آرا
طبع فیضی اوله مز جرعه گدای جامم … عالم فیضه هم اول جسم ساغر بیما
سید الطایفه کشور نظم اولدوغمه … ای نظام اور جوان شه هفت سرا
بو قصیده‌م بکا مدحکده نمکسک بسدر … کلک تعیینک ایده انی خصوصا امضا

سحر ایله انشادی اعجاز ایله اتمام ایتدی
نامه مدحنگی صبری دانش پیرا

بابنه منشی اندنه سنگ اولسه توله … سرتسلیم نهاده قلم سحر آرا
ایردی هنگام دعا وقت سخن سنگ اوکنه … باری بو بیتله مقصودینی دل ایتسون ادا
کلک تحمید فم و مدحت خدام درت … دست امید فزو دامن انعام شما
تا که همواره کلیم سخن الواح قلم … ید بیضایی ورقده اوله اعجاز نما
لوح اقبالکی نقش ایلرایدوب کلک قدر … بو بوده دایره جاهکی پرکار قضا
شویله رام ایلیه فرمانکه حق عالمی کیم … خامه وش سر خط حکمک اوله چرخ دوتا
عالمه کام وره دولته رونق بخش اول … حاصلی دولتله حشر دک اول کام روا
کلک فیض کف لطفکله یازلسون دائم … روز نامکی کبی صد قلب حزین فقرا
ایده روز وشبکی قدر شرف عید فرح … چهره پیرای سحر خال و خط ارای مسا

مقاله دوم در خطابات ساقی و تعرض وصف باده و جام در ضمن آن خطاب

اوله طغرا اکثر منشور بقای عمرک
کلک احکام نکار نع تقدیر خدا

بو دیده یوسف اقبال دوران کار فرمادر — بو دیده چشم یعقوب تمنا نور بینادر
فلک شمدی ثریا ریز پای خوشه چیندر — فضا کنج الکن جیب نهی دست تمنادر
اولوب شام غریبان رجا ظل همای بخت — بنه مهتاب دولت روی طالعده نمودادر
مساعد عیش ونوشه بخت جم کبی شمدی — زمان عهد نشاط ودور دور جام صهبادر
فلک پیمانه همت امید وکام همصحبت — کرم ساقی بی منت امل بزم مهیادر
بنه سرنامرادک زیور حسن وسرور شمدی — کلف ساغر جمده درفشان تاج دارادر
بنه طوغدی کونی انجم شمار شب یاسک — بنه صبح کرم خورشید همت فیض بخشادر
نه صبح فیض ابر بیراهن صد یوسف خورشید — که بینا بیده یعقوب نابینا ردنیادر
زهی فرخنده روز عالم افروز مسرت کیم — دل شخص عدو مرغ تیر شام غم سویدادر
دکل مهر سحر بر کوی بسر کردانید انک — لوکون طور جهان فواره نور تجلادر
نهی زنک کدر دن اولقدر آیینه عالم — که لوح آب حیوان نقش ظلمتدن مبرادر
نه ممکن روی خوبان شمدی اولمق خطر آلوده — جهان یک فیض بیک حاجت فردوس اعلادر
نه لای خم عشرت نه غبار خاطر ساغر — عجب عالم عجب دم اوزکه هنکام دلارادر
هزار نوبهار شوق اولور هر بی زبان عشق — نهال شعله ده پروانه مرغ نغمه پیرادر
بو بر دمدر که مرغ بلبل موی عند لب ابلر — بو بر دمدر که شمدی طوطی تصویر کویادر
نوله طبعم انسه کفت وکو کیدر صفاسیله — اوهم آیینه هم خوش لهجه طوطی سخندادر
نه طوطی نغمه سنج عالم اسرار لاهوتی — که لوح جوهر کل اکه مرآت مجلادر
نه طوطیدر نه آیینه اوز سته آییده — که هم نور تجلا هم کلیم طور معنادر
کهی مست تجلای جمال شاهد غیبی — کهی کون ومکانی مست ایدر جام تجلادر
کهی محض نیاز که نیازه ناز واستغنا — انک مابینی حیرت ده عقل خود آرادر
کهی توصیفه آغاز انسه بر شوخ دلارایی — اولور اندن بو رسمه عاشقانه بر غزل صادر

ویرر صبره درنک سایه طوبه سرو بالادر
الور چشم قرار کنه جوی سیم سیمادر

نوله دوننسه بهشته مست انداز اولدوغی کلشن — کنار جوده نخل قدی سدره عکس طوبادر

مرامی

صراحی صنعه برکلشنده تاب سوز عشقکله — جدارا سادر وندن طوطشمش نخل بینادر
نهی کلمز کلور البته دست اوبر خنجر لر — غنم غمزه کی که دیرین آشنای جان شیدادر
کلوراه ایلسم پرواز مرغ نقش دیوارک — محبت ناله سی همکار اعجاز مسیحادر
لب شکوا سنی جام آشنایی وعده لطف ایت — دهانن طوطی دل چیزنکی پر شکیبادر
صفین آیینه دست دورکاره ویرمه سر رشته — زمان عدل صدر مو شکاف داد فرمادر
خداوند ستم فرسای عالم کیم زماننده — کریبان فلک هیچ حسرت آه شکوادر
ترقی بخش جاه اهل دل کیم عهدنده حکمنده — در ارباب طبعه شاهد دولت جبین سادر
مجرب نسخه ایام کیم تأثیر حکمیله — جوان بخت مفتون بری خوان تمنادر
هدایت شعله قندیل عرش شرع پیغمبر — سعادت سایه بال همای فیض مولادر

نکاه اموراختر بوسعید آفتاب اقبال
که دهر طالع وبختی دو چشم نور بینادر

امام دین پناهان مرشد ارشاد آکاهان — امید کام خواهان کاروان دین ودنیادر
کلیم لمعه بینش که انوار جبین الندن — دواتی طور فیض وکلک نظمی نخل موسادر
اوکیم پرتو کدای نجم بخت کامرانیدر — کرک مهر سحر پیرا کرک ماه شب آرادر
زهی خورشید نور افروز سخنکم پرتو حکمی — هوای دانش افروز ودبور جبل فرسادر
کلیم طبعه خورشید اندیشه ید بیضا — مسیح کلکنه احیای معنا کار ادنادر
متاع نطقنه کلک ادیب غیب اندازه — دکان فکر نده عقل زر نساج دیبادر
کلفسون خیالی اب تاک باغ افکاری — دل ارواح قدسه کیف جاوید دوبالادر
بهار دولتی جنت طراز کلشن عالم — نسیم بوی خلقی نافه سا زجیب حورادر
زهی فیض بهار بوستان بیرای خوشحالی — که دام صید بلبل خرمی کلبرک رعنادر
او دکلی نهیی شامل دهر کیم اقلیم حسن ابحره — نکه تاب شراب ناز غمزه توبه فرسادر
مغنی جنکنه باش قوشمز اولدی هم قهر بدنه — نکه یا هیبد کیم سازنده قصر میتادر
نه تکنه حقه دیلنر تنک نایدن شمدی — او دلکش نغمه کیم رقص آور عشاق شیدادر
مکاشف اندی ارباب هوایی مرشد علمیه — حباب باده داعی سر تجبیب جام صهبادر
کلبند کنج آمال جهان هنکام جود نرعه — نه انکشت اشارتدر به خود ابردی ایمادر
ارسطو دان حکمت شناسا شوه لطفکی — مزاج کائناته کیف ترکیب تقلادر

[illegible]

اوتوب دورکده رشک خاطر جسم مزاج مجروح | دها غصه بربهانه اندوه فرسا در
بساط بزم محنت طی اولنوی عهد عدلکده | دخی دل زهر نوشش قهر دهر کینه بجا در
کوکل کیم زخم چشم روزکاره مظهر اولمشدر | نکاه چشم لطفکدر طلبکار مداوا در
زخم قبل او مجروح ملامت دیده دیده و | کر زخم و مرهمی طعن احبا زخم اعدا در

زنم تسبیح شکرایت خامه شکوای اصرار
دم طی کردر و آلا سماط خوان نعما در

فلک بن اتندی قدرم که بو عزم جلیله بحمد الله | کر لطفک دولت جاهنده همجاه ثریا در
نکاه بن سعادت نظم اولندر چرخ خدن آبا | دعای دولت و اقباله آغاز ایتمک اولادر
اوله بر برایه قصر چرخه بخت و طالعی با کیم | مه و ناهید اکا تصویر یوسفله زلیخا در
فراز مسند خورشید اوله کیم پایه جاهک | اوره تا سایه کیم رتبت کرچه کیم اوج ذره ادنادر

نظام آرای ملک و ملت اولسون حشره دک ذاتک
بو امید دعا مزروره راه عرشه اعلادر

لله الحمد اولدی درکاه خداده فتح باب | عرشدر اتندی که در پیک دعای مستجاب
مژده اقبال دنیا فرح بولدی درون | حکمی حسن قبولک اولدی بر بید فیض یاب
اجدی دولت نامه امیدی دست روزکار | اولدی اثنا خوان شکر لطفیاری شیخ و شاب
وقفدر کیم کوکب خود بین طالع هر که | ایلیه حسن نظر مانند چشم آفتاب
عالمی صیت بر عنقا ردولتله بودم | اشتیان دیده بخشنده رو جد مرغ خواب
کجدی اول دور ستم کیم چرخ کجنک دلی | مبتلای جنک قهر ایلردی مانند عقاب
اردی اول نوروز تمنا کیم بولور مو هوس | جب و جوی دانه ابتسه خرمن لولوی ناب
درکشا کنج همت بی کلید فتح | جیب و دامان رجا برکوهر فیض نصاب
بوبله فرح دیده کیم سرمایه دار عشق اولور | کنج حمد اولدر اینا کاملر لعل مذاب
تشنه سرچشمه عینه عجمبر فیضله | نشوه رطل کرانی وبرسه کربر قطره آب
بوبله اولمز دل لب خاطر تبسم ریز اکر | ایلسه تعلیم خنده اکه صد جام شراب
بوبله آغاز ایلر دل مطرب اندلنه هم | اولسه ده کر ساقی الهامدن فیض اکتساب
اولمق امانه ممکن شمدی ارباب سخن | خامه الدن چه اله هم نغمه تار رباب
عالمی رقاص حسن افشار شوق ایتدرنده | دورحالت بخشش جاه داور دولت ماب

انشراح

انشراح صدر دولت زوج بخش مملکت | همجاح باز همت اوج پرداز صواب
کشور شرع طبنده شاه عرشی بارکاه | هاله کردون جاهنده ماه خورشید انتساب
مشعل افروز زمان طالع فروز عاجزان | بخت سوز فتنه کاران آفتاب عدل تاب

بخت ساز عقل کل همنام سلطان رسل
صدر نظم آرای جیوان نشه کردون جناب

حاکم سجاده پیرای شریعت کیم دیر | مهر عدلی محنت دین مبینه فرو تاب
اولکه دورنده فلک دعوای لطف ایتسه ایدر | محنت نزد برلی صدپاره جسمت عتاب
درج طبعندن مرصع زلف ابکار سخن | کلک فضلندن محشا هر کتاب مستطاب
زاده طبعی مسیح مریم داد خدا | بانوی اندیشه سی هم نکته ام الکتاب
بیرو اینه بساط صبح بر سجاده در | رسم قندیل زراندود اندر شکل آفتاب
آفتاب عصمتدر فیض یاب اولسه اولور | سینه عصیاندن تجلی کاه انوار ثواب
انسه غوطه کرداهیله اکر دریابه باد | عنبرین کوی کریبان اوله کرداب حباب
هر حبابی چشمی آتش بیز اولور بحره کرما | روزکار امریله اودرشته دست عتاب
اسه باد صبح حلمی دهره کردباد اولور | طبله سودا کر جبین فلکدن مشکناب
کرسحاب همتی نم ریز دشت اولسه اوز | موج زن کرداب بحره کرد باد سراب
کر حریم عدلنه مرغان باغ الزکذار | کبک خوشش رفتار و پای اندازیدر چنگ عقاب
شوبه در خاصیت دود بخور لطف کیم | دام افغان اوله باغه فیض عطر آن سحاب
عندلیب نغمه سنج اولدقجه مست بوی کل | اشک چشمندن اولور در لانه سرحوض کلاب
کارزاتندر هنر داور عدلک شوبله کیم | سر بالین عدو در فتنه تار و حساب
مهر فیضا قطره سیماب نوبیدار اولور | ای رخش نکله کوشش کاه لولو مذاب
بر تو احسانی ابرسه کرم شبتاب رجا | برج اقباله اوله سیاره خورشید تاب
نشوه بخشا دانه تاک غمی ابلی دله | ابر افلاطون بند بیرکل خم صهبای ناب
دور جاهنده اولور چشم کردن طوق هلال | ملک سرسبز نشاط خسرو مالک رقاب
جای بخشا همتک بیر دیده فاد رانکه | هر غریبی کندی شهرنده خد بو کامیاب
نعمتی شوبله بر فرح مجموعه دار سخن | الازنده نسخه پیمانه در کویا کتاب
هبت ترنم ریز راه مدحتک ارباب دل | هر بر زاتندکی مکرمت در لطف خطاب
بزم مدحک رسم ابدر مجلس نکار خیال | شاهد لطفک بازر بهزاد کلک سحر یاب

بادی فکر مده جام مجلس وصفی چکوب
انده کوسترسون بو رنکین بشعوری ماننده شراب

الده قصد مرغ دل ایلرا و چشم نیم خواب
بر ناز غمزه سن بیرایهٔ تیر عتاب

چشمی مست ناتوان غمزه در اتابنه
دست بر د فتنه سندن کشور خاطر خراب

یوسف حسن ازل تصویر ایدن رخسارینه
شعشعهٔ خورشید صبح شرمدن چکمش نقاب

ایلمز وضع قدم اول شهسوار نازاکا
رخشنه جبل الشعاع مهری چرخ الته رکاب

جوهر فرد ایله او صیبر ایله بر سوزم
ابتدای کنج واردات غیبدن دل انتخاب

هب او کنج وحی کوهر در جواهر زیور اولور
بن نکامد حسن خامه معجز جواب

اوله لایق سلک نظمم سبحهٔ دست قبول
جوهر طبعم اکه چکدی صد در خوشاب

لایق اولدر کوهر شایستهٔ تحسین حک
در لفظ ابدارم داور دانش نصاب

بن هب ابکار خیالی داد حقله بسلرم
غیر دنس در یوزهٔ معنایی ایتم ارتکاب

کلک کلکونی مرکبله یازرم شعر می
برکل خار فکرم اولسه محتاج خضاب

منشی انده ایتم اتیدی نامهٔ وصفن تمام
وقتیدر بیکی دعا افلاکه ایلرسه شتاب

تا ابده کارنه نسیم لامکان سیر دعا
درکه حقدن اولا اهل نیازه فتح باب

دور اقبالک اولوب رشک او فصل بهار
لطف حقدن استرزکیم اوله تا روز حساب

کلشن سیارهٔ برک عمر و جاهکی بی خزان
عالم فیض آفتاب دولتک بی انقلاب

نکردم فرح انکیز لطف دور اندر
که روز شاهد اقبال شمس خنداندر

اجلدی خسم نمای کائنات ینه
زمانه ساقی مجلس فروغ احساندر

براولدی بر سبیله جام دل که برقندن
فضای سینه ده شیران غم گریزاندر

ندر بو دور طربکیم نشاط ساغرندن
سماعیان صفا شمدن دور کرداندر

ندر بو عهد فرحکیم لب خموش امید
مثال جام لبالب تبسم افشاندر

نوال مطرب شادی او دکلو قدر اثر
که دیدهٔ دل انده ده و غصه گریاندر

تمام میکدهٔ عیش اولوب جهان هرکس
صنور که کندو بی هم بزم باده نوشاندر

بودر

مقالهٔ هشتم در [illegible] خواریه که [illegible] وفادار

بو دمده بر نو فضیله حجه سن هر دل
خیال ایدر که حباب می درخشاندر

بهار فیضله عالم شکفته دل شویله
که نار لاله ایله داغ کهنه بی ساندر

صبا بو فیض روانبخش جان نثاریله کیم
فضای کلشن کوی بتان بو یاندر

نشئهٔ جسم شهیدان عشقدن شمدی
مثال سرو چمن هر الف خراماندر

زهی نثار سحاب کرم که فیضندن
سرابر اهل قلم خرد و شاندر

نه دود دل که جفا مجمر محبتدن
تموج انمه ده دامان ابر نیساندر

نه کوزه کیم کلور شمدی الکا غدن
زنیج انمه ده همچون سبو ارزاندر

نه چراغ کدایان کشور غم الیه
سرای غنچه نه فوارهٔ درافشاندر

ندر بو زینت اسباب عالم آرایی
که چشم دور نکاه ستاره حیراندر

هزار مجلس فیض صبوح آماده
هزار ساغر خورشید شوق کرداندر

صونلدی دست دله بر می دماغ افروز
که کیف مایهٔ فکر خیال سبحاندر

او میدن اولدی بینه کلفتان بزم اد
زبانکه منقبه کوی هزار دستاندر

نه باده در او که آیینهٔ نشاطندن
اداره باکله طوطی دل غزلخواندر

نیاز نامهٔ دل زیب دست جاناندر
حدیث عشق نهان نقل مجلس جاندر

کوکل اوناده بر سوز غنچه در که انک
جگر وقف هب شرر و مهر داغ سوزاندر

عجب که کیسه سن مفتاح کنج وصلتکک
نه کام اثر در غنچه ده جیب بحراندر

نیسن کمان بت نورس که صد جهان فتنه
او تنک نرکس حیرت فزاده پنهاندر

او جلوه باعث ویرانی جهان شکیب
او خنده مایهٔ طوفان گریه ریزاندر

او طره کندی گریبان کش دل عشاق
خیالی حسنت بدامان عقل خواندر

کرشمه معرکه افروز فتنه و آشوب
نگاه دشنه ده دست چشم فتاندر

دوکرسه خونزدلی غمزه باسنه قلمز
زمانه عدل خداوند هوشکافاندر

ستارهٔ کوکبه دانا خدیو خطهٔ دین
که انتظام ده حال داد خواهاندر

کلیم لوح ید الکیم لسان غیب اکه
بلند طور شرع بعقدهٔ لا تخف خواندر

کشیدهٔ تیغ هنر جوهر یه توفیق
که مهر همت اکا شمسهٔ درخشاندر

مقالهٔ خمسه در عتاب نفس
و ترغیب او بمواظبت زندان

ستوده راست عماد شهر بعث نوال … که ملک دولت انکله درست ارکاندر
سپهر فضل و کماله فرشتهٔ علوی … جهانه همهٔ عنقا ربال جنباندر
ستوده منقبه بحر افندی کیم انک
بلند نامه آفاقه وصف عنواندر
بهین بهار عدالت که دورجاهنده … جهانه ضمیمهٔ کلشن فضاره ضواندر
دبیر باد بهارک که بی مداد قلم … بنفشه زر سر صفحهٔ کلستاندر
بازرسه وصف جمیلین سزا اولورا که … که سبز محفظه غنچه اکه جزداندر
صدفجهٔ یم علم محیط بر بادفی … کشید قلم فلک بحر عماندر
کلام شاهد تصور نظمه مایهٔ روح … خیال خشیم بت معنزیه رک جاندر
حیات خضر سخن بولدی رشحه سیله بقا … مکر دواتی نزاولی آب حیواندر
کتور دی بابنه بلقیس حسن معنایی … سزر معرفته خامه سی سلیماندر
اولور دمادم کهی خونی و گاهی مشکله پر … دواتی نافهٔ آهوی طرفه جولاندر
جهانی کشاده جبین ایدر آفتاب آسا … او دکلی هر کشر دوربنی شاد و خنداندر
که عرض جنین جنین ابلین هماه شمدر … صبابه ساغر بزم چمن نشیناندر
نسیم دامن جتر جنابی چاک ایده مز … جهانده معدلتی اولقدر نکهباندر
صبا آجول ایده مز سل سیف موج یم … که قهری لرزه ده دست اهل طغیاندر
زمانه خوابکه امن اولوب زمانسنده … غزال خفته دم شیر نرکس آنداندر
کورلمز اوله بوله روز کار عدلنده … عفاف فتنهٔ دهر آشیانه پرنیاندر
نه ممکن اوله کبوتر ربای صبر و شکیب … اول ابر غشوه که کیسوی تارکاراندر
هلال بیم فروغ سنانکه امید … شعاع سیر لطفکله ماه تاباندر
همیشه کردش کرداب برحیات دکل … حساب جود کله بحر سبحه کرداندر
ضیافت ایتمده دنیایی خوان لطفکله … فلک که سفرهٔ کش بزم هفت الواندر
سماط همتک ایتدی جهانی غرق نعم … که هفت کاسهٔ دریا اکا نمکداندر
سحاب فیض خدا باکه سایهٔ عدلک … قبار شاهد ملکه طراز داماندر

جان

قار جاهر بوله اتمک استسم تبدیل … زمانه دورلنک ایام عیبد احساندر
تهی سبوی امیدم صونرا ولی جم مکیم … دفینهٔ جم اقبال اهل عرفاندر
سبوی لطفکی جوق کورمه باکه سلطانم … ملال خانهٔ دل خاطرده غم فراواندر
ره نکه ده غبار حقیرم اماکیم … بهشت فیض درونم بهر کلستاندر
نظرده قطرهٔ کمتر هنرده دریایم … دلم بحر سخن لجه لجه جوشاندر
دوات معرفتمدر او کاسهٔ دریا … که موج نظمه بحار سحاب نیساندر
کلام فیض اثر مدر او جوهر قدسی … که جیب شاهد غیب اکه کیسه کاندر
نتیجهٔ خیال غریب ایله جمع اولور کویا … دروندم دلدم سویدای شب غریباندر
نم او خواجهٔ دانش که ملک طبعمده … قماش نو بنو فیض زیب دکاندر
نم او نافهٔ کان سخن که مشک ترم … خط عذار بت عنبرین کریباندر
مداد سرخ دکل فرط نفحه سیله انک … رعاف بینی کلک هنر نما باندر
سواد نظممه حیران نکاه چشم فسون … که بکر معنی یه هر نکته بر شبستاندر
کتوره شاهد مدحی رواداراصبرل
دمار فیض اثرم خرز کرد حاندر
نه که کاه فلک حقه نمنادر … فرح ده دکل اکا کاردانادر
صفای خاطر ایله فکر نظم نام ایدرم … او جایکه که جیوان شاه دوراندر
همینه رونق سلک لآل دولت اوله
وجودی کیم که کنج صنع بزداندر
نه نظم علم خامه اشعار مدر … عنبرهٔ شاهد اندیشه سلحداندر
بن اول فضله هموار صفاک ایدرین … آفتاب فلک عشق قدحکار مدر
ملک طرح بهین نقش خیالی شمدر … نظم ایدیز طبع کهر سنج خوش الحان مدر
کامکار سخنم زهرهٔ چرخ الهام … بیت معمور خیالمده برستار مدر
شهسوار هنرم غاشیه بردوشم اولان … بر نو معنی ایله فکر سبکبار مدر
رستم معرفتم ربو شهنامه کون … نظم اوصاف سمندیزکا بیکار مدر

بن که اسکندر اقلیم ستانم نظمم … شرق و غربه چکیلن لشکر ومارمدر
ایمدرر ید بیضای کلیم اعجاز … میل حکمت ازلی خامه افکارمدر
کلک دانشده مریخ قضا افروزم … شعله مهر سخن خنجر زرکارمدر
نطقه کلدم جانبخشله خامم نعجب … طفل معجز نفس مریم گفتارمدر
ایلین جان و دلی مست کلفسوز خیال … عرق جبهه اندیشه مستی‌مدر
طبعمه دائم اولور رهبر میخانه فیض … عشق کیم شوق ده جان و دلفکارمدر
آتشین وادی معنایه سیاوش دلی … دو شرر پارهٔ نور فکر رخ دلدارمدر
بر تنک معزلی خطنه جقدر آخر … دل که گنجینهٔ پر گوهر اسرارمدر
نجه بت پرصنم شوخ که دست نازک … ساز جان نیاز دل غمخوارمدر
فکر مرآت نظر دیر که بو صورتنه بوده … عاشق یوسفه مه طلعت دیدارمدر
بنم اول یوسف مصر ملاحت که بنم … حوربان رشتهٔ زلفیله خریدارمدر
که یعقوب مهر و مهه دیر که سپهر نقشش … ورق دفتر تصویر دو رخسارمدر
کاه ایدوب عزم چمن دیر نهالان جهان … دلشکست حسد شیوهٔ رفتارمدر
غنچه‌لی کورسه سوزی بوکه دهانده نگار … شهر رشک لب لعل گهربارمدر
لالهٔ کورسه ادا سیمی بوکه کوکلنده‌کی داغ … آتشین دایرهٔ عنبرت گلنارمدر
شو بله بر شیوهٔ بت شوخ ادادر گویا … شاهد نظم خداوند خوش اطوارمدر
نامه پیرای سعادت که دل شایسته … خاتم مهر ایله خبرخ مهردارمدر
خسرو تحکیم روی زمین اشعار … که زمین روب در جسم گهربارمدر
سلطنت راز سخن پادشه دانش کیم … زیره سنک در مدحی در گفتارمدر

یعنی همنام شهنشاه نجف کیم لکی
ذکر نامی ره همنده مددکارمدر

اولکه اغاز عتاب ایلر اگر زهر دلیسه … گل گلیم دری جسم گهربارمدر
جام پرفیض می همتی کیم همواره … عالم افروز دل آینه کردارمدر
اجسه اقبال امیدم نوله بربر تواپله … افتاب سحر دولت بیدارمدر

لطف

لطف رحمت ده جو بندهٔ جام آمال … فیض نعمه بدکن طالع بمدارمدر
شاهد خامه سبیدر وار یه سینانه دین … فتنه دورنده بهان طره طرارمدر
شبر اسب فتح بر عرق مملکتی … دیده دلبر که چکن غمزهٔ تاتارمدر
کار بار اور فکرم که بوداد دیده بنم … داد حق دادکر قافله سالارمدر
خواجه طبعکه عرض ایتمکه طوتلق طوتلق … اطلس نامهٔ پیچیدهٔ اشعارمدر
قلدی بی تاب ره کعبه وصفکده سنک … خامه کیم ابلق مشکین دم رهوارمدر
شمدی سر عرصه اندیشه ده بکمیچ اوزره … گرچه رقص ایلین اول رخش هنرکارمدر
دمبدم باشلسک امضار دعابه صبرکی … اخر سطر معنبر خط طومارمدر
ایدرین همنله کشور مدحن تسخیر … مهر توفیق خدا اناکه علمدارمدر

ناظم کشور دولت اوله همواره اوکیم
سبب شهرت اندیشهٔ همو ارمدر

ل

اولور هادی ره مقصود ده برکوی حضرت باری … بو بادایلرده قالمز دامکاه غم گرفتاری
جفر بیژن کبی جاه تحیر د بن ایدوب اکه … کمند رستم آساطرهٔ طالع مددکاری
کلور جولانه بینه رخش دولت رحمت افضالی … اولور صحن فضای آسمان میدان رفتاری
بیابان ایلده سرکرز رنز اولمز جوع مردم کش … اکاکیم رهبر توفیق باری یالمیه یاری
ایرشور خطهٔ مشکل ره اقباله دولتله … سمند تجنر آسان طی ایدر صحرای ادباری
قوروب بر لاله زار اوزره حباب جام رحیم … اوله عیش اهلنک بر دم کله سر دارالالاک
کوز اجدر مایه ساغر شعیله جیش اندوهه … جگه خصمه نیام لعلدن بر تیغ زرکاری
خوش اول گلگون سوار عرصهٔ غیرت که دوراتکی … اکه بکی کره زخم اوزره خدنک کینش ازاری
نکار فلکدن ایلمز در یوغ درمان … ایدر جم خفه سینک مرهمیله اکه بیماری
زمانه برز بوز کسندر عجبمی مردادلار ایدره … دم محسنه انیمر سه کرامید وفاداری
بر بیهی انتمیخه نقطهٔ لوح غم دوران … دو بزمی کمسنه‌نک اوسنسه بر آدم جرخ برکاری
کورلر بوز کوستر رسه دم دونه الدیم کیم ززیا … ایدر اظهار صبحی خنده نیغ ستمکاری
عجبدر بوکه کعبه ز گوکلنه کر دوست اولمزسه … سپهر حج جهادقالم بنشسید کارخونخواری

مقاله دهم در صفت بهار و اشاد
ساقی بعقد [illegible] ماده در باغ و راغ

کر بنا ایتسه صبحک زمرده آلوده ایتسه‌ده
کورنز اتا صنوبر کبی طاهر اولدی مهر انواری

فلک باغ جهانده اغلدر مشرب پاکی
بونی اشراب ایدر رهب جویبارک کریه و زاری

نصیب اهل دل در بار غمده اشک حسرتدر
زمانه بحر تلخاب ایجره بسلر در شهواری

بو وضع مردم آزاری ایله چرخ اولور نادم
به عرض اعتذار ایله بوندبیر کم آزاری

قارمز شمدی حکاک قضا خاطر شکست انسه
کرامی کوهر عرفان اولان ذات کرمداری

بنه شایستهٔ تاج سر اقبال ایدر برکون
اکرچه چکدیرر اکه جفای چرخ دوّاری

اوکیم اکی در کنجینهٔ اقباله دوران
ایدرسه مهری لایقدر ایدر فضل زرکاری

اوکیم عقد لآل نوعروس بخت میل ایتسه
درر نار شهابه چرخ در تحسم نوآری

ضیای جام همت نشوهٔ صهبای داناپی
سر خاقان تاتاره سزاوار جهانداری

جناب میر یوسف واستان دولت بردرکیم
جهان مضمون خلق انس و جان مشتاق دیدار

زهی سلطان عزت بارگاه ملک درویشی
که ابراهیم ادهم طرزیدر اوضاع و اطواری

بازمت صهبای معانی نالهٔ کلکی
رموز مرشد دانش کلام حکمت آثاری

سحاب همتک برقی سپهر دولتک ماهی
زر دست کریمی کوهر تاج کهرباری

هلال افسر نصرت شفق سوزاب اعدا
فروغ نیر تیغ شرار اسم رهواری

کنش عشرت سرای جانیک برجام زر دردار
قمر کلشن فراز قدرینک بر ورد بنجاری

اولوردی بر قدح مسکت شرابی ژاله لالیله
اکر مشکین نسیم خلقی کشت ایتسه چمنزاری

شراب توبه سوز اورمزدی آتش جام عشقه
کر ایتسه حکم آیین دیده بان دست هشیاری

دورزدی بر سبیکه سبحه سر غنچهٔ زنبق
کر ایتسه فیضنه مظهر لآل لطف کلزاری

چمنده کلکک طوتشمدی دستاری قلمدی
نف قهری شرار افشان ایده بیدی ابر آذاری

مکر احوال اهل عشقه عدلی شامل اولمشدر
اودکلی عاشقه لطف ایلر اولدی شمع دلداری

که هرشب شعله‌دن پروانه سینه شمع بزم آرا
بوتیجه کیدررر خلعت دیبای زرکاری

زمانه فتنه‌سی کم شمدی پرزاو داندی دورنده
رخنده تو له برپیچ اولسه پاکی زلف مکاری

خوشا دور صفا کیم کمه صفرکمیه یار کز
مکر حلقهٔ ذکر ایجره عاشق دست دلداری

خوشا عهد فرح کیم خط براحز وعد لنعمع
همیشه شاهبازه خنده ایلر کبک کهساری

نوا اولمیه کمتر کیاده دست قدرینه
صرسه چرخ اکر رشتهٔ مهر سرانواری

اونیر اندازدر کیم فی المثل کر ظلمت شبده
اوق اتسیدی اوردی چشم مور ذره مقداری

رخنده نزلیغه بیک نظر وارنجه دلدارک
دوشردی بر قدنه غربه خدنک برق رفتاری

شکسته دوه شدوکن بلم عدوا دل ناوکک مرکز
نسیم صبح نصرت ایلر اظهار بیماری

اونیر تیر کیم چرخ مینادن کذار ایلر
قوبنجه قوبنه آیینه عکس غمزهٔ یاری

قوبوب بابن کرانسیدی اولوجیله کجیبه
سحاب آسمانی برق ایلر باد اسحاری

تماشا ایتدرر بیکان زرله جبهه افلاکه
عروج شعلهٔ آه درون عاشق زاری

کرکیم صفحهٔ تحریر قانوندن بلاغتدر
که دیرمش اکه کلک نغمه ساز مشکین اوتاری

دواتی بوالعجب برچشمه درکیم آب حیوانی
ایدرر بر لوح سیمین اوزره مشکین لوله درخاری

بو برجاه رصدکاه هنر درانده جاری انجمن
اولوب اختر شناس چرخ معنی کلک سحاری

نه مغنی بناها نکه بر در خانه جم جاها
ایا ملک کمالک خسرو پاکیزه کرداری

در دانش بنا به قاصد عجز ایله کوندردم
ایدوب تحریر کلک اعتذار ایله بو طوماری

مدادن دوده دود دلمدن ایلدم بیدا
اکا جانم اریتدم ایلنجه قطره سن جاری

بو امید ایله کیم اول آستان آسمان فرسه
وارب یوز سوردکنده عرض ایده دردل زاری

نه در در دله مانند غنچه اوله صد پاره
بطرز نطق بلبل کبی مقبول اوله کفتاری

اوله مدح و ثنادن صکره تقریر کلامم بو
که ای خاک درک چشم سپهره کحل بیداری

وارب کسب شرف ایلر در صبرایل بو کله
قضا ایله نه چاره ایتدیکانی بخت غداری

کمند طرهٔ اقبال جچه بسته اولمزکن
بلای خلق دیرلر بر عجب قیدک کرفتاری

اکرچه بو بیهده مشکل قیده دوشدی کندی اما کیم
جهانه مدحکی کشت ایلمکده بیک افکاری

برنده قوتمغه قادر دکلدر نخل سرابا
یا ایلمشدر دلی مرجانیه از بار اناری

او نخل طور برانوار چکمشدرکیم انک
شرار شعله شمع سخندر برکنار ناری

او شمع مجلس معنی دراولکیم تاب سحر ایله
احبابه صبح نوری عدوبه با غدر ناری

بر اولدقجه خم می آب انکور خیالیله
جیقن صهبای دردن بکلفدن اولور عاری

نیم اول ساقی جام سخن کیم حشره دک تا کم
شراب شوقک مستانه سنده قید اختیاری

اول اورسه چنک نظمه سحر ایدرسازنده طبعم
که اکر رشتهٔ زلف تخیلدن درز تاری

نیم اول عود سوز بزم روحانی که شال ابر — ملکز مجمر اندیشه‌ده بربر انواری
دوشنبه وقتیدر نطع دعا کاشانهٔ نظمه — تمام اتندی بنای مدحکی اندیشه معماری
سمبنه غنیه کیم مشکل کشای لطف بابی — اجوب هر عقده بی حل ایلیه هر کاردشوار

اجلسون باغچه سیرینه اولسون عقدن ازاده
بلا دامن سرای عبنشه تبدیل ایلسون باری

غزلیات

غمزه کیم جان اسیر دلفکار اولمش اکا — عشوه بزم فتنه ده بیمانه کار اولمش اکا
شرحهٔ هجرانیله بی تاب قالمش بیک دل — نامهٔ حسرت ره عشق اکجه بار اولمش اکا
خط دور جام کیم زیب کنار شوقدر — صانکه قانون نامهٔ جدر کنار اولمش اکا
کل شمهٔ نور وز فیروزی که دفتر داریدر — شاهد غنچه نیاشمش کیسه دار اولمش اکا

جشمهٔ بر شهباز دراول عنبرین اسکفله کیم
صدهمای نازای صبری شکار اولمش اکا

دکانن اجمدر اول جوهر ناز بکا — ساعد اولدی سرمایهٔ نیاز بکا
نوا ایسون قفس تنده مرغ دل زاری — تنزل ایلیه شاید او شاهباز بکا
کرشمه فتنه طلب غمزه مست و الکه — اولور سه شغلهٔ می بردهٔ سوز و راز بکا
اولشمه یم که صو نلدی خمم محتسبدن — می نشاط فروز خدکه دراز بکا

شراب فیض ایله بزم بخشده اصبری
ترنم ایتسه او بر کلک نغمه ساز بکا

اجو ساقی دل عشاقی سوره صبحدم صهبا — اولور کویا که جشمنده کلید قفل غم صهبا
نه دلبر ایلکی استر وار نه رند عشقه اولمایه ساقی — نیاز افروز کاشانهٔ عشق بیرای صنم صهبا
بر کلشنده غرض بر کی نشاط ایله سیر سرسا — تبره بیمانه دور کل بهار عیش دم صهبا
کوکل بر ذوق بولدی بزم استغناده کیم شمدی — شکست ایلر در جامی که اکا صو نسیدر حرم صهبا
کدار کلکلن غم برسشرده بولدی غم بولمز — جکرسه جام زرلر کرشمه صاحب خشم
کدر شر بر صف ملکنیدر دنیاده ای صبرا — صونلمز رند بزم عشقه بی در دالم صهبا

شودلر

شودکل بوی می قیلدی معطر بزم فرشکی — طرحنک اودم قانی کلدی ایلر شیدها ول صهبا
اوجنگل سبزکونی حلقهٔ مجلسده بیر ایله — کنار حوض عشرتده اکلمش سرو دوکویا
نه سنده خط ایدر ارباب غم مجلسکه دیرک — خصوصا کیم نهی دورایله بو ساغر مینا
دونوب عکس رخکله انشین مراتدر ساقی — صراحینک کوزی نوربخش الدی جام بزم ارا

دکل رنکلر زمین جسم صد جاکنده صبرینک
نهال داغ و کلکک بیخ تعشق بغلدی جانا

شکست اولدیسه بیمانه سبو دستکده بزم صهبا — نه غم برسن بانکل صاغ اولسون ارندقدح
صالنجه عارضک بر تو حباب فروزق جام — کبجه صاندم که قندیل اتدی کشتی مینه جانا
کسوف دستمده بر بغل اوسینه داغ اوذراز لطف اتدی — انی اول کلعذارم بغلدی النونله کویا
می خور سر شکیله اولور قربه صحراده — دوده تابانی ساغر نقش باده لیلا

مجلا اوله در سک صفحهٔ دل بینه ای صبری
سور لسون متصل ساغر مثال مهر مینا

ذورق صهبا ده صنمک کیم شکست اولور حباب — روز کار بلکلن الدر دل کشتی شراب
فلک غمله بحر عشق اکجه سوا کی تند و کون — ابرز لفکده بلور جانا دل بر اضطراب
صار بلور بیرا بهر اول شوخ آتا عاشقکی — شعله آهی شب هجرینده اولور ماهتاب
جشمهٔ جام مصفازا ایدا جسم خیر بر — اولمه مانع اندر ارباب محبت اکجه آب
کرم اولوب بزم انشین آینهٔ رخسارلکه — دیگر بونره دو نمز سینه صهبا ز تاب

ساقیا مخمور لقی باز منی ده صبری کتور
شول دوا ای که کیم مداوای خیدر لعل مذاب

طوتدی جبین جامه یاقوت بیلن اول افتاب — قطره لر ضمنکی دوکلدی زیره یاقوت ناب
خسرو شوقه حبابیله کمیت جام آل — بر سپر بسته به کدر جلدلر رند نشوه یاب
ساحل عیش و دمی زورق لنغیار غمه — کوسترر برج فدحدن کبجه فانوس حباب
مانع اولدی کجه فانوسنده جهادر شمع — دوندی کندی ای صبا پروانه بر اضطراب
مجلس رندان عجب مجلسدر انده صبری یا — سینه ده پروانه سوز عشق اولور شمع شراب

بر بر حباب جام فروزانه چه قدر هب   فرص شور شوق حریفانه چه قدر هب
اولسون حباب می کبی خصم فلک شکست   صهبای عیش برابکی بادانه چه قدر هب
سبز چوبه جه قدر چو نشاه گل سحر   ازبار سبز خنک بله میدانه چه قدر
گللر اجلدی بولدی طلسم شتا شکست   کنج بهار بلبل نالانه چه قدر هب

صبرا و چشمه گرمک آب بهتر
فصل امید خاطر یارانه چه قدر هب

خوش بو که فندک اوله فردا قیامت   بر هم زن هنگامهٔ صحرای قیامت
آوازهٔ عشقک غم فندکله اولورمش   خوانندهٔ دخی بادیه پیمای قیامت
فرداکه هوای غم زلفکله چکم آه   بر باد اوله جمعیت اجزای قیامت
اولور دری درد پنهانی توبه   ساقی نیچه بر مکر غم افزای قیامت
اجبون کوزم قلقلهٔ صور صراحی   قوپسون قوغمک بانشنه غوغای قیامت
اندیشهٔ فردای قوجاشاکه محبت   مستانه سنی ایلیه رسوای قیامت

صوز صبری دل تشنه بر جام لبالب
ال ساقی کوثر دم کرمای قیامت

جم کندی بوز لمقده در ارکان خرابات   بر جام ایله قلعه نوله ایوان خرابات
ات بانشی برابر عرق باده سورلسون   دولسون قونش میدانه میدان خرابات
جنبش غمه ویرمز کجه آب من برشوق   آسوده در انده بله باران خرابات
ال سنخنه ابق نصمه اکه بی ادبانه   جم تختنی المیش نحنه کوبران خرابات

صبری وار یحق مجلسنه صوزردر
کو کلمده کبی لمعهٔ پیران خرابات

نوله عشق اتسه دل عشاقی شیدا شکست   باده برتاب ایدر جام مینایی شکست
سر جدا جدی سینه مست اولوب مجلسده یار   اینه بلمزلکله اول مرآت زیبایی شکست
مرغ دولت صیدنه اتمم تنزل کرچه کیم   همتم شهبازی ایلر بال عنقایی شکست
ساغر اشکسته در غنچه جمز بزمنده کیم   سنگ شبنم ایندی اول جام مصفایی شکست
کوردم ای صبری مه وصلت عدوبه چقدر هب   الدم آخر نهی خم تمنایی شکست

دل

دل اوداسنه دوشر اول شه خوبانیله بخت   برزمان ایلدی سیمرغ سلیمانیله بخت
منکر حکمت عشق ایسه فلاطون خرد   الکادخل ایتمه دلا ایله نادانیله بخت
نه قدر ایسه صراحی الکا اول بارد مسی   ایدهمز پینه پیاله لب جانانیله بخت
خوبلر نقد دلی الپسون آماده همان   غنوه فتنه ایدر ایسه اوقانیله بخت
بلبلک هر نیه قنوه سنی بر بیلور   ایدهمز غنغده اول بو دل نالانیله بخت
زاهدک اغزینه بر جام ایله در مهر سکوت   انمک استرسه کلوب مجلسه رندانیله بخت

سوز کسلسون دبر الیک تیغ زبانه جل صبری
نیجه بر دشمن خوطبع کج اذعانیله بخت

نمکی سر بسر جوزوب عشاقه لطف ایت سینه اچ   صد مدد قفلیله در بسته بر گنجینه آچ
سینه کی عوض ایت قبار سرخینه بر غنچه   غنچه لر چاک گریبان الپسون سین آچ
بکی بلور اول قدر کالالر بهار ای صبا   غنچه نک دبار سرخن طبل مسکینه آچ
ساقیا جام جلا افزای لطفک سینه سعود   زنگ غمدن پاک ایدوب تیغ دلی ایینه آچ

قوبدی بر نیر سهمکین چشم دلبر زینه نه
ایلمه صبرا زرد سینهٔ بی کینه آچ

گه ایلامسش کهی بر لعل رخسارنده قدح   کونه کونه چو مزوار بر عجب کاندر قدح
درد هاینجرا جنبک اوتیغ سر خمی   اوزکه لعبت بازیزم باده نوشاندر قدح
مرحبای قرص مهر اولمش طونالم بیلیم   سبز اره باکه بر تنور طوفاندر قدح
لعل نوخنگدر بلور دل غمزه لرفتان ایلیسه   فتنه واشوبله مشهور دوراندر قدح
قطرهٔ میدن نشر پاشی اولدی بزم انجمنه   حاصل سور صفابه بر گلشفاندر قدح
طوررزانده کوی سیمین اویناد ره بر حباب   کوی بازان هوابه صانکه میداندر قدح
المش ای صبری بنه زر دختر رز اغوشنه   اول سر در دنوقله مجلسه خنداندر قدح

اولسه ولده نوله سر بر داغ التشاب سرخ   اتشین بحر محبتده اولور گرداب سرخ
زلف بر حمله رخ ترتاب یاری سیرایدک   بوالعجب چوردر اوکیم گرداب مشکین آب سرخ
بر دو گنجدر اکه خم به سرخ دل   حسرهٔ دکی دو گسوز بولکده دیده بیخواب

غنچه کندین لاله زار اکجره شوق کوزکوز سترر … کورینور آتشده کویا بوته بر تاب سرخ

چشم دل بحرین عشق یاره در صبر بوله
اولسه کر ایدن اولن مهر کوهر نایاب سرخ

بخت اوله ساقی خم میخانهٔ امید … بینه تهی دکر برده بمانهٔ امید
دل مرغی سنک غمله که ایدن رمیده در … بر داخی ایتمز آرزوی لانهٔ امید
بز شمع کم فروز سحرکاه حسرتز … بز دن عجب می دور ایلیه پروانهٔ امید
ناکام شهر غنچه بیز کلخن فنا … نوجاه وصل دلبره کاشانهٔ امید

صبری نه حاصل ایلیه یارانه اشکله
بو شوره زار غمده بره دانهٔ امید

طی اولنه که لطفکله کر کاغذ … بحر کامه اوله موج کهر آور کاغذ
بن که برسوز و فراقم بو حرارتله سکا … نیجه ممکن که یازم اره انور کاغذ
شمع سوزانه دونر آتش دلدن خامه … یازر ایدن بربر و انه صفت مر کاغذ
وبره قاصد النه نامهٔ آلترکیبرسن … اول دل زار او شهه ایله کوندر کاغذ
داغ سینه ده کل بینه بانبندر و بنه … روزن خانهٔ غنچه اوکل تر کاغذ

الی بر خلعت دیبا ایله کوندر صبری
یاره لایق اوله تا اولمیه جاکر کاغذ

خوبی کوزلکیم فتنه بیدار ایله بردر … هر کارده اول غمزهٔ خونخوار ایله بردر
صد طرح نفاق ایتدی میانه خطه دلده … اول شانه که کیسوی سیهکار ایله بردر
ممکن ایده دختر رز تفرقه سازی … دل بزم محبتده غم یار ایله بردر
اول رند خرابی عشقم که الملح … زرینه قدح داغ غلو دار ایله بردر

تدبیر جهانکیری معناده همیشه
صبری قلمم فکر خوشی انار ایله بردر

محبت کوینه مهر خوش ربا بلا دیرلر … انک فرهادنه سیلی خور موج بلا دیرلر
رسن باز غمنک فیل خدر فرهاد وزارند … کرانلر دمبدم هنگامهٔ غمده فدا دیرلر
بنی عیب ایتمه زاهد سن دخی بدنام عالمسن … بکا میخواره دیرلرسه سکا اهل ریا دیرلر
فلک تخل ایتدی باردر کوسترسه الدنه … جهانده اکا غافل درخت سیمیا دیرلر
نه ممکن ضبط اولنمق بند بیر عقله صبری … دل آواره یه دیوانه یه سر در هوا دیرلر

ادم

آدم بو بزم دوره دلارایه بر کلور … بلبل قدر عمرکی کلشن دنیایه بر کلور
دنیا اکچون وجودکی صرف ایتمه بوق یره … نقد حیات مردم دانایه بر کلور
ای بخت حفظ ایت ای مدد باد غصه دن … شمع امید بزم تمنایه بر کلور
طرح ایتمسون دلی دردلدار ذره رقیب … مجنون عشق کوچه لیلایه بر کلور
یکسان کلور باکه نوله قهر و لطف دوست … زهر و شراب عاشق شیدایه بر کلور

صبری سفینه سخنم کبی حاصلی
فلک خیال ساحل معنایه بر کلور

غمزکه نکته دان دبستان فتنه در … اندن بتان شهر سبق خوان فتنه در
هندو خال او تور دوغی یردر کوزلرک نشین … الدنمه کر سکونته سلطان فتنه در
ساقی کرشمه باده ایسه غشوه چشم یار … اول غمزه لرله مجلس مستان فتنه در
سیل شرابه ویردی خراباتی محتسب … چالک جهان غمزه نوله طوفان فتنه در
کیجه دوشردی مستلری بیری بیرینه … زر دختر رزکه شهرهٔ دوران فتنه در
هر لحظه قومی راحت اوله طره سنده دل … باد صبا که سنبله جنبان فتنه در

جیب دلی کسر صفین اول غمزه صبریا
یغلشمه اکه کیم سرو دامن فتنه در

خطاب باهل غرور

جام کیم نار شعاعیله حبابین کوسترر … شاه شوقلک خیمهٔ زرین طنابین کوسترر
انجمکه بیچاره بلبل انی جرأت ایده مز … کرچه نوشش ایت جو کل جام شرابین کوسترر
صنمه صحراده سراب اولور نمایان کاهی قیس … خاکدن دود دل بر اضطرابین کوسترر
تند سرکشدر سمند کوه دلیسک اول شهسوار … که عنانین کوسترر کاهی رکابین کوسترر

ساغر عالم نمای بن بنجه الدیر قویم
باکه ای صبری او شوخک لعل نابین کوسترر

عاشق زارک قولنده دلبر ممتاز وار … عشق صید اندازیدر دستنده بر شهباز وار
کوشه چشمنده نازک اوغمزه ای مرغ دل … دامگاه فتنه در پنجه شکار انداز وار
چشم استغنا فروشی اجدادکان بنه … طالب کالا اجابه متاع ناز وار
اوبیادر وصلت هوسنده دل بیچاره نی … شهر حسنک شمدی بر طفل کبوتر باز وار
رقصه کرمش آتشین مزناله لر ایتمکده نی … حاصل ارباب عیشک اوزکه و ساز وار

نغمه سنج كل كبى بكبن برده ابلر فرار   خوش نفسدر بلبله بلبل صفت واز الر

كامل ايسه فن معناده نوله صبرى اكر
لطف طبع اهل بر استاد سخن پردازلر

زخم تيغكله سنه وسينم كه پر پر بغلنور   جسم اول نخله دونركيم اكه كللر بغلنور
قطره قطره ژاله لرله كل كه زيور بند اوله   بر عروس دلستاندر عقد كوهر بغلنور
اوله زلفكله عجب بال لبسته مرغ دل   رشته صباده بر كبوتر بغلنور
اوله شهباز خيال يار در دام نظر   پابنه تار سرشك ديده تر بغلنور

هر فن وارمق   هر فن وارمق دلربايه اصبرار عدو
لشكر اشكمله راه كوى دلبر بغلنور

شمع كريان غنچه سوزان لاله خواب آلوده در   وارمى بر دل كيم بلالر دهر دن آسوده در
رشك رفتاركله چشمم كريه دن بر جوى اكين   كبك باغك خنده سى هب خنده بيهوده در
چشم اولدر نقش اميدم مراد اوزره بنم   خاتم بخت سياهم وارايسه فرسوده در
بن زنخدانندن كر اول خط كحل رنكنه   كوييا اول سر نكون بر كاسه لاجره دوده

بنجه مرغ بلادر فوندن نخل غم نه
شانه كيم صبرى بنه اول زلف عنبر بوده

مست شوق اولسق عجب مى وصل يار اياميدر   بلبلى پر جوش ايدن زيرا بهار اياميدر
باز غمزك صيد ايدوب دل مرغ الحبوب قاپنى   موسم خون كبوتر در شكار اياميدر
وارغز ميخانه يه لعل اوله باده دن   شمدى عزم باغ وسير لاله زار اياميدر
سرو كبى طوره بر برده مثال جويبار   باغدن باغه صالن كشت وكذار اياميدر
مطربه قتلامه ساقى صونمبر كلشنده يوز   سازندر صوت دلسوز مزار اياميدر
نركس مستك كونى طوبلدى كور نه شنبر   بزم وصل كر يه بى اختيار اياميدر

اغلمه صبرى خجاره خندن آسوده دل
حمد لله عدل صدر دادكار اياميدر

دل جسمله خرابلغيم هجرانه صالمشلر   صروب بر تخته يه غم ورده سن عمانه صالمشلر
اوزانشلر دل ديوانه يى زنجير سوداسن   او مهرو اكر زلف بر خمره دامانه صالمشلر

غزال چهره لبكده صاقين اول آواره دركيم   كمند دود آهى كبيد كردانه صالمشلر
زلال وصلكه دلتشنه اولانى بيرار خضر كى   سبوى همتيله چشمه حيوانه صالمشلر
بنجه بى عقل وبى هوشنى اولمسون بر جامبله صبرى   اولر خلربنه عكس باده رخشانه صالمشلر

خالك خيالى جب صفايى بتشدرر   وقت كلده روحه غدايى يتشدرر
ديبار نازدن برابكى كوندره سير ايدك   خياط حسن اوطفله قبايى بتشدرر
باره او رلمدن نه قدر بجه جان ودل   اول غمزه لر خدنك جفايى يتشدرر
پير مغانى كور بو قدر باده كستره   صهباى عيش روح فرايى يتشدرر

دل بام آسمانده دخى اولسه صبريا
زلفى اكا كمند بلايى يتشدرر

حديث قند لعلك دل ودردن سينه ده سويلر   عجب طوطى كويا در لبس اينه ده سويلر
سر زلف سياهكده سوز اجبه نوله سنبلكدن   لوكل بر مغوبيده سوبلسه كنجينه ده سويلر
جهانده جيب استغنايه سر چكمش كدالر در   شه زرين قبايه خرقه پشمينه دن
رقيبه يار لطفيله خطاب ايلر بكا اما   ديباز خشميله دشنام ايدر دب كبره دن

اكوب مستانه جوش ايلر صفار بزم دلدار
دخى صبرى نشاط باده دوشينه دن

بنجه سن ايكيده بركا كلكه شانه صونر   غافل اولماسون اكا بو دل ديوانه صونر
امدر عارض اغياره لبن غافه   كل هشياره وير ساغر مستانه
اهل دل خون جكرله اله بر جام الهه   چرخ دستندن الور ايندن داده
نسنه اومه فلكك خوشه بروينندن   دهر دون صمه كه اهل هنره دانه صونر

ساقى بزمكه عمرك جوق السون كرچه
صبرى يه زهر وير رابطه بجانه صونر

بند جور بنده ستانكى بنه قالمشدر جبار   الزبن جوز دن كلوب باغه اكل باد بهار
نوبهار اولدى شفاخانه كلزاره بنه   كرسه زنجير جنون بيله عجب ايندار

اولدی لاله بنه برکیسه برمشک ختن … نوله قوینسه کوتورسه از باغ کلزار
کل کبد بجه بلبل بز باده ایله اکلنورز … کوکلن اتانه ایله اکلر اولدیبل زار
جشم نرکسلرک اولدی نوله برم صبری
نغمه سیله جمع اربابن اغلندی هزار

بنی میخانه یه صنمک غم دنیا کتورر … عشق تحریکی ایله بو دل شیدا کتورر
کبدر عقرمی اما کتنبک خاطره … نه غم دهر نه اندیشه دنیا کتورر
سیم وزر درکتورن یاری قوغیری کاری … نه نیاز دل ونه جذبه اسما کتورر
بنک بولک صاله او کاکل دلبر کرطوتم … بنه ال اله اول زلف دلارا کتورر
یوق جهانده بنه کالای صفا کرجه هوا … ساحل باغه کمی زورق صهبا کتورر
جاره دفع ملح غصه یه صهبا در اولور … ساز شوق بزه اول آب مصفا کتورر
تحفهٔ نظم ایله باینه صبری نوراور
برکدادر اوده نه لطفه بدایا کتورر

شام روزه محو اولوب شول دمکه صبح عید اولور … مهر اول صبح صفانک ساغر جمشید اولور
تشنکاره جام صهبا به هلال روز عید … حسنت غنجه لوله سرچشمهٔ امید اولور
ضعف روزه یه هلال اولمش قمر طلعتلره … فیض نور ایتکده جام می عجب خورشید اولور
زلف جنک اولسه صیاده اول معبر ناریه … غشوه سازم آسمان فتنه یه ناهید اولور
خنجر نیدر کوزیوم من آشانبش ابرو اولسه … خوابکاه سایهٔ برک نهال بید اولور
تاج ادهم عرض ایدر اکه حباب جام عشق … شول کدا کیم باشی اجوق مستانه توحید
برنظر ایلرسه اصبری نکا بیرمغان
در جام کیمیای دولت جاوید اولور

دل جام مجازی ایله مستانه دکلدر … بو نشوه بزه بخشش بیمانه دکلدر
خوش حال فنا غنچه دورانه تبسم … دردی کش غم ساکن میخانه دکلدر
او صلندی کوکل بر صنم زنجیره اورلمز … اولکیمی شیدا او دیوانه دکلدر
عشقنده ملکی دلبراز اتشله طوتشمز … دلسوخته کار غمی پروانه دکلدر
کلد کجه دلا خانکه غم منفعل اولمه … یارانه صفا دیندر او بیکانه دکلدر
کلکون ورق دفتر حسن ازلیدر … رخسار معنبر خط جانانه دکلدر
اولسه براشور تحکه باد نه عشق … دل خانه سر صبری قتی ویرانه دکلدر

دکلر

مناجات باری تعالی

۲۲

دکلرسه نوله سوزلرینز اول شه معنی … اسرار غم غنچه افسانه دکلدر
اول پاک نظر کیم نکه دیده لطفی … اهل دله درجاهل ونادانه دکلدر
خامهٔ دعاسنده ثنا سندن درلک
مدح حسن اوقور انجق دل مستانه دکلدر

بیار حق بوکه ساقی غریب مهوش اولور … که او بیشه می اغرلی برآتش اولور
عجب کرفتی دار المغنی عقل وفکر مرد … او لعل نابنه انجه شراب بیغش الور
لقیندی اوردو سلطان کل جقیر باغه … درختی هر جمنک خیمهٔ منقش الور
عجبمی اه دمادم جکرسه طایر دل … کبوتر حرم شاه عشق دلکش الور
دوشنی کورسه کوکل زلف یاری صبری
بلای عشق ایله حالی انک مشوش الور

بیم فرقیله دله وصل دلارامی کلور … نشئه غم کلیجک خانه یه صهبامی کلور
قنده عوض ایده بیلو نقد نیازی اکه دل … دل باخانه هزه کلمه ده تنهامی کلور
هیچ بلا واسطه باد صبای بلبل … حجره که شاهد برک کل رعنامی کلور
روزکاریله اولان رهبر دریای امل … ساحل خاطره کشتی تمنامی کلور
شعله می کبی شمشیر او لیجق دستمده … دشمن غمله دله فکر مدارامی کلور
بویله غمده جم فیض اینده ده ساغر کارکا
دینه طبعه صبری می معنامی کلور

دخانه دل که سحاب هوای دلبردر … همیشه مانع مهر وفای دلبردر
عجب که سیل سرشکم کتوردی هر دم … فضای سینه یه سنک جفای دلبردر
نجوم اشکم روی زمینه بویله صالن … خرام نخل قیامت نمای دلبردر
همای عشق نشانه خدنک حیرت ایدن … نکاه نرکس ناوک کشای دلبردر
عجبمی بسته بیکار موی الیسه دل زار … اسیر طرهٔ سحر آشنای دلبردر
بوروزکارده صبری یا صلم اغیارکا
نه دکلی خاک البته ده خاکپای دلبردر

بکا سبز اندر بزار می سحر افزینمدر | المزم کردن مینا صراحی دور بینمدر
او صیادم که شیر چرخ تیر مدن خلاص اولمز | لبس سنگ بلا دادی محنتدم بکمینمدر
بکا جام نشاطی وادی غمده صوبدر دائم | نکر عبار کردون دشمن جان جو نینمدر
کتورم خاطره باد هوای کاکلن شیمدی | غبار خط نوخیز عذاری دل نشینمدر
سلاح فکر غیری در میان خاطرمدن
ره معتاده صبری فیض ربانی معینمدر

عالم اندوده و بحرک کیم هواسی بستهدر | آنده دریای دلک موج رجاسی بستهدر
دور حسن عالم افروزنده مهر انورک | صبحگه عالمنی شمع وشن تاب و ضیاسی
مرغ محنت طبل باز آهدن اوکمز یمانی | صید جو باز غمک صبت و صداسی بستهدر
ابر سفینهٔ قصر امیدن جوشش ریز | عاشقک آب سرشک غم فراسی بستهدر
نشوه بخش طبع عالی منزبانده بو غزل
کرچه صبری دردمی کبر اداسی بستهدر

لشکر سرحد حسن زلف سیاهکمیدر | دام جنتر بلا طرف کلاهکمیدر
ای علم افراز ناز معنیجون عالمی | غمزه سلاحکمیدر فتنه سپاهکمیدر
غمزه میدر ال قوبان نقد شکیبه خود | کیسه تهی ساز دل دزد نگاهکمیدر
مست سن آسوده سن نالش عمدر کوکل | سایهٔ اقبال حشم بو خیمه پناهکمیدر
ساکه اچلمق ندر باب کرم صبریا
قفل کشاد رجا رشتهٔ آهکمیدر

فلکده سبحه جام صفایه المی دکر | حباب نقد غم دلربایه المز دکر
مکرکه کند وسرکلر لطف اوله بو خسته | اونخل سرو هوالی جفایه المی دکر
زبون کشش کمش موج بحر بحر انوز | کنار کامه کف آشنایه المز دکر
امید بایهٔ عیش اتمه جام مهر کورب | هیچ اول پیاله آشنایه المی دکر
بودکه دست بدست سبو زاما صحبح | نمازه بوزمی بورور یا دعایه المی دکر
همیشه ازرق حکمه دران سم صبری | سفینهٔ غزل دلکشایه المی دکر

کدار

کرداب بلا دائرهٔ صحبتمزدر | زهراب جفا آب فرح عشرتمزدر
بیمار غمز شویله که نه جرعه شنبه | تاب افکن دوش دل بی طاقتمزدر
اول نشوهٔ فیضز که دل برغم عالم | محتاج مدد کاری کیفیتمزدر
سرمست می عشوه ایکن غمزهٔ دلبر | جز نکش جام دل بر حالتمزدر
برم رشد بیدار دلان شب و روزز | غوغاکدهٔ روز جزا خلوتمزدر
بی خوف و رجایز که خلیل الله عشقز | آتشکده غم باغچهٔ راحتمزدر
صبری براوکه خضر سخن کاب حیاتک
طرح افکن موجی نفس همتمزدر

نیاز نامه دل یاره بی زبان اوقنور | اوقنه کراو بری مجلسه نهان اوقنور
صدای ناله دکل غمر قهقاه غمده بو | سفینهٔ دل سرکشته ده اذان اوقنور
بازلسه بر بره احوال عالم عشقم | مثال صفحهٔ تقویم بر زمان اوقنور
کبیدر کتاب ربابی بودمدهٔ اوراغعط | دوکنه نسخهٔ جم نظم دلستان
بزمله صلحه یوبونمدبردر حرخ ای صبری
صدای شیشه دکل نامهٔ امان اوقنور

شوبله مست شیوه کیم جام الندهٔ کل صنوبر | کل صونلسه وسنهٔ اول شوخ جام ال صنوبر
ایره مزجنبش خیالک جوی انسکمدن کذار | عکس طاق ابروانک برشکسته پل صنوبر
بلبل شیدا نه بلسون سوزش پروانه یی | شمعی کوره شعلهٔ حسن کل دود فی سنبل
بزم کلشنده دفه دست اورسه مطرب مستتر | ای کلده جنبش بال پر بلبل صنوبر
بن صراحی وش الده قدحه صبری خامه یی
کوشش ایدن بزم سخنده نغمهٔ حسن غلغل صنوبر

غمزه لرکه عاشقی تاب و توانن الدیلر | بیلدیلرسه اتیدیلر سحر بله جانن الدیلر
جان و دله اوطره اوبرمدی رخصت نیاز | شاه جنکک نه بهر بر بانن الدیلر
رخش کرانی رکابیده نازو نیاز ایدنمز خرام | شکوه کرانی عشق اکی صنمه عنانن الدیلر
حالنی هیچ صورمکز رند شراب اورک | راه نشاطن اوردیلر طل کرنن الدیلر
غمزه لرک تمام ایدوب صبری ارغنیت | خانهٔ صبرن اچدیلر نقد روانن الدیلر

برکون نسیم عاطفت کردکار اسر
فلک دله مساعد اولانه روزکار اسر
حقا بودرکه ملتم آه بلاکشان
کنتر بحر عشقده عجب سازکار اسر
بربوی آشنا کلیور جانه مشامنه
کوبا هوای طرهٔ عنبر نثار اسر
کلزار چمنده سحرکه شکر اندبر بکر
کلزاره باد قبلهٔ اقبال یار اسر
صبری جهانده رهبر کلزار اولان صبا
برکردباد اولورده بزه بر غبار اسر

غمزهٔ کافری جادوی فسون‌پیشهٔ ناز
چشم مردم فکنی سحر پیشهٔ ناز
غمزه‌سی سرکرمان کوزی الودهٔ خواب
فکر خوابنده دخی عاشقه اندیشهٔ ناز
قصر دل صدمهٔ صد جور ایله خورد اولدی تمام
یه نه لازم اوکر شیشه‌له اکا تیشهٔ ناز
دشت حیرتده قرار اوله عشقی صنمک
طرفه جادو در اول آهوی برهٔ بیشهٔ ناز
بند ایدر استه‌بال ملکی صبری
تار زلفیله او جادوی فسون‌پیشهٔ ناز

کرم بونشنه دله لعل یاردن کلمز
زلال مرحمت اول چشمه‌سارد ن کلمز
صبادن ایتمه کوکل خاکپای امید
بو دکلی لطف وکرم روزکاردن کلمز
عذاب آتش دوزخ اولور صفاسی بکا
شمومی کر دستمه اول کلعذاردن کلمز
رخندن ابر بلبزدل بهار وصلنده
مثال کبک دری لاله‌زاردن کلمز
بیام وصلی دکل یا که شیمدی صبری
سلام ساده دخی اول نکاردن کلمز

چقدی بر افتله سر ازینه جانانمز
نجم فتنه‌یه قران ایتدی مه تابانمز
دیرمش اوله خون بهای کشتهٔ شمشیرینی
بی توقف دوکمکه قصد ایتمز دی قانمز
بزرسنباز عشقز دوشیمز خاک غم
الدن جام باده در زیرا بزم میزانمز
دل اجلمز شاه عشق الکه اورلدی داغ غم
بسته در قفل مدرله بزم دکانمز
قانز اول کوبزکه صبری عکس رویایله
خنده ایلر درمهره ساغر خشانمز

جانانه

جانانه فغان دل میال کرکمز
اول شیوه صاحبن دلبره ولاله کرکمز
تحسین هنر سنک ایله که کالا رفتانک
سوداکر نه دردکرک مال کرکمز
نار دل سرکشته کر عرض ایتمه او مایه
زر لازم اکا شعلهٔ جوال کرکمز
بلبلره بهرکاه کرکسه ناله‌لر ایتمک
مجمر طرف سلطان غمک لال
النزامیش منزل الکلیم عمده
ازاده‌لره کشتهٔ آمال کرکمز
جاه اهلنی مست غرور ایلین اولدر
صبری بزه پیمانهٔ اقبال کرکمز

چکمده جام جگر چاک کریبان ایدرز
الحجه مست اولورز نالهٔ مستان ایدرز
کلبه بزه اجزاسی قیامت قوبه
کاه اولور کوکلمزی شیوه پریشان ایدرز
سیکرز آیینهٔ دهر غبار جمی بز
برنهی جامده بیک عالمی سیران ایدرز
باده کر جوهر اکسیر صفای دل ایسه
بزانی طرح غبار غم جانان ایدرز
سیاکار نشاط که کهی سیر بلا
کله صد شعلهٔ جواله نمایان ایدرز
که چکوب چشم دله سرمهٔ درد جامی
دیدهٔ دشمن غمدن انی پنهان ایدرز
نامهٔ نظمیمزی کیم اوقور ای صبری
بزکه اوصافنی یارک اکه عنوان ایدرز

براد تو خال ذوق صهبای وصالین سورمز
جور فن چکمکی یور اما صفاسین سورمز
ساکن کوی بین طرحیله تقید ایتمز
خون نشه زار لطفنک خرم کداسن سورمز
اولسه بر سنک خطر میدان عشق غم دکل
بز انک کلکون جام دلکشاسن سورمز
ارنسیم لطف ساقی سنده اولمزسه مدد
بحر عشقک زورق کلکونه لواسن سورمز
بزکه صبری قیددن آزاده یورپوچه ده
بیر عشقک درس اندوز بلاسن سورمز

کلدی کچه بیر قرنشو وار رغبت ایلرز
دل خانه سینه قوندو رب حرمت ایلرز
یقتی قتیل داغ عجبیز بجور و شش
بز اول بری بزی بزمزه دعوت ایلرز
غمزه بله ملک جانی قتجده بکجور میون
اول ظهور عشوه یه همت ایلرز
که جام باده نوش ایدرز کاهی خون دل
بز رخصت زمانه کوره عشرت ایلرز
جادوی دهر فرصتمز کوز لمکدن حیف
صبری بو خوابکاهده بز غفلت ایلرز

دمبسته کیفت بمانه عشقز … جوشش ایتمزز ایللرکبی مستانه عشقز
کلدکجه دله شوق ایدرز سینه فزا جاک … بزبرده کشا بنده کاشانه عشقز
بندایله زلفکله بزل او وصلنه دسترس … زنجیر خطا در بزه دیوانه عشقز
زاهد نه عجب صورت مقصودی کورمز … زکوشه نشینان صنمخانه عشقز

صبری نوله یا توت بقلورشق کیجه کوندز
بز بلبل باغ غم ویرانه عشقز

زلفی کیم بال و پر سحر ایله ایلر پرواز … هر خم اندن بر اجر مرغ دله بر شهباز
جمله دن اول ایدر عقلی یغما نکهی … که اولور بینش کذار سیه شیوه و ناز
جلمه‌ی برنه اشفته سیاهانه بتان … نخل بالانسنه بکز علم فتنه طراز
ابروه هر ایتدیکن اول غمزهٔ افسونسازک … کلله هر کافرکبی بربره صد شعبده باز
ناله عشقه بهانه ایدر اول بله بز مکرم … اولسه تار دل و جانز کاشکی ابریشم ساز
دیمن شیشه‌ی اولسه غزنیت خوانم … بزه اجلیه کو کلده کی کنجینه راز
نظم بر کرسی استاده ایدر شیوا و فز … حاصلی ایله صبر سوزی بیهوده دراز

خاتم معجزه کار سخن کیم انک
منحصر در قلم و طبعنه سحر و اعجاز

مدهوشی می عشقک بیمانه ندر بلمز … بر جمدن انجر اما خمخانه ندر بلمز
دور کل ساغر در جوق سوبلمه اول واعظ … مستانه لری عشقک افسانه ندر بلمز
سنکار غم عشق هیچ یانمه اوغرامز … اول شمع بساط ناز پروانه ندر بلمز
کنج کهر فیضی کندنده بولور کوکلم … دیوانه در اول کرچه ویرانه در بلمز

دوشمز کوکل ای صبری دام هوسه کاه
بر بلبل قدسیدر اول دانه ندر بلمز

سن بزمی ارغوان جکلمز … بکر حرم مغان جکلمز
بحر طربده وقتی وار در … زور قلری هر زمان جکلمز
دردمی جاک کیم جشم عقله … هر کحل جلا رسان جکلمز
دریای غمده جزر ومد یوق … هیچ اول یم بیکران جکلمز

ىد

٧٦

بیک تیغ ستم جکر بک ای کوز … سندن دل ناتوان جکلمز
ال جک او پیاله دن که صبری … بی منت ساقیان جکلمز
بردمی اولور دیار غمدن … راه دله کاروان جکلمز
بو بولده فدا اکرک سرجانه … اسانلغله جوان جکلمز

ره وادی ملامتده که بو بار ایدی قیس … لجکه سیل غم و محنتی عریان ایدر قیس
لانه ساز سر بر سوزی سمندر ایدی … که می عشقله بر اتش سوزان ایدی قیس
کزدکی برده ایدوب ناقه لیلای خیال … تشنهٔ جام محبتله حدی خوان ایدی قیس
کلدی بلقیس صفت یانه انک لیلی … حاصلی تختکه عشقده سلیمان ایدی قیس

جام غم بهر بن اتمندی تمام ای صبری
اکه کریان ایدر فرهاد اکه نالان ایدی قیس

هردم ایتمکده هوا ایله دل شوریده جوش … عشق فیضن کورکه ایلر قطره دریا خروش
صبح عشقه بلبلز شام غمه پروانه یوز … ایکیجون کاه بر جوش اولورز کاه خموش
اولمه شاه کلک کوشنده غفلت پنبه سی … بلبل شوریده نک فریادنی ایلر درکوش
سکه داغ دلی عرض ایلرم بر خوبه کیم … غمزه سی صراف عشوه جشمی استغنا فروش

فارغ محبوب ایمدی کرچه کیم صبری کبی
آدمز امانه دلبر پرست و باده نوش

اولکه ور دزن عاشقک جانده پنهان ایلمش … چاره سنده درد پنهانده پنهان ایلمش
نیجه ممکن دست رس نقد وصال دلبره … تحفه آنی جیب هجرانده پنهان ایلمش
جشم خواب الود کیم صهبای عشوه در … جام نازی زیر داماننده پنهان
بولدی تصویر رخ الن جکردی باد صبح … غنچهٔ کل انی خرداننده پنهان ایلمش

بولدی اول اکسیری اندیشم که دست عیب انی
طبعمک کنج فرا واننده پنهان ایلمش

کوزی نرکس اجنی برقیامت نوبهار اولمش … نیجه جم خاکدن جامیله کویا اشکار اولمش
نسیم صبحله کلبرک ترکردان اولور صنم … حجوب قندیل کلدن روح عیل بیقرار

بو دمده داغ لاله رشک ماه جاه نخشبدر … اودکلی دهره مهر فیض حق پرتونثار اولمش
سمندر شاخ خار در حوضه پرتاب ایلمش کیدز … نهال کلده عکس انداز آب جویبار اولمش
مثال لاله کلکلو ز قدح چیقمش چو اکاه … نزار از جبر عشرت زیب صحن سبزه زار
دو کرلر قوینه کلّاب شراب شبنم شندی … تنک ظرفان بزم باغ شویله فتنه دار

مزار از رشک صبر از کسه دور جم کلده
بر اتمش ساغر محمود جمشم روزکار

دل صفا بولدی اولوب بر می میخانه فیض … منت خاکی جسم عشق ایلدی بیمانه فیض
بحکه باز خیال اندر ایدر میدی ظهور … برج معناده کوکل اولمه کر لانه فیض
دل او قندیل حرمکاه سخندر که اکا … اوشه ارواح معانی کبی پروانه فیض
دفتر شعرمه دنیه نوله بحر اعجاز … هر ورق انده صدف نقطه کهر دانه فیض

صبر باشا هد مضمونله مرستیدر
کشور عالم اندیشه ده کاشانه فیض

شیشه می کیم قودی میدانه پر نوار شمع … یا قدی اندر بزم حسنه عارض کلنار شمع
بر فتیل میللة آماده ایتمزدی اکر … ایتمه زخم دل پروانه به تیمار شمع
مرغ وش پروانه لر اطرافن الدقجه ایدر … عالم شوقه سلیمان اولدوغن اشعار
ایلمزدی باشنی اوزره اشیانه پروانه لر … اولمه مجنون لیلای قمر رخسار شمع
نوله اولسه حجره فانوسده تنها نشین … صحبت آتشکده ایدر پروانه لر له عار شمع

سوم طونماسی ایدر یار کز صبرا شاه عشق
یاقدی بر سینه ده سرداغ انتبار شمع

غمزه ک ایلر میدی جام غنوه دن کونکی فراغ … کشور حسن ایجره اولسه باده نابه اباغ
دکله سه یاران رزم عشقک سهراید … رستم خنجر کشن جسمنکه انی هیچ قور صاغ
هیچ تحمل ایده می بلبلرک فریادنه … شاه کل نازکدر انده بوقدر اول کوکلی داغ
اولدی بیدا باده صنعک حباب شوق نخشی … جقیدی ایجره شعله موج نور در پر شبچراغ
آسمان عالم عشقک هلالی بدر اولوب … نعل سیمم اوزره صبرا اودرسه اول تازه داغ

اولدر

اولدی بزم میده دلده بیم غصه برطرف … کوشمه ایردی صبرا جیدن صدا لانحف
برجرس سنبلی رنکی دخان آه دن … یاره ایلمشدر خواجه دل ایلدی عوض تحف
دیم لر خاک رهکده نوله دکه نقد شکن … طالب اکسیر اولنلر وار ینی ایلر تلف
هر زمان در خواه کام اولمه فلکدن کاه اولور … قطره کرم جستنه کیدیم دو نیم ایلر صدف

قطراب جون طفل ایتمه صبر یزدن دریغ
روز بر سوز جزاده آی در بحر نجف

اهل اشکله ایدم وضوا بردم صباح عشق … جان کوزیم اجدی نعره حی علی الصلاح عشق
آه دریادم ایده کور ساحل وصل الیه مراد … منزل الور فلک دل اسیمک در باخ عشق
خنجری جکسه بر الف سینمه یازیلور کوکل … اولور او شرحه عاشقه مایه انشراح عشق
میکده فنا ده یوق کمه ده نشوه جنون … قینه صونلدی کبی هب شیشه سی ایله راح عشق

لازم اولورسه عقبه جک شعله باده دی قلج
حاصلی بوکه صبر االده کرک سلاح عشق

سنزکورسم مغرر در وجودم بی نشانه اولمق … نه حاجت یا نیجون تیر غمزه ک در کنار اولمق
جباب میله قوللن غورن صهبا ایاقی … مناسبدر اکارکی سمندز باد بازار اولمق
جمنده ایندر هوا صبا ذره که کل کوردک … اوشاه حسنه فلکندکلدر همعنان اولمق
اکر پیر محبت ایلمزسه فیض بیداری … کوکل کنجینه مقصوده کوجدر پاسبان

وجودین کرد بادغنعه الدن مسکن اصبری
عجبدر قیس شیدانک سر ینی اشیان اولمق

ره یا کنج لطف فراوانکم سنک … نقدینه سنج کیسه احسانکم سنک
کورسنز به دشت بر دنی یادغمک نکا … کمتر غبار کوشه داما نکم سنک
سن سیر جویبار نیازنده سن بیم … بن پایمال سرو خرامانکم سنک
ابادساز در مغان محبتم … کرچه خراب نرکس مستانکم سنک

خواب اجلده ایلمه بسته جنیمر
صبرا کبی که والده حیرانکم سنک

طرح بنای ناز ایدر اول شاه غنوه ناک … بنیادلر اولسه کوجه درد وغنده خاک
جقمز کنارغوطه زن بحر عشق یار … ایلر کشر جی کشن نمکن موج غم هلاک
خوبان بزم صحبه قالوب شمعه دونمیلر … مستانه یار ایدنجه کبی سینه سنز چاک

صالدر نحلی لعلنی مغنابه جاه تار
المسید خامم صبرا کوزن صنوبر
طنت کلی ایجره ابرو عین غنیم انا بار
خون هزار جقدی دلها غنچه ده

بکرم اولمنجق نغمه‌لری سازینه یارک
کلمز کوزینه بادهٔ سر بیمانه یارک

شادابنز اولمز چمنستان حقیقت
سنبللری اغلمه عشق مجازک

که جنت وکه طرّهٔ حورایه اوزاندک
واعظ نری صیقدی سخن دور و درازک

ابنمز دل وجان ناله ایله دردکه اوف
بلبللری دمبستهٔ اولور گلشن رازک

اهمالی فواردلری محرابنه یارک
قیل سجده که ای شیخ کجر وقتی نمازک

یارک تو له صبری کبی احسان اوم کن
زده قولبوز اولنشه عشاق نوازک

آه وزارک ایندوکلرم تحریر ایدرمش یکبیک
دفتر ابلرمش بنم جرم وگناهم اول ملک

بر بنک مفتونیغز کیم منتق نازانه ایدر
غمزه‌سی هر صفحهٔ دلدر حروف صبرا حک

سکهٔ داغ دلی صراف عشق اتمز عیار
اتمیجه سنگ جفا جور یاردن بیدا محک

مهر اولور سیدی دهان غنچه دن شبنم بیا
دانه‌سن ایلر اغزندن الماسه فلک دلک

شاه غم ملک دله چکلمز دن اول عسکرن
شعله میدن اکه صبرا فتح جلکمک کرک

فاش ایتدی سوز عشقی یارهٔ بیاری شمعک
کندی دلی اوجندن طوبلدی یا راز شمعک

سوز عشقله جانا اغردی باشده مویی
هیچ ترک سردن اوزکه یوق چاره سازی

سوز محبتندن آتشله اوینماز دی
پروانه اولمیدی اگر عشقبازی شمعک

بواه آتشنیم ابردی بهلا له کویا
محرابه همسر اولدی قد درازی شمعک

اغلرسه تو له صبری یانحه یار عشقه
کریبله دربمیشه سوز وگدازی شمعک

سر بنده دود آهی مرغله مجنون شیدانک
دمادم کوسترمدر پیچش ازدر لر عقالک

کیدوب مجنون جهاندن کوکلی قالدی خاک پاینده
سفال کهنه در صنعه سر کوینده لیلانک

سکندر درخیالک کجه‌ره مینای جمشیدک
ایرشدی غوریبه دریای اشک غیرت افزانک

کف می صنعکر محو اولدی ساقی کزدر یرینه
الشدر دمی در بین کلکون جام شوق بیمانک

کمیت باده تمغالندی ضاندی سیر ایدر صبری
دو شخه نکش تاب حلقه زلفی او قتانک

قصد نه منورت ازره دل محنت جرنک
باشش بیه و بر دوکی بوده اول اکی ابروگی

بوی جانبخشن المز شب وصل اولمیجق
گلشن حسننه سیر ایدولان شبنوک

عهده داران محبت بو دل مهجوره
برسه موبی جوق کوردیلر اول کیسونک

نیمه جلسوز دل بیتاب گمان سیتمی
رستم غم کبی برخصم قوی بازونک

شمدی تعلیمدی دل زلفه بارک صبری
اسکی دیوانه لرندندر او مشکین بونک

خاطر ویرانی یا پمز اول بت بیمان کسل
خاک کوین سر بسر ابر نم ایتسه گل

ناله‌لر ویروب نیجونه ویره بیاره درد سر
کوی جانانده‌ن ار سیلاب اشک ترجکل

تو رمی دوران بر بله اینکه دفع غبار
سنبنسه ساعت کبی بر بیره گلسه اکیه دل

کوشه میخانه کیم کهف الامان در اوری کور
جنتش غم بغلنده ای دل دوتنک وقتی دکل

رام اولور البته دلبر ساکه صبری غم دکل
اول کوزی شهبازی اسن شمکه نکرو دشنکیده بل

عشق اسکندر ندیم نکته دانیدر کوکل
سینه لوح حکمت افلاطون ثانیدر کوکل

اکه کنج سینه ده بولمز ظفر شاه حسن
جوهر داغیله بر تاج کیانیدر کوکل

تو لهانی دردوغم چلسه جورسه هر زمان
کشتهٔ دریای عشقک بادبانیدر کوکل

دودلرکه علامتدر شکاف سینه ده
اثر در عشق جهانسوزک مکانیدر کوکل

باره آچلمز ایکن مجلس داغ باشلیدر
باده جام محبت سرگرانیدر کوکل

جلوه کردر دلده ای صبری جمال دلربا
داغ عشق آینه دار سینه دانیدر

مایهٔ شوق دله عشق اشنام جوق دکل
تنگ جیب عشرتیز نقد صفام جوق

لاوش برجا مدر بزم طربده وایه مز
جسم کبر اسباب عیش دلکشام جوق

زحباب جام غم فانوس بزم حسرتز
دل ده دود آهمز سر ده هوام جوق

نزسبکروحان عشقز ای قدح بیمار ناز
نشوهٔ یکجرعه دهسندن رجام جوق

صنعت معنای تکمیل ایتمش استادز بله
نطقه ای صبری بودکلی اعتنام جوق دکل

گلشن باغ وارب عارضکی یاد ایده لم
دوشنه لم جو بلبک یانه فریاد ایده لم

دل برجو مزک بک کلور اول جقدن
اکه‌ار شاه جفا غمزه کی جلاد ایده لم

عشق جون کسرئ ایوان جنونز ایتدی بزی
دله زنجیر غم جلکده لم داد ایده لم

کهربا ده طاقسونز که شراب شوقی
قصر حشمت کبی یاقوت ایله بنیاد ایده لم

رشحهٔ فیضله شاید بزی دوندرسن دل ایده
صبریا خامه کبی خدمت استاد ایدهلم

ینه بر شوخی قالدرر دم اله جام شراب الدم — فلک کرم اولمغی سیر ایسونر آفتاب الدم
دوشه دم صیدگاه داده برشهباز زیبالی — شکارم پنجهٔ همتله مانند عقاب الدم
الوب سر نوشتی جام شرابک بزم عشرتده — جمال دلفروز دختر رزدن نقاب الدم
زلال لعل دلدارکی گوربجه گوزلرم طولدی — صفا سرچشمهٔ سینه‌مه صانه برابکی کلاب

نیاز عاشق استرمش اگر اجابعه دلبر
اوشوخک بلوارب صبری دریا نیندن جواب

کار ایتدی جان نشوهٔ حالت ساز جام — دل مست عشق دلبر ایله سرگران جام
آهسته جنبش ایلسه مرداکن اولمسه — گلگون طرفه جلوهٔ آتش عنان جام
یارانه فیر نشئهٔ دهری اوندورر — لطف تبسم لب گوهرفشان جام
بزم آخر اولدی قالدی بامی جوعه صنمکو — بر شعله ایله قالدی اهمان شمعدان جام

مستان عشق مغبچگان طولمسون صقین
صبری ایکنوح ایلیه وصف بیان جام

جوی دریا کبی بکشرب بکرد اولم — گلسون اول روح روان سینه‌به بهلو اولم
شمع پروانه ایله گردی لوئی فانوسه — بزده دلدار ایله یکجهه دیکسو اولم
داغلرله قولنی گلین تزیین ایتمش — بزده بیرایه دهسا عدو بازو اولم
شیشهٔ میله گلوب میکده ده گفتاره — بر قفسده ایکی طوطی سخنگو اولم
اتشین آب جگر دیده به گلسون دلدن — چشمهٔ جارسوی عشقه ترازو اولم

صاریلور یا بله بر بیرمزن انجق صبری
یک قبا یکتن و یک پیکر و یکتو اولم

اوستغنی دلم کیم عشق بیکانیله آه ایتم — بت نا آشنا بر آفتاب اولسه نگاه ایتم
اگر گلبرگ بزدن اولسه نعل اشهب زیبا — یولنده ترشه خشک وجودم خاکراه ایتم
نگا نقش جفا اغیاره روی دلده گوسترسه — نه بر ایله مرآت جهی روسیاه ایتم
بو گلزار اچره از بلبل چو غنچه خاطرک خوش طوت — گل صد خاره بن عرض نیاز صبحگاه ایتم
فلکده اولسه صبری مهره ایکی سجده‌دارم — نه عشقم دیمه بن بینه دهره عرض جاه ایتم

شیوه

شیوهٔ چشم فسون سازنه مفتون اولدم — شیوه‌یه ناز ایلدیکم نازنه مفتون اولدم
ناشنیده سخن نازنه حیران قالدم — طرز نطق ستم آغازنه مفتون اولدم
حوب طرح ایلدی دلدن خرد خودرایی — فتنهٔ غمزهٔ غمازینه مفتون اولدم
قصد اغیاره ایکن سنگ جفا اوردیلر — دست لطف غلط اندازینه مفتون اولدم

ایلر آشفته زلفی بنی انک ای صبری
غمزهٔ شعبده پردازنه مفتون اولدم

بخت اولسه گردش آور پیمانه مز بزم — مخمور اولورسنه دل مستانه مز بزم
زنقید شحنهٔ غم دوران نه درد سر — آزاده گوشه در بله میخانه مز بزم
کیفت وشنید ستره اولدی آشنا — گوشش زبان محرم و بیگانه مز بزم
حیران چرخ و انجم اولان موی کمترز — گویا دهان شیر ده دردانه مز بزم
حالمه نه شمع سایه اوبر آفتاب اولور — نوله همای عشق ایله بر دانه مز بزم
بر خم کشای زلف عروسان معنیز — خورشید فیض پنجهٔ سیدرشانه مز بزم

صبری فلکلره طالعمز یار اولدیدی گر
اول ماه اولوردی شاهد کاشانه مز

عالم اجلدی باغچه جانانه‌لر چلگسون ان — عیش اهلنه صلا دری پیمانه‌لر چلگسون
جذب ایله گهربار میله جهانی ساقی — درگاه مبغفرونه مستانه‌لر چلگسون
بیدللری چکرمش بند بلایه زلفی — مجنون عشقک اولان دیوانه‌لر
تل قرمبوب ویرلر دللرا کالافت — زلفندن اول بر بیک تکه شانه‌لر

جانمز ودلی قو صبری جذب ایلسون رخ یار
اول شمع بزم حسنه پروانه‌لر چلگسون

غنچهٔ خندان اولوب گوستر تبسم نیدوکن — بلبله شهنهاز ایدوب بلدر ترنم نیدوکن
اسیاب عشقه دوشدم دانهٔ خالک گوروب — شویله محو اولدم که بلمم شمدی گندم نیدوکن
هر دم انجره قانه گرمزدی یوزنیک جشنه‌یک — غمزهٔ عاشق کشنی بلمز ترحم نیدوکن
عاشق ایک نار درز آه ایتمه گور پروانه‌یه — یانه یانه جان ویرر بلمز تظلم نیدوکن

طوطی خوش لهجهٔ طبعمدر ای صبر ایم
اوگره دن شهرزه طراز تکلم نیدوکن

نخل نوسن گریه بی اختیار مدن صقین   سیل سرو اندازا ناشک بیقرار مدن صقین

سیر آتیم زره انجمدن کچر ارزال چرخ   غافل اولمه ناوک خونین کدازمدن صقین

آتشین آهیم غزال مهری صالمشدر کمند   قچمه بندن کل کمند تابدارمدن صقین

قبرمه چشم حقارتله نظر قیلمه سکا   خواب بیهوش ویر خاک مزارمدن

برکون اوج فتنه دن صبری اینر دل مرغنه
شاه باز زلف بال افشان یارمدن

جور کی جکرا کلر دل نا شاد الکدن   فریاد شنک ایشته بیداد الکدن

دل دائره وشن سنه خوردت غمکدر   از زلف سیه حاصلی فریاد الکدن

ظلمیم بوکه محشر دده مظلوم دل عشق   قورتمیه ای غمزه جلاد الکدن

لا یقدر صبا باعده سر لحظه هزارک   اسبابات ناطی اوله برباد الکدن

ساقی سخنن صونیلور عالمه صبری
پیمانه پرفیض خداداد الکدن

جوی مستانه افغان ایتمسون نا بیلسون   لاله لر چاک گریبان ایتمسون نا بیلسون

شمع سوزان ایلدی پروانه یی دلبرلی   بلبلی گلکرده نالان ایتمسون نا بیلسون

زاهدک در دستنده سبحه ابل جابکت سیم ئور   جامی رند عشق گردان ایتمسون

غم هجوم ایتکوه در عارف نیام شیشه دن   سل سیف برق رخشان ایتمسون

شمع حسن یاره دل برسوخته پروانه در   کنده وی افغان وخیزان ایتمسون

طبع صبری داستان پرداز بزم جمدر
وصف شاه ملک عرفان ایتمسون

کوکلمه اندیشه وصل دلارا درکلن   خاطره هب نشئه ساغر صهبا در

ابر در بوی آشنا در جان مشتاقه بکر   جان زلفندن نسیم بادپیما درکلن

فالدر ای دل دیده دن طفل خیالی درکی   باد وصلنده اکا امواج دریا درکلن

مژده کیم ای خسرو بر روزکار ملک عشق   کنج بادآور دامید تمنا درکلن

شاد اول ای رند تهی جام خرابات فراق   مجلس افسر ور تمنای احبا درکلن

جعفر

جعدی بر کوکب یول استقبال سلطان صبح   ذره لر طور سوز مهر عالم آرا درکلن

ایله یای انداز ای صبری تماشای نظمکی
خسرو اندیشه رخش ملک معنا در

اولسه آب دیم بر بحر نا پیدا کران   روزکار اجدر میه فلک امید بادبان

دشت سینم ریکزار غصه اولمزدی اکر   ایتمه اندن کذر سیلاب فتنه هر زمان

ایده لم ساقی بوکون صحن غم کازیم   شیشه صهبای قالدر جوزده فرش کالدبان

گلشن بزم ده خاطر تبسم زار اولور   خنده ریز اولسه قچن جام شراب ارغوان

نوبهار اول سرکشن نهال نازدن برک وفا   وریه آهیم صرصر روز قیامتدن نشان

بازخامه بوبله صید مرغ معنی ایتمدی
اکه صبری اولسه لی باز دوانم اسبابی

سر بازعشق جبینش جفادن صقنمسون   تیغ قضا نیام بلادن صقنمسون

عریانی تجربه و پرسون قرار دل   دزد نگاه هوشنی ربادن صقنمسون

صالسون سفینه دلی بحر بلا متنه   دریا شناس عشق هوادن صقنمسون

نقد وصالی در کمر ناز ایدوب او شوخ   دریوزه کار کوی وفادن صقنمسون

سسندن صقنمسون اول کلک باد بهار   چشم هزار نغمه سرادن صقنمسون

ویرسون خدنک آه سنه صبری کشاد
زورآزمای عشق خطادن صقنمسون

دل بی نیاز غیره دریار باز ایدرسن   نه قدر نیاز ایدرسک بره ناز وناز ایدرسن

مکرآه وزاری ای گل سکا خوش کلور زاکی   که همیشه آشیانن قفس نیاز ایدرسن

سکه لازم ایدرار دل نیله گوشمال طره   نیه بوبله مست اولورسن نه کشف راز

ایتمرمی ای عشق سکه شعله دردم   نیه آتش الجره بلبم نیجه ترک وتاز

سخن صفای وصلن نیجه اختصار ایدرسن
سوزمی شرح غم صبری اوقدر دراز

زلفیله شانه سن کور بره سحر کار در بو   غافل مباش ای دل اژدر سوار در بو

جشمیدن ابر بیک خالن عجبمی تر صبح　　آهوی فتنه دراول مشک تتار دربو
فریاد قیل عکلکده ای دل جابه قرشو　　لعلین سربره کجش بر تاجدار دربو
شوریده دلده نیر عشقیله صبر وآرام　　موج یم غم اولمش بر قرار دربو
یلواره یاره صبری یوق بیره جانی ودلنی
قدرنیازه بلمز بر شیوه کار دربو

عشقک شرابیدر توتن ساغر دله　　مهر کدر آب وتاب ویرن کوهر دله
تا شعاع جامیله ساقی اچر اینی　　قفل غم اوردر غنچه زمانه در دله
بازار کرم عشقده اول خواجه جمال　　صاردی جهره زلفنی سوداکر دله
بلبک نقود دردمی کوریکت حسابنی　　التنک افندی کاهی نظر دفتر دله
دلالهٔ ایلدی صبری بنه ندا
شاه اولدی عشق یار دیو کشور دله

ای خوش اوزند عشقکیم کدر خمار اوله　　جلدو کی جام باده نک کیفی خرد فکار اوله
وقعی قالورمی نو به نک بو یک زمانده خصوص　　ساقی شیوه کار اوله موسم نوبهار اوله
سرده فلک هوا دلی قدح قدح شراب　　قورقم اودرکه راز دل عالمه آشکار اوله
امنعه شکیبدن بردخی خیر ایدرمی دل　　کشور حسن یارده غمزه که باجدار اوله
رشک ای مبتلا بکیم دست دل بلاکشی　　بسته بند جور ایدن طرهٔ فتنه کار اوله
باد طبله فلک دل ساحل کامه ایرندی　　وای اکا که رهبری همت روزکار اوله
صبری نزاره یاردن رخصت کریه دمراد
چشم نیاز یابنه تا که کهر نثار اوله

اوداغلر بنه عشاق غم پناه قولنده　　کورندی صبح شب اکیسنبو قولنده
ستاره ایندی قران صانه هلاله دو کیجه کوردم　　یاتور دی بازله بر نوجوان ایکی شاه قولنده
الوب بزی قوتلمز دراز لربدن بیابانه　　بوطالعیه بولنسقده اهل جاه قولنده
قونچه شاخ نهال کل اوزره بکزدی بیکی　　اوبازه کیم اوله بر شاه زر کلاه قولنده
کورنجه چهره لعل اللیدم خیال ایله صبری
اوداغی تازه که وار کلی کیبی اوشاه قولنده

بر زمان وصلکله غم فرسوده دربردم باده　　شمعدان انجم اشک خون آلوده دریزدم باده
ابته مهر عکس ریدیکی برج ساغر ذی طلوع　　افتابم طالع مسعود دربردم باده
شام غمده شوق جام اوله دلیل مقصدم　　مشعل افروزره مقصود دربردم باده
جشمه کلدکجه اتشم کرمات شوقدن　　اتشکه بحر نشاط و رود دربردم باده
اتشمه می شو فلک سرمایه بحسن صبری فروزن
عشق باز انرده بن بی سود دربردم باده

ایام غمکده صالنوب بحر جفایه　　باشن اوردی سینه فلکک دل امواج بلایه
عیش اهلی جمبزاره جکلسه کل اجلیه　　کلکون قدح جقسه جراکاه صفایه
شاه غم اولان سایه آیینه ده کشتیم　　باشنده کی درد سبهی ظل همایه
دهقان فلکک مرغ دلی سنک سنکله　　اوغرندی خبر سنکه امید درجایه
صبری الیجق عقدهٔ غمزه ساقی
حاجتمی قالور نوش شه هوش ربایه

رندانیک دستا اوره کور جام نشاط اوزره　　لاله وکل کبی قلنمه دم نوروزه
کل شمعک کوربجک مجلس کرماکرمی　　باشلدی بلبل وبر دانه ده ساز دوزه
دونیدی مجلسه بودم جام جبابک ادری　　اغزینه شکر الن طوطی دست آموزه
رخصت فتنه وآشوب نه یا بو قدر　　جشم مشتاک کبیر کاه کین اوزره
ناامید اولمیلم لطف خدادن صبری
نقد لطف وکرمن ایلیلم دریوزه

اول سنک دله سوز دلمدن خبر ایله　　ای اه جزینیم اثر ایله اثر ایله
درخوابی بیدار میسن بازی قوای بخت　　باکم نکه اول باکه به حسن نظر ایله
تخم املم شوره ستان غمده دو شدیکی　　یارب نم لطفکله انی سبز تر ایله
بر نشئه صفا ویر نیه قصر غمه ای عشق　　سردیده می فواره خون جکر ایله
کورسون نیجه اولور جاشنی جام محبت　　بو عقل خود آرایده نیندن بتر ایله
شهنانه عیشه جمله اوراق شخار اول　　ساقی سرانکشت صراحی لی تر ایله
سن کوثر کام دل وبن بحر تمنا　　کل عبرهٔ کنار اوله در دو مع برایله
اندیشه قفل در امیدی قو صبری　　مفتاحنی وابسته آه سحر ایله

مدام اودر بوربدن عالم الجره جام جمی　کمیت بادیه ساقی سورتسه نوله بغی
شعاع باده اولوب حاله شفق زربفت　چکلدی خسرو شوقک اول آتشین علمی
هزار نازیله ساقی صونردی کاه جمی　کورلمز اولدی ولی شمدی شیوه کرجی
صفای سینه واصل ایدر بلکه سنی　کوکل صفقین قومه الدن اوزلف خم بخمی

سخنده کندوی کورمز حسود دوش صبری
اکرچه آیینه نطقه دسته دره ییمی

ببل طغندی نقد سرشک سرورنی　کللرده صاندی صبا ودی متاع غرورنی
دامان کوهی ایندی معطر نسیم صبح　باقدی بنفشه کی به منقر بخورنی
سرمایه نشاط رکب سبز مینوش　تکمیل ایندی نسیم عرقله قصورنی
عکس حکله آتشین آیینه ورقدح　آلوره جشم عقلمزک نوله نورینی

صبری دوائم ادوزره دکل کلک خوش نیاز
جای ایلدی کلیسم سخن فیض طورنی

مدد ساقی وجودم راه غمده ناتوان اولدی　غبارتوبه دامانمده کوه کران اولدی
صفلدم حسرت میدن تهی اولسون کنو جامی　مثال دانه انکور جشمم بجکان اولدی
بیتدر شیر پستان رزیفیض اولطف ابت　که جهد غصه ده طفل دلک کار فغان اولدی
شتاب السوزمی آور نصفی قالدی شیشه عمرک　مدد ارباب مجلس سیم عمدن نیم جان اولدی
بینه فیض فرح بربردیار دی دلکر سیاقی　بیتدردی عرقله باده لی همت سارنی
برار روح جسم رندانه بدل سیم صبوح ایندی　بینه سرمایه کیف دوبالادر بهار اولدی

بینه صبری خروش معنی رنکین ایله طبعم
سرای نظمه رفواره صهبا فشان اولدی

دراز ایتیم هرچه کام دله دلو تمنا بی　جیقردم خاطرمدن یوسف وصل دلارابی
کچنجه بخت جسنه بنده اجرا ایلدی حکمن　دل محزونه جکدی تیغ نار صبر فرسا بی
دل شوریده شکر دولت عشقن ادا اتمز　برالتبه سرخله دامان جشمم اشک بیمانی
شکایتها ردن فریاد دلده داد کردونن　سبر جانه دوشردی سربر صد شور وغوغانی

ایدر

ایدر مشتاق برک لطفه کوته دست امیدی　سرافراز ایلدکجه روزکار اول نخل زیبایی
ایدر ایکی کوزمدن کاه برجبابی کاه اولورتر جیح　اسیر جام می ایتکله کوردر صابکه دیبایی

فلکده کیمدن امید وفا الکسن ای صبری
مه اقبال شهری افتاب بخت هرجایی

سبر ایله سربجیب اغواد لدان حبابی　کرد ابه غوطه اوردی کویاکه مرغ آبی
طوفان بادغمدن حصار صلمین جهانک　الذی دوشر میندر جام شراب نابی
مستانه شاهد کل اغاز جلوه ایتمش　حقا که اجتنابی اول جانه شرابی
زندان خوابه دوشمه غم جکمه بوشه بخت　هر کوزی کلور که کورمز دوشنده خیال خوابی

اولماسه نوله صبری نام امید درلوح
رشحه درکه بوقدر برحوف ناصوابی

دوران بیز سرکشته درد غمک ایندی　ابلمز سنک ای جام صفا خاکک ایندی
افسون کرحسنک دل آواره بی آخر　دیوانه نو سلسله برجبک ایندی

بر اولوب زورق می طولدی جو آهیله حباب　بینه بلکن طوربده یوربدی کشتی شراب
کنار کاسه میده حباب اولوب بیدا　قوبلدی صانکه لب جوییه شیشه صهبا
کوزندی صنمکو زلف اول غزال عنبرین مویی　اوریه پیچیده ازدرد که بیداد الدی آهویی
سیل اشک غمه دل غرق اولیجق یاردیدی　حیف بوبند ن ایمش اول ره رو عشقک کجیر
باشلدی آه ونالیه خط عذار یاردن　نغمه لر ایندی مرغ دل بینه بنفشه زاردن
جهان حکمت عشقک حکیم روشن ادراکی　کورب الکلر حباب جام مینی علم افلاکی
تازه بتازه بوسه عارض الین استرز　بر اوزمال تازه یکی بار وصالین استرز
نولرا جلمه دل عالمک اوصاغنددن　بولنور بزده متاع غمک الوانندن
کوکلم سنک ارساقی غم همدمک اولسون　اسبابی ایله جام صفا عالمک اولسون
دیده ابستن صد لجه حسرتمی دکل　سینه کل مانده طوفان بلا منمی دکل
کلدی بروانه لر اطراقن الوب بردازه　شمع دوندی ینه برشوخ کبوتر بازه

م

شیخ سعدی رحمة الله علیه

شیخ ... حکیم ... کاتب

[illegible]

له

[illegible]

له

[illegible]

له

[illegible]

له

[illegible]

له

[illegible]

[illegible]

سبحان الذی اسری [illegible]

کلام او دلیل احمد عیسی [illegible]

دگر باره جهان را خسروی داد
زمین و آسمان را خسروی داد

[illegible]

بعنوان حقیقی باز بپوست
بجلوه گاه عرض راز بپوست

[illegible]

زهی ادیب که با بون علوم ازل
بیک اشاره ابرو افاده فرماید

[illegible]

کمال بی ادبی این بود که نام کمال
دهان نیست بنسبت بر زبان زنی

کمال فائق معنی بطبع فائق
کرده است کز مضمون طراز ازلی

قصیده ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وصل

[illegible]

صبا از دم روح اللهی عار
دم عیسی در دو شاخ ظفار

[illegible]

فصل

[illegible]

فصل

[illegible]

کمند الکنی زهر سو زلف مشکین
کهی از رفتن جادو کهی این

[illegible]

جوا خو دا زبرن دار ای الهام
سرابی جو بکبر زکام و ناکام

و زیبا ایچاکه بابند لطف کامش
بو دو هر خار غوغا زار زارش

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله در صفت ...

[illegible]

کام نخست بر نوشتن القلم برانه

وله

شبر آهم ز فسون تا اثرم ساخته اند
بار ما سر ز عال سحرم ساخته اند

[illegible]

فصل

[illegible]

فصل

[illegible]

وله از مهر محبت

بحمد الله که باز از بخت و مساز
محبت کرد و سوز خوانشم آواز

[illegible]

دهانش شیر بن کنم از تلخ دشنام
که شیرین بینی از لعل لبش کام

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

عاشقم که از تغافل جانان نمی‌کنم
حسن اقتضای ناز کند او نمی‌کند

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

اشب کرد او رحمت الهیا بهم خوف   صد بارش ازجاب برزد بار شکست

وله

وله

فروغ عارض دلشکیب با طلعت
چراغ میکند تا کی بکجا نعاه نهم

وله

وله

به بهشت با رشفار دوروزه خواهی عمر
یکبیت با غم دوروزه هزار ساله ما

وله

آتش عشق شفا یابنز دلم همه سوخت — حیف است دم جگری تازه نمیگردد

وله رباعی

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

وله مثنوی

[illegible]

گر تو هر بار به دکان وی
کوه بکف دارد و میزان وی
روی خوب است ز سوی اوست
ذره گران سنگ ترازوی اوست
از سر بازار اهل تیزرو
ناشکنی جامه رهن کرده

وله

[illegible]

از دوست

مطلع

زهی زلف تو [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ولـه

[illegible]

بنقش خامه شود زنده صورت مانی صح

[illegible]

[illegible]

جبین بخت مرا خاکبوس پیر درگاه
زمانه ساخت که روز زمانه باد سیاه

سبا مار قلم بر انامل بجید
اگر فرشته نویسد بغیر جرم گناه

ایضاً قصیده رنگین

[illegible]

وله

[illegible]

وله

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قصیده [illegible] در مدح

[illegible]

بقدر همت اگر حال کس بود باید
چو آفتاب همه عالم بزیر نگین

نمی نهد قدم از خانه نگاه بیرون
که نیست حادثه در دور گشته چلیه نشین

[illegible]

[illegible] در صفت [illegible]

[illegible]

بیکرانه یقین که جمله ارتست
بار هستیش مرکجانه باشد

هر دانه کوه همت
بار از تو زره ایست فلند

هر نسبه فضای خواص مردم
با طبع تو قطره ایست قلزم

[illegible]

زبس صفا و لطافت [illegible]

که گر دو باغ [illegible]

[illegible]

[illegible]

کمال اسمعیل

[illegible]

ظهوری

[illegible]

وبانه نوشد کمال اندرره عشق

وبانه کشتن کمال اسمعیلست

عرفی

[illegible]

گرافه نظرم باز دادم دستی زدام

[illegible]

مثنوی از آن صاحب

برازنده تاج و تخت و کلاه — خدیو جوانبخت عباس شاه
چو بر تخت فرمانروایی نشست — منظم ممالک برآورد دست
نسق کرد از عالم آگهی — بفرمانبری کار فرماندهی
بتلقین دولت در آغاز کار — حدود خدایی نمود استوار
نه پیچید آن زبده اصل و فرع — سر طاعت از خط فرمان شرع
اثر در جهان از مناهی نشست — ز تقوی جهان شد چو خوم بهشت
بدوران منعش می لاله رنگ — نهان گشت چون لعل در صلب سنگ
شد از عصمت او جهان آنچنان — که شد هر دکی زهره بر آسمان
از آن شهریاران روی زمین — گذارند بر آستانش جبین
که آن پادشاه ملائک سپاه — نه پیچد سر از خط حکم آله
ز عدل آنچنان زد صلای امان — که در بسته شد خانهای کمان
بعهدش چنان ظلم نایاب شد — که در تیغ جوهر رگ خواب شد
شد از بخت او بخت عالم جوان — چنان کز بهاران زمین و زمان
ز خلق خوشش آن بحر پهناورست — که باطن که ظاهرش عنبرست
دلش کوه و دریا بود سینه اش — خود گوهر و مغز گنجینه اش
قضای آلهیست در روز رزم — بهشت خدابیست هنگام بزم
علم بر سران خدیو جهان — بود کشتی نوح را بادبان
محیطیست از دست گوهر نثار — که دارد ز دامان سائل کنار
ز جودش ضعیفان شدند آنچنان — گهر از عرق میکنند ریسمان
بنوعی بدوران آن عدل کیش — بشویند از آب گهر دل خویش
زمین بر دل از پایه تخت اوست — فلک سبز از سایه تخت اوست
نبیند بشید از شور و آشوب و جنگ — که طوفان بود روز صید نهنگ
باید دل شکر نداد و نیاز — که خورشید تنها کند ترکتاز
بهر دو دم تیغش از کارزار — که دارد دم صاحب ذوالفقار

چپاری گرد و ز تیغش قلم — شود جوهرش موج بحر عدم
بسر پنجه مردی آن پر شکوه — برون آورد تیغ از دست کوه
خدنگش نبرد ببال عقاب — زره بی نیاز است تیر شهاب
بتیر و کمان چنین شود رزم ساز — دهنها بماند چو سوفار باز
بیک زخم از تیغ چون آفتاب — کند صید را تا بد کباب
کسی را که پرداخت از جان بدن — بجز بال کرکس نیابد کفن
زره در بر او ندیدست کس — که سیمرغ را نیست جا در قفس
سنانش کند در صف ترکتاز — زبان اجل را بد نشیمن دراز
کند نیزه در خاک چون استوار — شود سینه گاو ماهی فگار
نیفتاده در جنگ از شست پاک — چو آه یتیمان خدنگش بخاک
کمند عدو گیر آن پر شکوه — گسستن ندارد چو جز رگهای کوه
چو از چین کمندش کند ساز و برگ — درآید بمیدان جلوریز مرگ
بیک حمله سازد سر از خواب — چو موجی که تازد بفوج حباب
شکوهش اگر حمله آرد بفیل — دهد کوچه از بیم چون رود نیل
نهنگیست تیغش ببحر مصاف — که یک لقمه او بود کوه قاف
سپر در پس پشت آید بر شکوه — چو خورشید تابنده در پشت کوه
کند حلقه جوشنش روز رزم — بلرزد عدو همچو از روی جرم
قصابیست با نیزه آتش اگر — اجل در گریبان فرو برد سر
زنک میل گرزش کند در وغا — بجنبد زره استخوان تو بتو
اگر بیستون را در آرد بزیر — کند استخوان در تنش چون شرر
ز حلم گران سنگ او کوهسار — ز لاله کند خون عرق هر بهار
توان دیدن از پرچم آن سنان — اهال ظفر را بلند آشیان
چو تیغش شود از نیام آشکار — برون آورد اژدها سر ز غار
بچوگان چو گوی افکند بر فلک — شود چشم خورشید را مردمک
درخشش بود صبح امید فتح — که یک اختر اوست خورشید فتح

که از قامت چون سنان دلبران … فکندند افسر ز فرق سران
تماشای آن نیزهٔ دل ربا … سرانرا سر افکنده در زیر پا
ز اقبال او فتح صاحب جگر … ز تیغ کجش راست بنت ظفر
شکستی صفی را بیکجا به تیر … چو سطری که بر وی کشند خط دیر
کشیدی ار پنجه آن زه تیر … رگ کوه را همچو موی از خمیر
بهر کس که از خشم کردی نگاه … شدی طعمهٔ برق همچون گیاه
چو پیکان سپاهش همه یکدله … گشایندهٔ عقدهٔ مشکله
جگردار و خونریز و گردنکشند … چو ترکان همه تیرک ترکشند
بشیر خدا میرساند نژاد … گرانمایه اصلی که این چرخ زاد
برین خسرو تاجدار آفرین … که تختش بود پشتبان زمین
چو روز دگر مهر زرین عنان … زد از کوه شمشیر خود بر فسان
ز صبح آیت فتح بر خود دمید … جگرگاه شب را بخنجر درید
بخون شفق تیغ را آب داد … بتسخیر گردنکشان رو نهاد
دو لشکر بناورد بر خاستند … دو صف چون صف محشر آراستند
ازان فوج آهن علمهای آل … نمایان چو آتش ز تیغ جبال
ز دست دلیران خاراشکوه … سنانها نمایان چو رگهای کوه
شد از خود و جوشن قبایان کین … نهان زیر سرپوش خوان زمین
ز نعل تکاور زمین مغاک … تنوری شد از بهر طوفان خاک
چنان پا فشردند در دشت کین … که شد خورد زانوی گاو زمین
بیابان ازان لشکر پر شکوه … شده چار پهلو بکردار کوه
زمین گشت در ناف مرکز نهان … چو در خال حسن رخ دلبران
ز نعل ستوران خارا شکن … سواران در مرگ را حلقه زن
ز خرطوم پیلان دران جنگگاه … فلک صدهم بود یک کوچه راه
ز گرد و آسمان قلزم قیر شد … ستاده همانجا زمین گیر شد

جهان پر سمارت گرد از سمک … که گردید یک برج جای فلک
ز نیروز شمشیر گرد دغا … شبی بود آبستن فتنهها
دوال آشنا گشت با طبل جنگ … به پیچید بر روی دریا نهنگ
برآمد نفیر از دل کرنا … دهن باز کرد اژدها بلا
بزایید ان فتنه کوس نبرد … چو آبستان ناله بنیاد کرد
دران رزمگاه قیامت علم … دو صد فتنه زایید از یک شکم
سلامت سر خود گرفت از میان … امان گوشه کرد از جهان چون کمان
زره چشم مالیدن آغاز کرد … نی تیر برگ سفر باز کرد
ز هر چشم گره ز دستان موی سر … بخون ریختن بست ده جا کمر
سپر گرد کرد اوری خویش را … ز پیکان کمان داد دل کیش را
به پیچید بر خود ز غیرت کمند … چو دیوانگان تیغ گسسته بند
کمر بست چون مار دوزخ سرشت … بغالب تهی کرد زه حلق خشت
باند از سر پیلان گرز خاست … ز خواب گران کوه البرز خاست
ز هر چشم سنان خامه موی داشتند … بخون صورت مرگ را می نگاشتند
ز غریدن شیر مردان جنگ … چو برگ خزان ریخت داغ پلنگ
ز فریاد گردان دران دار و گیر … فرو ریخت در بیشه چنگال شیر
ز آواز دندان کین آوران … جهان شد چو بازار آهنگران
شد از نعل اسبان دران دشت کین … چو ماهی زره پوش گاو زمین
چنان جوشش از خون گردنکشان … که شد جوی خون بر فلک کهکشان
چو شیران ز غیرت دران عرصه مرد … برآوردی از خود سلاح نبرد
نمودی دران رزم هر پر جگر … هم از ناخن خویش تیغ و سپر
چنان لرزه بر دشت کین اوفتاد … که قارون برون از زمین اوفتاد
ز قربان کشیدند یکسر کمان … بیکبار شد پر هلال آسمان
ز چرخ کمان خاست ابر سیاه … که بارانش بد ناوک عمرکاه
چنانم بافت بر دو بر هم خدنگ … که شد تنگ میدان بر دل نهنگ

ز باران پیکان خارا گذار / تن اندر گرد از زره کارزار
چنان تیر در پیل شد جای گیر / که خرطوم او گشت قندیل تیر
ز پیکان دل خاک شد آبدار / فلک ترکش شد پر از تیر بار
کمان طاق دروازهٔ مرگ بود / که سهمش دل از پردلان میربود
گذشتی چنان صاف از سینه تیر / که موج سبکبال از آبگیر
پر دان کین ناوک دلگسل / ز پیکان دران جنگ بیدار دل
چو از ناخن تیر نگشود کار / نمودند رمح آوری اختیار
بنوک سنان صد هزاران گره / گشودند از حلقهای گره زره ها
گذشت از سر نیزه ها جوی خون / فلک یار شد چون شفق جوی خون
کشید از سنان جنگ ایشان بطول / دلیران شدند از دو جانب ملول
فکندند از کف سنان بیدرنگ / بگرز و بشمشیر بردند جنگ
قیامت ز شمشیر بالا گرفت / ز گرز گران کوه صحرا گرفت
چنان تیر بارید از پیش و پس / که صد چاک شد خودها چون جرس
کشیدند تیغ یمانی از میان آن دو فوج / فتادند درهم چو از باد موج
بیکدیگر آمیختند آن دو صف / چو در حالت پنجه گیری دو کف
ز مغز دلیران آهن قفا / کف آورده بر سر محیط بلا
ز مهتاب شمشیر روشن گهر / زره چون کتان ریخت از یکدگر
بیکدم سرهای دامن فراخ / ز شمشیر شد همچو گل شاخ شاخ
سر کشتی بود بر آب تیغ / که بد تار و پود وش ز موج دریغ
زمین همچو غواص دریا سپر / فرو برده در آب شمشیر سر
دویدی چنان تیغ در جسم روح / که در کوچهٔ رگ شراب صبوح
بشمشیر گردان ز خرطوم پیل / جدا کرده بهری ز دریای نیل
زمین بود دریا ز خون عدو / ز شمشیر کج موج خونریز او

فتاده دران بحر خون بیحساب / کلاه و کمر همچو موج و حباب
ز خون بلندی گرفت آنچنان / که شد یک ورق دفتر آسمان
فرو خورد خون بسکه بیباک خاک / چو اوراق گل شد طبقهای خاک
چنان تنگ شد عرصه بر پردلان / که شد تیغ در قبضهٔ خود نهان
ز بس تنگ شد عرصهٔ کارزار / نمی یافت میدان جستن شرار
ز برق سنان شد جگرها کباب / ز پیکان بجسم زره گشت آب
تن مرد از تنگی کارزار / ز جوشن برآمد چو از پوست مار
شد از زخم شمشیر الماس کیش / سر نیزها همچو مسواک ریش
سنانهای خطی بر گهای جسم / نهان چون الف گشت در بسم
شد از بس رگ جان پر گشته جمع / سر نیزه از رشتهٔ جان چو شمع
ز هر جانبی خشت پران شده / از دو قالب مرد بیجان شده
خرد مانده حیران دران ماجرا / که خشت پران و قالب کجا
شد از خشت آهن دران کارزار / بنای نبرد از دو سو استوار
زمین آنچنان خشت پران گذشت / که ابر سیه برق رخشان گذشت
خلل یافت از گرز دندان پیل / شکست از گرانی پل رود نیل
ز گرز اندران عرصهٔ پر لغز / سر پیل گردید کوه دو مغز
زلزل دران زنده پیلان فتاد / چو ابری که گردد پریشان ز باد
تهی گشت از پیلبانان پشت فیل / فرو برد غرق زاورد نیل
ز بار بدن گرز در دشت کین / دل و گرده خاک شد آهنین
هوا از نم تیغ شنگرف شد / ز مغز پریشان پر از برف شد
بخون لعل شد نیزهای سفید / هوا گشت چون بیشهٔ سرخ بید
ز بس مهرهٔ پشت بر خاک ریخت / تو گفتی که تسبیح انجم گسیخت
کمین دلیران دران گردناک / نهان مانده چون دام در زیر خاک
شد از گرد شمشیر مردان خدنگ / گران خنجر چون سبزه زیر سنگ
دران پهن صحرا ز گرد و غبار / حصار شد از لشکر بیشمار

دران دشت خونخوار طوفان گرد — ببرد در ازنده در خاک کرد
ستاره شد از گرد بر آسمان — جو تخمی که در خاک ماند نهان
ز گرد سیه گشته بعد از هلاک — نیفتادی از خانهٔ زین بخاک
بر از خاک گردید دامان روح — زبانها شد از گرد سوهان روح
غبار سیه رفت بر کهکشان — بر از خاک شد کلهٔ آسمان
سپرهای زرین ز گرد سیاه — نمودی چو از پردهٔ ابر ماه
ز گرد انچنان ابر نایاب شد — که در بحر ماهی چو قلاب شد
کمند آشنا گشته در دست و بغل — جلو ریز آمد بمیدان اجل
ز نیزه دران عرصه بر جدل — بجان میخریدند مرگ از اجل
بصد خشم حیران اجل در میانه — که گیرد ز دست که نقد روان
ز خون دشت دریای خونخوار بود — در و کشتهٔ نهان چو کهسار بود
بگشتی دران قلزم بیکنار — نمودی اجل جان خردم شکار
بساط فکندند در کارزار — که بود دشش ز تیر و سنانش پود و تار
فتاده بزیر سم مرکبان — چو ریک روان کاروانهای جان
سر بخت دشمن نگونسار شد — ز خوابانده تیغ بیدار شد
دل دودست جنگ آوران سرد شد — سپرها چو برگ خزان زرد شد
زره پوش از ان عرصه بر گریز — بصد خشم منجت راه گریز

نماند از صف دشمنان یک قلم
جو انگشت زنهار دیگر علم

چه نسبت بگرد لمعی مدارا — فدح خراج بگردنها د میسارا
چنانکه روشنی خانه است از روزن — بقدر داغ بود نور فیض دلها را
ز هم مپرس که در دل چه آرزو داری — که سوخت عشق رگ و ریشهٔ تمنا را
غنا ز سیل سبک رو بدست خود داشت — چه انتظام تو از داد کار دنیا را

باده در لعل لب یار نماید خود را — آب در گوهر شهوار نماید خود را
در بیخانه خم جوش دیگر دارد می — سیل در سینهٔ کهسار نماید خود را
محو در نور شود هر دو جهان چو جوهر — اگر آن آینهٔ رخسار نماید خود را
دل روشن چه به و بال گشاید در چشم — بحر در قطره چه مقدار نماید خود را
هر گلی بر سر دستار نمودی دارد — فرد آن گل که بگلزار نماید خود را
در غریبی همه کس میشود انگشت نما — هر گلی بر سر دستار نماید خود را
نیست آن زیر فلک جوهر دل پوشیده — تیغ جوهر در زنگار نماید خود را
چار رحمت بران چشم غلط بین کز جهل — خوابها بیند و بیدار نماید خود را
جلد با دل بیدرد کلام صائب
این نمک در دل افگار نماید خود را

ز هر بان گرانجان ببر که سوزن دوخت — بداغ فلک جا رهین مسیحا را
گرفت در عوض آب تیغ گوهر ناب — چه منت است باز بهار دریا را
ز نقطه حرف شناسان کتابدان شنواند — بخشم کم منگر نقطهٔ سویدا را
بنتهای مطالب رسیده ز آسانست — اگر بشمرده توانی گذاشتن پا را
اگر چه گریهٔ من کوه را بیابان کرد — نمود کوه غم کوه صحرا را
یک گواه لباس که ما مصر آورد — سیاه کرد رخ دعوی زلیخا را
ز نقش پای غزالانه دشت میتوان یافت — ببوی مشک بی آن غزال رعنا را

جواب الغزل مولیست این صائب
که چشم بند کند سحر حاشش بینا را

باده در لعل لب یار نماید خود را — آب در گوهر شهوار نماید خود را
در بیخانه خم جوش دیگر دارد می — سیل در سینهٔ کهسار نماید خود را
در حجابست ز بس غیرت ما دلدار — ورنه یوسف بخریدار نماید خود را
محو در نور شود هر دو جهان چو جوهر — اگر آن آینهٔ رخسار نماید خود را
دل روشن چه به و بال گشاید در چشم — بحر در قطره چه مقدار نماید خود را
تا تو از نام و نشان پاک نیایی بیرون — چه خیالست دلدار نماید خود را
هوشمندی که بهنگامهٔ مستان افتد — مصلحت نیست که دلدار نماید خود را
هر گلی بر سر دستار نمودی دارد — فرد آن گل که بگلزار نماید خود را
در غریبی همه کس میشود انگشت نما — هر گلی بر سر دستار نماید خود را
هست تا زیر فلک جوهر دل پوشیده است — تیغ جوهر در زنگار نماید خود را
چار رحمت بران چشم غلط بین کز جهل — خوابها بیند و بیدار نماید خود را

جلد با دل بیدرد کلام صائب
این نمک در دل افگار نماید خود را

له

امین لبست ز قهر خدا سزا نخیل — که فخر دارد دواز فرد فتو نومیت

[illegible]

عقل ضعیف خویش نگه دار از شراب — در زیر بال موج منه بیضهٔ حباب
تا از سهیل عقل تو از سرخ روی بود — رنگین مساز چهره بگلگونهٔ شراب
تخم افکن شرار نشود پنبه زار مغز — چشم شمع شد بآتش می آتش شباب
تا چون چنار مشرق آتش نگشته — کوتاه دار دست از این آب سینه تاب
سر پنجه با شراب زدن کار عقل نیست — عقلست شیر برف و شرابست آفتاب
با عقل آنچه بادهٔ گلرنگ میکند — با کاغذ این شرر نکند ناوک شهاب
زلف ایاز را بدم تیغ داد شست — دادن عیار دل بکف موج شراب
عقل سبک رکاب چه سازد بزور می — چون بار نخل موم بلغزد در آفتاب
تیر است عقل و بادهٔ گلرنگ آتشست — رحمت بتیر میکند از آتش اجتناب
از رنگ سبز شیشه چو خورشید رو شکست — کاینه خود شود از باده زنگ یاب
در مغرب زوال رود آفتاب شرم — چون گل کند ز مشرق مینا رخ شراب
کوتست بر چراغ حیا آستین زدن — نور چراغ ایمن ایمان بود حجاب
چون آفتاب عقل زر و زن بدر زند — در مجلسی که دختر رز افکند نقاب
با زور باده عقل تنکظرف چون کند — شبنم چگونه تیغ شود بنش آفتاب
سیلاب فتنه از دل خم جوش میزند — بنیان عقل چون نکند سر بزیر آب
می در کدو سری که ندارد حلاوتی — از عقل وا کند ز سر خوردن شراب
از نخل ذات بتر جو دعا رسی — احسان مست را نشمارند در حساب
در راه درد شمع که شب برفروخت — ترک می شبانه کن ای خانمان خراب
بهانهٔ سیاه میفزا گناه می — موی سیاه را نکند هیچکس خضاب
دل خانهٔ خداست چو مصحف عزیز دار — زان بیشتر که سیل شرر آتش کند خراب
در راه اشک چشم ندامت سفید شد — خندان لب پیاله کنی توبه انتخاب
فردا چو لاله سر زند از خاک سرخ روی — هرکس کند ز باده درین نشأ اجتناب

جادو گرست دختر رز دست از او بشوی — آتش دمست شیشهٔ می را ز رو متاب
گردی که با سنگ ندامت ز رخ بشوی — زان بیشتر که سر زند از مغرب آفتاب
اشک ندامت از دل آگاه گل کند — پیوسته خیزد از طرف قبله این سحاب
زنهار چون حباب بکردی بگرد می — گر هست بنای خانهٔ تقوی رسد بآب
برگرد خود ز توبهٔ محکم حصار کن — از روی شیشه خانهٔ مشرب بکن حجاب
فردا حریف ساقی کوثر نمیشوی — از نام می بشوی دهن را بهفت آب
بگذر ز تاک بدگهر و آب او که هست — هر دانه ایش خونی فرزند بوتراب

سلطان ابوالحسن علی موسی آنکه هست
کلمیخ آستانهٔ او ماه و آفتاب

آن کعبهٔ امید که صد عرق مرقدش — گردیده بار تخت دعاهای مستجاب
بوی گل محمدی از باغ خلق او — در جبین بباد عطسه دهد مغز مشکناب
با اسب چوب از آتش دوزخ گذر کند — تابوت هر که طوف کند گرد آن جناب
گرد و چو خون مرده ز بستر یا پاک می — نهیش چو باز یا نه برار دباحتساب
تا گفته اگر ز بر تو عهد درست او — بیرون رود شکستگی از رنگ ماهتاب
قدرش کشیده کرسی رفعت ز زیر عرش — یک چار بر که است عناصر دران جناب
تمکین او چو بر کمر کوه پا نهد — کوه سخن شنو ندهد باز پس جواب
روزی که دست او بشفاعت علم زند — خجلت کشند زاهد پاک کهنه ثواب
جرمش بستر بری دهد طعمهٔ سگی — عفوش کشد بروی خطا پردهٔ صواب
هر شب شود بصورت پروانه جلوه گر — روح الامین بروضهٔ آن آسمان جناب
قندیل با سقف حریمش نبست نقش — دریای رحمت ازلی بود می حباب
معلوم میشود که دل آفرینش است — زانگشت مرقدش ز جهان سینه تاب
خورشید از افق نتواند سفید شد — از جوش زایران در آن فلک جناب
هرگاه میرسد بگل جام روضه اش — تغییر رنگ میکند از خجلت آفتاب
نبود عجب که مرقد او گریه آورد — از بی زر آفتاب نشود دیده ها پر آب
کوثر است با مصحف بال ملک زده — برگرد او بگردد بگرکان چو آفتاب

چون کرده است کعبه به رخت سبزه‌ی
جام جهان‌نماست گل جام روضه‌اش
موجش کنند برشته گهرهای ابدار
از دود شمع روضه او صبح صدق گشت
روح اللهی که از نفسش میچکد حیات
بر هیچکس درش چو در فیض بسته نیست
در دور او که فتنه بداغ کشیده پای
شوق خطاب تو بر دل حلقه میزند
از شعله صبح ضمیر تو آفتاب
حج پیاده در قدمش روی مینهد
خورشید با تخت حریم تو چون نهد
گردون نبندد مرقد پاک تو بسته است
از موی عنبرین تو ور دیده است بوی
یوسف تمام پیرهن خود فتیله کرد
گردد بهر دو چشم چو مقراض بی‌بصر
از تربت تو خاک خراسان حیات یافت
از هر رشک خاک نشابور سبز شد
غربت بچشم خلق چو یوسف عزیز شد
حفاظ روضه تو چو آواز برکشند
از دوری تو کعبه سیه پوش گشته است
علم تو بر سفینه منبر چو پا نهاد
از بس بمرقد تو اشارت نموده است
از بوستان خشم تو یک حنظلست چرخ
هر کس که با ولای تو در زیر خاک رفت
ابر بهار پوشش ما سیاه که شمع طور
از بال و پر فتاده طاوس آرزو

دلهای شب اگر نکند طوف این جناب
زین عینکست روشنی چشم آفتاب
گر یاد دست او گذرد در دل سحاب
بر صبحدم بنور کند موی خود خضاب
نازد بخاک روبی این آسمان جناب
از شرم خویش در پس در مانده آفتاب
در خانه کمان فکند تیر رخت خواب
تا چند در حضور بغیبت کنم خطاب
از دفتر عتاب تو مدتی خط شهاب
هر کس شود ز طوف حریم تو کامیاب
بنهاده است بر سر مصحف کسی کتاب
سررشته شعاع بقندیل آفتاب
در شرع از آن شدست بهر خوی مشکناب
رشک ملاحت تو ز بس گشت سینه تاب
از روضه تو هر که برد نیم رشته تاب
ابر از دل بسینه رسد فیض بیحساب
تا گشت ارض طوس ز جسم تو کامیاب
روزی که گشت شاه غریبان ترا خطاب
بلبل شود ز شعله آواز خود کباب
ای آفتاب مغرب غربت برو بتاب
یونان کشید سر ز خجالت بزیر آب
نیلوفری شدست سر انگشت آفتاب
مریخ کیست تا تو شود چهره در عتاب
آید بصبح حشر برون همچو آفتاب
از آفتاب روی ضمیرت کند حجاب
او را مام زهند دیا چون پر غراب

زان بیشتر که عدل الهی بانتقام
در سایه همای شفاعت مرا بگیر

منت خدای را که بتوفیق کردگار
چون کاروان حاج خراسان ز کف نهاد
دریای رحمت ازلی جوشش فیض زد
نهری چو جوی شیر ز جنت روانه کرد
نهری بطول کاهکشان زرد و ماه و نیم
دستی که بود چون جگر تشنه حسین
صافی دلان که بود تیمم شعارشان
در وادی ریگ روان بود آب او
جز زهد خشک خشکی دگر بجا نماند
تخم امید ریگ روان بخت سبز یافت
لب تشنگان خاک نجف تر زبان شدند
هر پاره سنگ او گهر آبدار شد
هر دانه که بود نهان در ضمیر خاک
گردید گل گشاده جبین چون کف علی
یعقوب وار روشنی بیروان یافت
هر شاخ ز شکوفه درو چون شیر شد
گل بر هوا فکند کلاه نشاط را
لشکرکش بهار رسید از ریاض غیب
بحر نجف ز جوشش گهر شد ستاره بوس
از بهر تو تنها نتوان یافتن درود
زین پیش اگرچه اهل نجف آب تلخ و شور
آخر ز فیض ساقی کوثر تمام سال
با خلق گفته بود بهشت بود فرات
منشور رحمتش چو بمهر نجف رسید

از خون خود نگار کند پنجه عقاب
تا سر بر آورم ز گریبان آفتاب

از ناف کعبه چشمه زمزم شد آشکار
آمد بجا کسوس نجف آب خوشگوار
شد نهر سلسبیل ز فردوس آشکار
یعقوب دین برای مقیمان این دیار
از آسمان خاک نجف گشت آشکار
داغ بهار خلد شد و رشک لاله زار
سیحی دهان بر آب فکندند موج وار
آب حیات بخش خضر یافت انتشار
زین آب سراسر آن خاک مشکبار
چشم سفید در نجف رست از غبار
از چشمه سار شکر بتوفیق کردگار
هر شاخ خشک او شجر گشت میوه‌دار
منصوروار رفت بمعراج شاخسار
برگ از مشام شاخ بر آمد چو ذوالفقار
نرگس که داشت چشم امل بوعده دیدار
مژگان چو گشت درو هر زبان خار
سنبل فشاند گرد ز گیسوی مشکبار
از دوش نخل شد علم سبز آشکار
صحرا ز موج لاله و گل شد شفق نگار
چند انکه چشم کار کند ذره غبار
بودند در شکنجه غم تلخ روزگار
عید غدیر شد بمقیمان این دیار
بنعمت خدای بلفظ گهر نثار
سر حد بت مخبر صادق شد آشکار

ای کوثر مروت مرحمت با حسین
از بهر پاک کردن ما از گناه خویش
از دور در مقام ادب ایستاده است
از خاندان کاظم از زود ره حسین
صاحب لوای مذهب اثنی عشر صفی
چون رحمت تو شامل ذرات عالمست
رخصت بده که از سر اخلاص تا بحشر
از خاک جای سبزه برون آورد زبان
صبح ظهور حضرت مهدی که حصن دین
خورشید آسمان عدالت که آفتاب
شاهنشهی که بنده صاحب الزمان
شاهی که آسمان نسب نامه صفی
شاهی که هامروج دین نبی بحق
آن سایه خدا که سال جلوس او
آن آیه ظفر که نسب نامه گهر
آن قهرمان عدل که در روزگار او
آن تیغ آبدار شجاعت که خصم او
آن برج دار عصمت حق کز حمایتش
آن آسمان حلم که چون بر تو سایه کند
آن فارس جهان عدالت که فارسی
برگشن قدم ز دایره خود برون نگذاشت
تیغش بلند کرده بازوی صفوت است
پیوسته مشورت بدل خویش میکند
تعمیر آب و گل نکند چون فروتنان
شهباز دریای سخاوت برون دست
اول عمارتی که در آفاق زینت بخت
انجام کارش از رخ آغاز روشن است
بر خیر چون گذاشت بنا کار نیک را

سکین ولی نمود فراست ستیزه کار
امروز آمده است بزرگان اشکبار
با جبهه پر از عرق شرم چون بهار
کردست اختیار شفیع بزرگوار
کامروز از دست سکه دین جعفری عیار
این جام را بروی عرقناک او مبار
بر گرد روضه تو بگردد باعتذار
بهر دعای دولت این شاه تاجدار
از اعتقاد راسخ او گشت استوار
بر نقطه عدالت او میکند مدار
از نام او ظهور نمودست در شمار
خورشید وار سر زده از برج اعتدال
نامش موافقت بنماید کرد کار
شد همچو آفتاب ز ظل حق آشکار
شمشیر او درست نماید بذو الفقار
از دست برق تیغ برون نکرده است
بر گرد روزگار کشیده آهنین حصار
محفوظ ماند پرده ناموس روزگار
بر کوه قاف اگر فکند سایه وقار
از ظلم پاک کرد بشمشیر آبدار
در زیر پا فکنده سر شیر چرخ وار
از گرد ظلم چون نشود صاف روزگار
در خارج احتیاج ندارد بمستشار
بر گرد خود ز لشکر دلها کند حصار
در بهشت سینه مردم کند شکار
تعمیر آستان نجف بود زان دیار
پیداست حسن حال ز آیینه بهار
خواهد بنای دولت او بود پایدار

رو

رو روشن بود بخدا هر کجا که هست
در طبع پاک طینت او انقلاب نیست
ای نوبهار رحمت یزدان بقصد شکر
بیش از تو خسروان دگر ابر و سعی
چون این طلسم فیض بنام تو بسته بود
منت خدای را که بنام تو ثبت بود
بر دیده فراست زبس توتیای مرتضی
ز اقبال بیزوال بکمتر تو جهیسی
خاک ره ائمه اثنی عشر نقی
بینک چنین نتیجه اسباب میشود
زین کار تا مدار که اقبال شاه کرد
بی جنبش ز جسم تاج جهانگیری ترا
تا داور قیامت از شاه دین پناه
اقبال اینچنین که ببخشند از چرخ
این گنج بهر رنج که در خاک ریخته است
در شکر حق بکوش که معمور گشته است
امیدوار باش که در آفتاب حشر

له

سعادتهای عالم در کنار آمد صفاها را
علاء دولت و دین آنکه سکروج گرانمکین
زهی دستور اعظم کز نظام باز میدارد
سلیمان را اگر در مسند آصف بدید سستی
ز رایش اقتباس نور اگر کردی ادا کردی
چو لفظ کوته از بسیاری معنیست تحلیها
بود ده عقل ز آبان وزیر آسمان فطرت
در آن محفل که آن دریای دانش موج زن گردد
ز رای حکمت اندوزش جهانرا غوطه در خجلت
اگر آیینه دل صاف باشد میتوان دیدن
کواکب چشمه در آب بیند چشم ظاهر بین
ز کلک بیقرار اوست ارکان جهان محکم

معمار و بقعه بنا کرد این دیار
چون آب گوهرست بشاده بیقرار
کوشی بروز نامه توفیق خود مدار
بسیار بخشند درین خاک مشکبار
بر بد دعای خویش نکشتند کامکار
هر بیتطاف کعبه توفیق این دو کار
دیگر عمارت حرم آن بزرگوار
یک بنده تو کرد تمام این دو شاه کار
کز کلک راست خانه جهان را دهد قرار
از آنکه یار گردد تا بعد روزگار
شاهان روزگار گرفتند اعتبار
زیبنده بود در ازل این لعل آبدار
بشکن کلاه فخر شاهان روزگار
توفیق اینچنین بکه دادست کردگار
این همت بلند کرا بود دستیار
دنیا و دین از مدد او فرید کان
خواهد شدن عقیق تو از گوهر آبدار

له

که منصور از سفر او در وحق نواب عالی را
گذارا مشق و جنبش بعد دوران روزگارا
شکوه ذاتی او بحر را شوب امکان را
نظر کن در وزارت شوکت نواب سرکار را
مه نو دام چندین ساله خورشید با نازا
نظر با عرض علم او سپهر تنگ میدان را
اهانت نیست که با یوسف بود در رتبه خوانرا
شود انگشت حیرت موج بر لب بحر عمان را
که در پا بر جبین هشت عرق کردید نوبابرا
ز کلک او شکوه ذو الفقار شاه مردان را
زوالها حدس او بند جهان استر سیمان را
جهانی گر چنین فیض از سبب است ارزانرا

جهان

بنوعی مستقیم احوال باشد عالم رنگش / که رفت از یاد تلوین آسمان حال گردان را
رگ ابر است کلک فیض بخش ابحر دست او / که منشور بهار بحران بخشید ابر آن را
نشاند از آب گوهر خامه گوهر فشان او / غبار بود اگر در دل زمیم ایران و توران را
باقبال بلندش شاید بیرق شایسته / مسخر کرد حصن قندهار چرخ بنیان را
جهان از حسن تدبیرات او شد منتظم عالم / که نتواند خزان بر هم زد اوراق گلستان را
برای روشن او نسبت خورشید میکردم / نگردید منکسف گر دور چرخ انجم جولان را
جهان از شرم او حیا شد عام در ایام رزمش / که عمر خنده گلی در بستین شد صبح خندان را
زخیر اندیشی او شد جهان برخاست از عالم / که نور عقل کرد باده در سر میگساران را
ارسطو گر ز رایش استعانت جستی در دار / بپابوس سکندر از سیاه آب حیوان را
صد از کوه حلم او تمکین بر میگردد / همین باشد کمال حلم کامل اقتدار آن را
مبرهن میتواند ساخت از ذات شریف او / و هدر تیغ سرکش بر ملک و رزنه انسان را
بشوید گوهر گرد فسق از جبهه سائل / سنگ سازد باجانه چون دود دست گوهر افشان را
اگر در پرده شب کلک او گم تنها گردد / گشاید بر فلک ماه تمام از هاله دامان را
بکمند برق کاتش میجهد از پیچ و تاب او / بعهد حفظ او رزین کمر کرد و نیستان را
نسیم خلق او گر بگذرد بر دامن دریا / بهار عنبر سارا شود کف بحر عمان را
جهان شد رخنهای ملک از تدبیر او محکم / که نتوانند اعدا از فکر برداشت ویران را
که از فرمانروایان کامل العقلی چنین دارد / همین بس شاهد اقبال شاهنشاه ایران را
بدامان دعا زد دست از راه ادب صائب / که عاجز میکند اوصاف او طبع سخندان را
اثر از دولت و دین هست تا بر صفحه عالم / مخلد باد این دستور شاهنشاه ایران را

غزلیات

یارب از دل مشرق نور هدایت کن مرا / از فروغ عشق خورشید قیامت کن مرا
پاکی گرد خجالت زنده در خاکم کند / شسته رو چون گوهر از باران رحمت کن مرا
خانه از سیر نیابد زمن همچون حباب / موج بی پروای دریای حقیقت کن مرا
چند باشد شمع من بازیچه باد فنا / زنده جاوید از دست حمایت کن مرا
بهر تعمیر کدورت نیستم لایق الست / از غبار خاک ره با عمارت کن مرا
خال عصیانم بزن تا به دل خونین من / لاله بیداغ صحرای قیامت کن مرا

خشک بر جا مانده ام چون گوهر افسردگی / آتشین رفتار چون اشک ندامت کن مرا
از فضولیهای خود صائب خجالت میکشم / هر که با شبنم نمکنم تلقین که رحمت کن مرا

از ملامتگر نمیشد دل بر عار ما / شور محشر خنده کبک است در کهسار ما
از نسیم نوبهاران مغزها آشفته شد / گل نگر در آشفتگی از گوشه دستار ما
شیوه ما نیست جانا نیست اظهار ملال / لاله‌ها بیداغ میروید از کهسار ما
تا بجوهر خود دهان تیشه شیرین میکنیم / تلخ نشنیده عیبت معشوق شیرین کار ما
غنچه‌ها سر مهر گلستان راز را / نامه واکرده داند دیده بیدار ما
مغز دین و دانش ابنای کرگ تا خویش کرده‌ایم / سبحه را در دل سراسر میرود زنار ما
گرچه از خاکیم در جنبش گرانجانی نیستیم / برگ کاهی میشود بال و پر دیوار ما
در شکست ناخن خود دست بر می آورد / آنکه میخواهد که بکشاید گره از کار ما
بر بنا بد منت تعمیر دیوار خراب / خضر وقتی گو که بیمنت شود معمار ما
جبهه میخارد بناخن سینه خوابالود را / آنکه کاوش میکند با سینه افکار ما
از سلیمان اینقدر استادگی در کار نیست / میکشاید ناخن موری گره از کار ما
از قماش دل چه میپرسی نظر بکشا ببین / ماه کنعان بکجز بداریست در بازار ما
هیچ ره صائب نجی تر دیگر از درد نیست / از طبیبان میکند پرهیز از آن بیمار ما

ز زلف او اخر دل جانانم میشود پیدا / در بن از سینه ام برق جولان میشود پیدا
محبت میکند ظاهر عیار طاقت دل را / که ظرف کشتی از سرکش طوفان میشود پیدا
چه رسوائیست با مستوری اسرار محبت را / که چندانی که میپوشم زنو بیان میشود پیدا
ز شبنم شرمساری که من سرگشته زاو دیم / ندانم در کدامین باغ و بستان میشود پیدا
چو داری فرصتی تسخیر دلها را غنیمت دان / که این نخچیر در صحرای امکان میشود پیدا
ز تلخیهای غربت میشود شیرین سخن صائب / وگرنه بهر طوطی شکرستان میشود پیدا

بیت پروای علایق روح از تن رسته را / هر سر خاریست مهمیزی شکار جسته را
سینه‌ها از خامشی گنجینه گوهر کنند / یاد دارم از صدف این نکته بربسته را
از زره آهستگی بنشین ابر و نعل که نیمه / تو تنها خشم میسازد نسیم خسته را

از دل وحشی مثال از تن درین صحرا که ما   رشته جان میشود صید نفس بگسسته را
در دیار ما که دارد عشق پنهانی رواج   سکه قلبست رخسار بناخن خسته را

لازم پیریست صائب برگ ریزان حواس
بیش ازین نتوان گرفتن لشکر بشکسته را

نیست از داغ جنون پروا دل غم پیشه را   دیده شیرست کرم شبچراغ این بیشه را
راز عشق از دل تراوش میکند بی اختیار   این شراب برق جولان میگدازد شیشه را
نیست غافل حسن بی پروا ز درد کوهکن   نقش شیرین میکند شیرین دهان تیشه را
پیر از طول امل بیش از جوان پیچد بهم   میکند مطلق عنان خاک ملایم ریشه را

صائب از اندیشه موی میان غافل مشو
کاین ره باریک نازک میکند اندیشه را

از تهی دستست در شور جهان این پیچ و تاب   چشم ظاهربین ز بیدردی کند چون حباب
هر که دارد جوهر ذاتی نماند بر زمین   اشک شبنم را بمژگان میبرد آفتاب
برق تیغ آفتاب از یکدگر میپاشدش   گر بظاهر یکنفس خورشید را پوشد سحاب
در بلندیها فرود استاده تواضع پیشه کن   تا چو ماه نو کند گردون ترا از زر رکاب
کی بهر ناشسته رویی میرسد جان چراغ   بیشتر پروانه را سوزد فروغ ماهتاب
نیست از باد مخالف فرق تا باد مراد   شد تنگ دریا نوردی را که دل همچون حباب
عشق در دلهای روشن بیقراری میکند   پرتو خورشید در آینه دارد اضطراب

میدود در جستجوی آب صائب هر طرف
گرچه هست از آب روشن پر ز چشم حباب

بیخبر شو ز دو عالم خبر یار طلب   دست بردار ز خود دامن دلدار طلب
نکند فتح سلیمان دهن مورانه را   هرچه میخواهی از آن لعل شکربار طلب
مستیی را که خماری نبود در دنبال   از شفاخانه آن نرگس بیمار طلب
عشق در پرده معشوق نهان میگردد   خبر طوطی ما از شکرزار طلب
چون نداری پر و بالی که بجایی برسی   چون سلامت طلبان رخنه دیوار طلب
خاک را قافله سیل رساند ببحر   در ره عشق رفیقان سبکبار طلب

از صدف کم نتوانی بود بهنگام بهار   چون نیی دهن باز کنی گوهر شهوار طلب
پرده آب حیاتست سیاهی صائب   عمر جاوید از آن طره طرار طلب

ازان مراتب در روز سیاه مرد و یکیست   که با غرور ثواب و گناه مرد و یکیست
فغان که پیش سبکدستی نوبهار   شکستن دل و طرف کلاه مرد و یکیست
کسیست بیرهن تن محیط وحدت را   که چون محیط سرش با کلاه مرد و یکیست
درین بساط بتمکین خود مشو مغرور   که پیش سیل فنا کوه و کاه مرد و یکیست
چنانکه بریده افعال زشت خود شستیم   که نامه مرد و مار سیاه سر مرد و یکیست
بلند و پست جهان پیش خود شناخت   ز خود برآمده را بام و چاه مرد و یکیست

ترا که ذوق تماشاست گل بچین صائب
که خس بدیده ما با نگاه مرد و یکیست

عبیر زلف بجیب صبا نباید ریخت   بچشم بی بصران توتیا نباید ریخت
ز سوز دل پر و بال منت زخم زبان   چو برق خار ره ابجش پا نباید ریخت
بسخت رویی گردون باید بود   وگرنه دانه درین آسیا نباید ریخت
خراب حالی قصر حباب میگوید   که رنگ خانه ز دریا جدا نباید ریخت
ز بی بضاعتی خویش آب خواهد شد   ز دل برون غم خود پیش پا نباید ریخت
چو ماه مصر سخن را عزیز باید داشت   گهر چو آبله در دست و پا نباید ریخت
دلیل عزت اهل سخن همین کافیست   که خون بهای قلم زیر پا نباید ریخت

بست روزی طوطی شکر زبان خویش
شکر بصائب شیرین نوا نباید ریخت

اشک نمیتوان بسر آبای ما گذشت   نتوان بپال موج ز دریای ما گذشت
آیینه اشک گرد خجالت سینه مباد   سیلی که بر خرابه دلهای ما گذشت
شد تیر روی ترکش ورین کمان دگر   هر مصرعی که بر لب گویای ما گذشت
چون اشک شمع تا مژه بر یکدگر زدیم   داغ تو از سر آمد و از پای ما گذشت
چون تیر کز دو خانه بیکبار بگذرد   از هر دو کون همت والای ما گذشت

ما این بساط کز دل صد پاره چیده ایم
صائب نمیتوان ز تماشای ما گذشت

در ریاض آفرینش خاطر آسوده نیست ... برگ عیش این چمن جز دست بر هم سوده نیست
خندهٔ گل میدهد یاد از زبان غوطه و داغ ... در بهاران ناله مرغ چمن بیهوده نیست
خون بجای شیر میجوشد ز پستان صبح را ... وقت طفلی خوش که در مهد زمین آسوده نیست
میتوان خواند از جبین زرد دل عشاق را ... در کف اهل قیامت نامهٔ نگشوده نیست

دست زن در دامن بیحاصلی صائب که نخل
تا ثمر دارد ز سنگ کودکان آسوده نیست

آینه را سیاه کند با غبار بحث ... کو آسمان مکن بمن خاکسار بحث
در عالم شهود ندارد دلیل راه ... حیران عشق را نکند بیقرار بحث
آخر کدام نقص ازین بیشتر بود ... کز جهت طرف نشود شرمسار بحث
باروی تیغ ناخن جوهر چه میکند ... دلهای ساده را ننماید فکار بحث
مردار را نجاست سگان جنگ میکنند ... تا هست از شبهه بود پایدار بحث
بر ساحل افکند خس و خاشاک محیط ... از مجلس حضور بود بر کنار بحث
از نبض اختیار بلا موج میزند ... تسلیم هر که شد نکند اختیار بحث
بر سنگ خاره زد گهر آبدار خویش ... هر کاملی که کرد بنا قص عیار بحث
آینه از نقش برنتابد سیاه ... در مجلس حضور مکن زینهار بحث
یک عقده وا نشد ز دل ارباب علم را ... چندانکه برد ناخن وقت بکار بحث

صائب نصیحتست ز صاحب دلان مرا
تا صلح ممکن است مکن اختیار بحث

یارب تو افتادهٔ چشم ستارهٔ صبح ... شد آب از خجالت قند دوبارهٔ صبح
از سینهٔ دل شب روشن شود چراغش ... نرگس ز خواب خیزد بینش از ستارهٔ صبح
تا آتشین نگردد دست از آفتاب پیشانی ... آب بروی خود زن از شیرخوارهٔ صبح
نقد حیات خود را صرف بزرگان کن ... گر وصل آفتابست عمر دوبارهٔ صبح
در بر و بحر عالم شبها دلیل گردد ... چشمی که شد چو انجم محو نظارهٔ صبح
در سینهای صافت دلهای زنده را جای ... خورشید شیر مستست در گاهوارهٔ صبح

سرّ نهان صاف طینت‌ها صواب دارند
صائب مکن تغافل از استشارهٔ صبح

مکن دراز بطعن فلک زبان گستاخ ... ترنج دست قضا را مکن نشانه گستاخ
نهاده اند ز هر خار در کمان تیری ... مکن نگاه بگلهای بوستان گستاخ

زداغ شاه نظر باست مرنگاری را ... مده ز دست درین صید که عنان گستاخ
نشانه تیر هوایی همانه کماندار است ... بقصد چرخ منه تیر در کمان گستاخ
ز کاوکاو شرر باز میشود آتش ... منه بحرف کسی انگشت در دهانه گستاخ
ز عقل نیست تیغ قضا را بازی ... میار زمزمهٔ عشق بر زبان گستاخ
ز برق خرمن گل خانمان شبنم سوخت ... بشاخ گل مگذارید آشیان گستاخ

حریف ناوک غیرت نمیشوی صائب
بهر شکار ز لاغر مکش کمان گستاخ

نالهٔ آتش عنانم رخنه در گردون کند ... گریه با در کاهم شهر را هامون کند
دامن فکر بلند آسمان گیر آید بدست ... سرو می بیجد بخود تا مصرعی موزون کند
دست لیلی را غرور حسن دارد در نگار ... بچهٔ شیران نگر دلجوی مجنون کند
پای را از خار صحرای جنون آساده کرد ... وای بر دستی که خار از پای ما بیرون کند
کار با عمامه و دود شکم افتاده است ... خم درین محفل بزرگیها با فلاطون کند

صفحه را جیب و بغل گنجینهٔ گوهر شود
خامهٔ صائب چو دست از آستین بیرون کند

جمعی که دل بطرهٔ طرار بسته اند ... اول کمر برشتهٔ زنار بسته اند
در بحر تلخ آب گهر نوش میکنند ... جمعی که چون صدف لب گفتار بسته اند
در بسته باغ خلد از آن عاشقان بود ... کز درد و داغ خود دل اظهار بسته اند
از برگهای برگ نشود بیش بوی گل ... بیهوده بار بر رخ اسرار بسته اند
در فکر کوچ باش کزین باغ دلفریب ... بیش از شکوفه گرم روان بار بسته اند
بازیچه نسیم خزانند لالها ... دامن اگر بدامن کهسار بسته اند
هیزم برای سوختن خود کنند جمع ... این غنچها که دل بخس و خار بسته اند
زآنست دین ضعیف که فرماندهان شرع ... عمامهای خویش به پروانه بسته اند

صائب جماعتی که بمعنی رسیده اند
از حرف نیک و بد لب گفتار بسته اند

عنان آه چنان چشم ناتوان گیرد ... جلوه مشت خس برق را عنان گیرد
تپاه داشتم امیدها ندانستم ... که این فلک ز ره مهر آسمان گیرد
چه احتیاج کمند است در شکار ترا ... که چشم شوخ تو نخجیر با کمان گیرد
مجو ز دولت نوکیسه چشم دل سیری ... که این هما ز دهان سگ استخوان گیرد

چو صبح تیغ دو دم هر که کار فرماید — امید هست که در یکنفس جهان گیرد
اگر ز خویش تو پهلو تهی توانی کرد — چو ماه عید رکاب تو آسمان گیرد

چنین که نیست قرارش بهیچ جا صائب
عجب که شبنم ما رنگ بوستان گیرد

دل عاشق چه غم از شورش دوران دارد — کشتی نوح چه اندیشه طوفان دارد
غمزه شوخ ترا نیست محرک در کار — تیغ از جوهر خود سلسله جنبان دارد
آرزو از دل ارباب هوس میشوید — چهره کز عرق شرم نگهبان دارد
بیشتر ساده دلان کشته شمشیر خودند — صبح از خنده خود زخم نمایان دارد
دل دران زلف ندارد غم تنهایی ما — قفس صبح وطن این شام غریبان دارد
دامن شب مده از دست که این ابر سیاه — در ته دامن خود چشمه حیوان دارد
مگذر از دامن صحرای قناعت کانجا — مور در زیر نگین ملک سلیمان دارد

خواری جرخ بود در رخ عزیزان صائب
روی یوسف خبر از سیلی اخوان دارد

زخو نخوردن آثار نمایان باز می ماند — ز آهو نافه دیوان از سخن پرداز می ماند
زبیک هشیار بزم عشق تن ناشنو امیکردد — بانک نای شیر از روانی باز می ماند
اگر از نیست حس ناقبت مطلب روا یار را — بمطلب میرسد نرگس مطلب باز می ماند
مرو در خون صید لاغر از نسکارم — همین منت برای در جنگل شهباز می ماند
مباد از سختی ایام روی دل که آیینه — چو گردانند ز صیقل روی از پرواز می ماند
نسازد آدمی را جز بمقصد دانه خالش — که گر بیند بران دانه از پرواز می ماند
از آن چون خامه نگذارند از دستم سخن سازان — که در هر گام از عزم بادکاری باز می ماند

رجا و خوف ز هیچ حال از کف مده صائب
که چون یک بال گردد مرغ از پرواز می ماند

محض حرفست که او را دهنی ساخته اند — در میانست و میانی سخنی ساخته اند
دل روشن گهران ملکی آب شدست — تا چو تو دلبر سیمین بدنی ساخته اند
زلف مشکین تو بر دامن صحرای وجود — سایه افکنده خطا و ختنی ساخته اند
در دل سنگ صنم قحط شرر افتادست — تا ببسر گرمی عزم برهمنی ساخته اند

آه کاین مرده دلان جامه احرام صبح اند — بر تن خویش ز غفلت کفنی ساخته اند
فارغ از فکر لباسند نظر دوختگان — چون حباب از تن خود پیرهنی ساخته اند
خال هر چند دران کنج دهانست مقیم — نشنیدست که او را دهنی ساخته اند
گنج در گوشه ویرانه جمع فرشت — گر ز روشنیم بسیمین بدنی ساخته اند
زانه غباری که خط از لعل تو انگیخته است — هر طرف طوطی شکرشکنی ساخته اند
جای شکرست که غمهای گرانمایه تو — با دل سوخته همچو منی ساخته اند
زان شررها که گرفتست هنوز آتش گل — هر طرف بلبل آتش سخنی ساخته اند
نقطه دایره و قطره و دریاست یکی — خود پرستان ز جهان ما و منی ساخته اند

عارفان از نظر پاک چو شبنم صائب
زنگ آیینه دل را چمنی ساخته اند

لعل تو خنده بر گهر آفتاب زد — زلف تو حلقه بر کمر آفتاب زد
صد بار بیش حسن تو در مجلس شراب — جام هلال را بسر آفتاب زد
دل آب شد ز جلوه طرف نقاب او — بیچاره شبنمی که در آفتاب زد
دل محو جلوهای تو شد انجمن شود — شبنم که خیمه در گذر آفتاب زد
از راه شد عزیمت صادق دلیل راه — چون صبح دست در کمر آفتاب زد
نرگس سپر فکنده ز آن مسلمت — این تیغها که بر سپر آفتاب زد
شستیم خون ز صفحه دل مهر آسمان — زانه دشنها که بر جگر آفتاب زد
از چشم شور خون شفق شد بخاک ریخت — شیری که صبح بر شکر آفتاب زد
دست بلند همت اگر در نگار نیست — بر سنگ میتوان گهر آفتاب زد

صائب کسی که روی نتابید از شکست
چون ماه می بجام زر آفتاب زد

عشق را پرده ناموس نگهبان نشود — بادبان پرده مستوری طوفان نشود
خط پاکیزه از اوضاع جهان حیران — وقت آیینه بهر نقش پریشان نشود
مصر از چهره یوسف نشود باغ خلیل — تا بر افروخته از سیلی اخوان نشود
موم در دامن دریای کرم عنبر شد — کفر در عشق محالست که ایمان نشود
سیر چشمی و بزرگی نشود با هم جمع — موری با ملخ بیش سلطان نشود

اختیاری نبود گر به دوش گریان — دیدهٔ شمع به سنگ تیده گریان نشود
دست گلچین نبود از نگار بسیار گل — دل پروانه تسلی بچراغان نشود
گر باین رنگ براید نفس برگ بهار
صائب از توبه محالست پشیمان نشود

دوش بر فرق سایهٔ آن سرو روان افکنده بود — شاخ گل دستی بدوش باغبان افکنده بود
گرچه آب از سایهٔ آتش چو ابر رحمت میچکید — از نگاه گرم آتش در جهان افکنده بود
جلوهٔ مستانه اش از طرهٔ عنبر فشان — همچو دریا موج عنبر بر کران افکنده بود
سرو بالا دست او از خارخار بوس — خار در پیراهن آب روان افکنده بود
راست بود وقت آنکه برزد در جهد ضعیف — پیچ و تاب زلف در موی میان افکنده بود
از نجابت عشق صائب بود جانم زیر تیغ
گر بر فرق سایه ابرو کمان افکنده بود

ز قرب یار جان را جسم کاهل باز میدارد — که از رفتار آب سهل را گل باز میدارد
حضور خانه از در بانگرد وصل را مانع — کجا ما را ز قطع راه منزل باز میدارد
که عاشق را ز قرب یار مانع میتواند شد — ادب پروانه ما را ز محفل باز میدارد
نواز ناقابلی محرومی از صاحبدلان ورنه — که تخم پاک را از خاک قابل باز میدارد
میان یوسف و یعقوب حایل میشود صائب
مرا از سنگدل کز صحبت دل باز میدارد

داغ از حرارت جگرم داد میزند — آتش بسوز سینهٔ من باد میزند
هر لاله که از جگر سنگ میدمد — داغ بر آتش دل فرهاد میزند
از دل نمیرسد نفس عاشقان بلب — بلبل ز بیغمیست که فریاد میزند
در خانمان خرابی خود سعی میکند — چون غنچه هر که دم ز دل شاد میزند
از زیر تیغ عشق کسی جان نمیبرد — این سیل بر خرابه و آباد میزند
آینه خانهٔ دل من از خیال او — چون کوه قاف موج پریزاد میزند
صائب بپای خویش نزد تیشه بیجگر
آن بی ادب که خنده باستاد میزند

از حب جاه خواری دنیا شود لذیذ — از روی زشت تلخی صهبا شود لذیذ
از طفل مشربیست که در کام ناقصان — این میوه‌های خام تماشا شود لذیذ
خوش کن بشور عشق دهن تا چو ماهیان — در مشرب تو تلخی دریا شود لذیذ
دیوانه شو که سنگ ملامت ازین ترا — در کام همچو میوهٔ طوبی شود لذیذ
اندم رسد بکام که چون گوشه [illegible] — غزلت ترا بدیدهٔ بینا شود لذیذ
این تلخی سپهر زراه مروتست — تا بر تو زهر مرگ چو حلوا شود لذیذ
صائب بتلخی آنکه بسازد درین چمن
چون میوهٔ بهشت سراپا شود لذیذ

سوخت خود را در ره حب زبند اخر کار — ناله از بس دل گرد سپند اخر کار
عرق سعی محالست که گوهر نشود — میرسد ذره بخورشید بلند اخر کار
از دل سوخته نومید نمیباید شد — میشود خال رخ شعله سپند اخر کار
هر که از پوست در آغاز نیامد بیرون — همچو بادام نه بپوست بخند اخر کار
جای محالست که در جسم بماند جاوید — میرسد یوسف بیجرم ز بند اخر کار
سخن حق چه خیالست که افتد بر خاک — میشود رتبهٔ منصور بلند اخر کار
که دعا کردن ندانم ز جگر سوختگان — که شود روزی موران لب قند اخر کار
زینهار از نی بی مغز بپرهیز بهیچ — که شود تنگ شکر هر شکر بند اخر کار
چون کمان گرچه بجود خلق کنند [illegible] — همچو تیر از بر خود دور کنند اخر کار
دلکش بینش نسیم سحری میترسم — که شود غنچهٔ من بیهده خند اخر کار
همت آن نیست که آتش زند در عالم — میجهد برقی ازین ابر بلند اخر کار
کاش در زندگی از خاک مرا میداشت — آنکه بر تربت من سایه فکند اخر کار
منت خاک من سود ازده اصحاب جرغ
آنچه بر داشت نخست از چه فکند اخر کار

ای زخت شسته تر از داغ مهتاب بهار — چشم مخمور تو گیرنده تر از خواب بهار
ابر خشکیست که در شوره زمین میگردد — با گل روی تو شادابی مهتاب بهار
مستی چشم ترا رطل گران حاجت نیست — بی نیازست ز افغان شکر خواب بهار
برق خار و خس بتقویت شکر خندهٔ گل — سیل ناموس بود خندهٔ خرد آب بهار

لازم عهد جوانیست سیه کاریها — روشنست این سخن از تیرگی آب بهار
عقل پیری ز من ایام جوانی مطلب — که در ایام خزان صاف شود آب بهار

جگر سوخته لاله خبر می بخشد
صائب از شعله دیدار جگرتاب بهار

ای ز روی هر نگاهی را گلستانی دگر — در دل هر ذره خورشید تابانی دگر
بیقراری مرکز انجد بهم چون گردباد — میکند هر لحظه جولانی در بیابانی دگر
لامکانی شو که تبدیل مکان اب و گل — نقل کردن باشد از زندان بزندانی دگر
از جگر خوردن نمیدارند سیری گر شود — اشک ریزان ترا هر قطره دندانی دگر
از سر خوان فلک بر خیز کاین بانگ بین — میشمارد کب گردد لب نانی دگر
هر که با اسلام کار خویشتن نیکو کرده ام — غمزه کافر نباشد نامسلمانی دگر

صبر بر زخم زبانها کن که هر تیغ زبان
کعبه دل را بود خار مغیلانی دگر

نیست در بیداری من صرفه صائب که هست — نسخه تعبیر من خواب پریشانی دگر

با سر دود داغ عشق از دیده ها مستور دار — شمع در میان مجلس آینه را مستور دار
نیست در دولت سبوی عشقی اختیار — راز عشق از دل تراوش کرکند معذور دار
بی نمک نتوان جگر خوردن درین مهمانسرا — حق بخت شور را ای بی نمک منظور دار
دور نازت در مهمانسرای روزگار — کاسه خود سرنگون چون نرگس مخمور دار
نیستی صائب حریف برق بی زنهار ما — زینهار از آتشت ما دست خود را دور دار

از سنگلاخ دنیای شیشه بار بگذرد — جوان سیل نوبهاران زین کوهسار بگذرد
هنگام بازگشت است وقت سفر گذشتست — با چهره خزانی از نوبهار بگذرد
برگ نشاط عالم خاکی بجو نیرزد — چون باد بی تامل زین لاله زار بگذرد
آبی که ماند در جو آخر غبار گردد — گر تشنه محیطی از جویبار بگذرد
یک میوه رسیده بر نخل آرزو نیست — زین میوه های نارس ای خامکار بگذرد

عریان بچشم رهزن تیغ برهنه باشد — تا بی خزان نداری از برگ و بار بگذرد
یک روی و یکجهت شو چون شبنم از دو بینی — بگذار پنج و شش را از هفت و چار بگذرد
خواب گران غفلت وا رد ترا ز رفتن — چون راه راست کمتر زین ره حصار بگذرد
صائب جمال باقی جویان نوح ساده است — زین نقشهای فانی آیینه وار بگذرد

مکن دلیر تماشای تاب مو کمر — که زیر تیغ بود کامیاب موی کمر
زابر جو مرخود برق میکند ظاهر — نمیشود کمر از حجاب موی کمر
گشاده اند با میدعالم آغوشش — فتنه بدست که تا نبض خواب موی کمر
بخواب رفته غزالیست سوخته مژگان — نظر به پیچ و خم پیچ تاب موی کمر
خراب زلف بتان میشود ز خط معمور — مباد هیچ مسلمان خراب موی کمر
یکی هزار شد از وزن بیقراری من — که شد دو زلف دراز نقاب موی کمر
نیازکی کمر مور اگرچه مشهور است — نمیشناسانبود در حساب موی کمر
فغان که جوهر شمشیران کمان ابرو — یکی هزار شد از پیچ و تاب موی کمر
نبسته است درین رشته جز ندامت هیچ — مرو ز راه بموج سراب موی کمر
مکن بعیب نظر از هنر که موی شکاف — کند ز مور ضعیف انتخاب موی کمر
ربوده است قرار و شکیب من صائب — خیال نازک چون پیچ و تاب موی کمر

در سینه ها تنگ بود آه بیشتر — یوسف کند طلوع ازین چاه بیشتر
چندانکه عشق راهزنی بیش میکند — رو مینهند خلق باین راه بیشتر
تب زنده دار باش که آب حیات فیض — در کام شب بود سحرگاه بیشتر
زنگار روی آینه را میکند سیاه — کلفت رسد بمردم آگاه بیشتر
از خود سبک برا که درین کهنه آسیا — سنگین بدانه میرسد آن کاه بیشتر
در بند مطلب بلند سخن توان رسید — در کوه پیچ و تاب خورد راه بیشتر
دارد نظر بخانه خرابان همیشه — ویرانه فیض میبرد از ماه بیشتر
صائب ز آفتاب فزون فیض میبرد — هرچند میخورد دل خود ماه بیشتر

شراب زندگی در خاک پاشت بیغش تر / بود نخل برومند از زمین نم کش تر

بجوهر از زدی می طبید مرزه از خاکم / ندارد گردباد دشت از عشق ام مشوش تر

جهانسوزی که عمر ندو منصب پروانگی دارم / گل خار اد در عالم البته آتش تر

بهشتر از خیالش خواب تلخ میگردد / ندارد گوشه از گوشه چشم تو دلکش تر

نمیشود جوهر زبان طوطی ملکان شکر گیرا / برو بیست از آینه ادراک بیغش تر

فلک در کار سبز دو بان کند هر رنگی دارد / که پشت آینه را از رو دی باید منقش تر

در ایام خزان صاف شد آب جوها صائب
زلال زندگی در موسم پیریست بیغش تر

از زلف سرکش تو ز بالا کشیده تر / مژگان شوخ و چشم تو از خود رمیده تر

از موی مشکین چهره که فردوس نازه رد / شبنم نداشت هست زگل پاک دیده تر

عاشق جلوه در نظر ارد تر اکه هست / سرتاپای حسن تو از هم رمیده تر

عاشق کسی بود که جو بی اختیار شد / دارد عنان شرم و ادب را کشیده تر

زنهار پا ز عالم حیرت برون منه / کانجاست آسمان و زمین آرمیده تر

زندان برو رکار شود دلنشین ما / هر روز میشویم ز دنیا رمیده تر

شاخ از ثمر شود خم بجا حاصلی فزود / هر چند بیشتر قد ما شد خمیده تر

در کام مار دم زنگ انگشت مار گیر / هرگز نبوده است زخم دل گزیده تر

صائب مقام خام بود خاکهای نرم
پرهیز کن ز مرگه بود آرمیده تر

اهل دل را باری دوران نمی آید بکار / تیغ را همواری سوهان نمی آید بکار

در بساط آفرینش مردم آگاه را / هیچ غیر از دیده حیران نمی آید بکار

عقده دل از درون جگر غنچه خود وا میشود / این گره را ناخن و دندان نمی آید بکار

قدر خط سبز را سودائیان دانند چیست / چشم خواب آلود را ریحان نمی آید بکار

ابر رحمت از دل عاشق نمیشوید غبار / تشنه دیدار را باران نمی آید بکار

خاطر آسوده خواهی چشم از عالم بپوش / دیده روشن ازین زندان نمی آید بکار

از سبکروحی و تمکین آدمی را چاره نیست / تیر چون نشد پر و پیکان نمی آید بکار

گر نخواهی شد سپند روی آتشناک او / چون نه شنید این خود نمای خانه نمی آید بکار

دست و پای مینزنند بهر حضور دیگران / در ته صائب سر و سامان نمی آید بکار

سخن گر عشق نشناسد زبان در دهان بهتر / عقیقی را که رنگی نیست در زیر زبان بهتر

سفر بیش از وطن رسوا کند ناقص بصیرت را / ندارد تیر کج را الامانی از کمان بهتر

چه مشکل حل شود از اقبال جاهل مست مغرور را / گره بر عقده های ما نگردد آسمان بهتر

بود در زیر لب بوسه منزل جان عاشق / نباشد قیمتی را هیچ جا از آستان بهتر

مروت نیست بار در ده خود دشمنی کردن / اگر گل را بدست خود بچیند باغبان بهتر

برومندی بود در خاک تا نم ریشه را / اگر در خاک باشد ریشه نخل جوان بهتر

خزان بیوفائی شاخ گل در آستین دارد / به شاخ سرو بندد مرغ زیرک آشیان بهتر

مه لعل عنادار کند عمر سبکرو را / ندارد بحر هستی لنگر از رطل گران بهتر

کند استادگی آینه آب تیره را صائب
خموشی میکند اسرار پنهان را بیان بهتر

دگر کرا کنیم ز اهل درد محرم راز / که رنگ چهره بزبان شکسته شد غماز

مباش ایمن از آن چشمهای شرم آلود / که چشم دوخته بردار میکند این باز

چو دید طاق دو ابروی یار برگردید / کسی که گفت روا در دو قبله نیست نماز

بعرض حال در ایام خط مشو غافل / که وقت شام بود تنگ در ادای نماز

دلی که از نفس گرم عشق آب نشد / ز آفتاب قیامت نمیرود بگداز

جنانکه سیل خس و خار را بدریا برد / مرا بعشق حقیقی کشید عشق مجاز

حباب مانع جوش و خروش دریا نیست / نگشت مهر خموشی نقاب چهره راز

ز آرزو دو خاطر کشیده ام است نه بند / که آب میشود از موج خویش سلسله ساز

ازان ز حلقه بگوشان خط مشکینم / که گرد حسن ترا خط بناز مندناز

بفکر صائب از آن میکنند رغبت خلق
که یاد میدهد از طرز حافظ شیراز

نخست دفتر هوش خرد در آب انداز / دگر نگاه بآن چشم نیم خواب انداز

چراغ رنگ بیک جلوه میشود خاموش / محبت گل این باغ بر گلاب انداز

مرید شبنم تر دست شو درین گلزار / سری بپای بداماان آفتاب انداز

ترا چکار که این خاک پاک ویرانه شورست — بهر زمین که رسی تخم خون سحاب انداز
میی که رنگ ندارد نخورد نفس اولیست — بیار خون بشبنم شبین در قدح شراب انداز
نقاب دولت بیدار خواب سنگین است — برو در کریمی بیکجانب این نقاب انداز
اگر قبولی نداری که هست چشم داغ عظیم — بیا بسینهٔ سوزان ما کباب انداز
حذر کن از مژهٔ تیر جنگ او صائب
نهفته چشم براه چشم تیم خواب انداز

میدهد یاد از چشمش نرگس بیرنگ هنوز — زان چراغ کشته دودی هست در روزن هنوز
گرچه خورشید عذارش رو در رو در زد باد — از شفق خون میکند در دیدهٔ روزن هنوز
زان تبسم خنده‌ای که زد برق تجلی بر شجر — خیره میگردد نظر در وادی ایمن هنوز
ورنه دامان خط رخسار ایشان گرد — شمع امید جهانی میکند روشن هنوز
شوخی مژگان تلافی میکند رخسار را — میزند ناخن بدلها خار این گلشن هنوز
نرگسش از دود تیغ خط اگر پژمرده شد — چین ابرو در زبان بازیست چون سوسن هنوز
بر دوی شد شوخی چشمش ولی مژگان شوخ — میخلد در پرده‌های دیده چون سوزن هنوز
گرچه از باد خزان زیر و زبر شد گلشنش
میبرد خون در دل صائب ازان گلشن هنوز

نبست بی خون دل آن زلف پریشان هرگز — نبود بی شفق این شام غریبان هرگز
عکس هرچند در آیینه بود پا در رکاب — نرود عشق تو از دیدهٔ گریان هرگز
عشق در جنبش گهوارهٔ دل بیتابست — که نماند بزمین تخت سلیمان هرگز
برگ گل بر تن سیمین تو بیدادی کرد — که بیوسف نکند سیلی اخوان هرگز
از سواد شب هستی چه کشیدم صائب
که نبیند کسی این خواب پریشان هرگز

از شراب ارغوانی چهره را گلرنگ ساز — پرنسیم از جوش گل چار نفس تنگ ساز
میرسد روزی که بر بالین بیداد آفتاب — همچو شبنم سعی کن آیینه را بیزنگ ساز
از تماشای تو دلهای اسیران آب شد — بعد ازین آیینه خود را از دل چون سنگ ساز
جنبش میزان قانون فلک گوشمال — این نوای تلخ را از سینه سیر آهنگ ساز

پاک

پاک دامانی مبین سبز بر خون جگر — تا به سیرابی رسی یکچند با بیرنگ ساز
یوسف از زندان قدم بر مسند عزت گذاشت — چند روزی مصلحت را با جهان تنگ ساز
گر نداری ظرف خون خوردن درین بستان چو گل — زین شراب لعل رنگ و داشت گلرنگ ساز
تا چو شبنم صائب از دامان گلها بر خوری
گریه خود را درین بستانسرا بیرنگ ساز

نمرد در دل من کار عشق شور انگیز — ز هیزم تر من شد فسرده آتش تیز
عجب که راه بدیر مغان توانم یافت — مرا که نیست بجز سبحه هیچ دست آویز
براهدان نکند می زرنگ آمیزش — وگرنه هیزم خشکست مفت آتش تیز
دلی که رفت بدار الامان بیرنگی — چه فارغست ز نارنج جهان رنگ آمیز
ز صبح دانهٔ انجم تمام میسوزد — بهیچ شوره زمین تخم پاک خویش مریز
چه نعمتست که سنگین دلان نمیدانند — که شیشه‌هاست مرا زیر خرقه پرهیز
سحر که مرغ سحرخیز در خروش آمد — اگر ز جای نخیزد دولتی خود برخیز
نزاد هر که رسید نظر درین عالم — محصلیست که از خلق در خدا بگریز
ز حسن طبع تو صائب که در ترقی باد
بلند نام شد از جمله شهرها تبریز

هیچ جا از خوشی آثار نماندست امروز — جز در خانهٔ خمار نماندست امروز
پردهٔ خواب گرفتست جهان را چون ... — اثر از دل بیدار نماندست امروز
نبست یکچهره شبنم زده در ساحت باغ — نم در دیدهٔ گلزار نماندست امروز
دل مسکین بچه امید شود گوشه نشین — فیض در کنج لب یار نماندست امروز
نیست در زلف دلارا صنمی کوتاهی — کمری لایق زنار نماندست امروز
چه خیالست که در میها نتوان یافت — در خرابات چو هشیار نماندست
صدف آنست که بسازد بجگر سوختگی — جود در ابر گهربار نماندست امروز
پیر کنعان نکند سر بگریبان چکند — یوسفی بر سر بازار نماندست امروز
چه توقع ز لب خشک صدف باید داشت — آب در گوهر شهوار نماندست امروز
سبحه آنست که از خاک بدامن گیرد — ومت رشتهٔ زنار نماندست امروز

همه مرکز شفاف بگیرد یکبار / خبری زین دل بیمار نماندست امروز
عنبر صائب که دمی میزند از سوختگی / اثر از گرمی گفتار نماندست امروز

از خود برون نیامده دیوانه ام هنوز / مشغول خاکبازی طفلانه ام هنوز
در خون خود مضایقه با تیغ میکنم / خامست جوش باده و میخانه ام هنوز
هرچند عمرهاست که بیگانه ام ز عقل / در باغ عشق سبزه بیگانه ام هنوز
هرچند هفتخوان فلک را شکسته ام / در ششدرست همت مردانه ام هنوز
با آنکه خورده ام ز تو یا گذشته است / از روی غیرتت خجل دانه ام هنوز
تیر اگرچه بال و پرم را بهم شکست / دل میبرد بصحبت طفلانه ام هنوز
صائب گذشته است ز سر آب و میجهد
بی اختیار العطش از دانه ام هنوز

عشق گرد دل فرزانه نگردد هرگز / خانه دیو پریخانه نگردد هرگز
شهپر عشق سبک سیر شکست دل ماست / آسیای مدد دانه نگردد هرگز
عشق از کوی خرابات بجایی نرود / گنج دلگیر ز ویرانه نگردد هرگز
گرچه در دایره چشم غزالان باشد / روی مجنون رشیه خانه نگردد هرگز
هرکه ترجیح دهد عقل و خرد را بجنون / دارم امید که دیوانه نگردد هرگز
عشق با عقل محالست شود در دل جمع / این دو تیغست که همخانه نگردد هرگز
دل غفلت زده کان زنده نگردد بسخن / پرده خواب بافسانه نگردد هرگز
گر صبا با خبر از درد غریبی باشد / گرد خاکستر پروانه نگردد هرگز
آشنایی بسخن کن که بر آزاد سخن / آشنایی است که بیگانه نگردد هرگز
گره کارهای فلک علت کج بنیادست / تا نگردد درست این خانه نگردد هرگز
غیر گردون که بگرد دل ما میگردد / شیشه گرد سر پیمانه نگردد هرگز
بر رخ هرکه گشودند در دل صائب
طالب کعبه و بتخانه نگردد هرگز

از

چه شد که با خط او در باصفاست هنوز / فروغ صبح بناگوش دلگشاست هنوز
اگر خط رقم غزل خواند در گوشش / دراز دستی مژگان او بجاست هنوز
بپابوس دهن خوش کنند از تو خط / که تو سواد سخنهای آشناست هنوز
بدستهای نگارین عذار تو خط او / نگار در رهم عاشق گرهگشاست هنوز
اگرچه دود برآورد خط ز رخسارش / هزار تشنه جگر را لبش دواست هنوز
بنا امید از اینجا مرو که حاجتها / ز فیض صبح بناگوش او رواست هنوز
از او توقع حلوای آشتی زود است / عتاب و رنجش بیجای او بجاست هنوز
هزار تشنه جگر را بچشمه حیوان / لبش بخضر خط سبز رهنماست هنوز
فتاده میشمرد حرف بیوفایی حسن / از او توقع مهر و وفا خطاست هنوز
شکسته است بدلها کز از غبار خطش / عزیز دیده مردم چو توتیاست هنوز
بوصف خال زبان آشنا مکن صائب
که تیغ غمزه او بر سر جفاست هنوز

حیف است که سر در سر مینا نکند کس / با دختر رز عیش دو بالا نکند کس
زان پیش که در خاک رود قطره خود را / حیف است که پیوسته بدریا نکند کس
دیوانه درین شهر گرانست سنگی / جز سیل چرا رو بصحرا نکند کس
در چشم کند خانه یکسر چو دهن را / با سفله همان به که مدارا نکند کس
شد راز دل صائب از آن چهره هویدا
این آینه نیست که رسوا نکند کس

میکنیم سیر گل از چاک گریبان قفس / نبض گلشن را بدست آورده ام از خار و خس
عندلیبی را که از گل با خیال گل خوش است / هیچ باغ دلگشایی نیست جز کنج قفس
میشود شمع امیدش روشن از باد صبا / هرکه در راه طلب چون لاله میسوزد نفس
ناله دل زندگی را مانع تعجیل نیست / کاروانی را نسوزد دل بفریاد جرس
اهل معنی دل بمغز از جهان خوش کرده اند / بلبلان را نیست جز فریاد خود فریادرس
از فروغ دل سیه گردد جهان از چشم کس / بر تو مهتاب بار دزدان کند کار عسس
سرو جنت میشود چون کرد تغییر لباس / هر دلی کامروز رست از دام قید هوس
بر نمی آید بقانع زور بازوی حریص / از لعاب عنکبوتی میشود عاجز مگس
چشم تحسین نیست صائب زین گرفتاران ما / از عزیزان جهان دارد دعای ملتمس

یارب این جاهای غربت دیده را فریادرس / روح جاری گل بر و بالیده را فریادرس
از ره پنهان بروی گرم رای پیر مغان / بادهای خام ناجوشیده را فریادرس
میشود از قطع راه عشق مردم دورتر / رهروان این ره خوابیده را فریادرس
ای بهار عشق کز رخسار آتش میچکد / این زمین‌های هوس لرزیده را فریادرس
ای که گردی از صدف گوهر در یتیم / این گهرهای بگل خسبیده را فریادرس
بلبلان گلها ز باغ زندگانی چیده اند / این گل از باغ جهان ناچیده را فریادرس

۵۰ در جهان پر ملال ای کیمیای خوشدلی
رحمتی کن صائب غمدیده را فریادرس

سرگرانیهای او را از غم حیران مپرس / وزن کوه قاف را از بته میزان مپرس
دیگر وحشت داغ وحشت دید کار از ما گذشت / یوسف بیجرم را از چاه و از زندان مپرس
شور بحر از نوح کشتی میتوان احوال خواند / در دل صد پاره ما تنگی از طوفان مپرس
چشم و زلف و قامت او از قفس جانرا ببین / عاشق از دل و از دین و از ایمان مپرس
از هدف تیر هوائی را نمیباشد خبر / خانه بر دوشان غربت را ز خان و مان مپرس
گردباد وادی حیرت ز منزل غافلست / راه کوی لیلی از مجنون سرگردان مپرس
از مروت نیست از درد دل بیمار را / چون نداری چاره از درد بیدرمان مپرس
بر نمی آید صدا از شیشه چون شد توتیا / از دل ما سرگذشت سختی دوران مپرس

نیست صائب را بهم غیر از دل خبر
از حباب پوچ حال گوهر غلطان

حرف آن حسن بیابان از غم مجنون مپرس / شوکت بزم سلیمان از غم مجنون مپرس
میشود شق جامه صبح از شکوه آفتاب / باعث چاک گریبان از غم مجنون مپرس
نیست ملکه بیخودی را ابتدا و انتها / عرض و طول این بیابان از غم مجنون
آتش سوزان نمیدارد خبر از زخم خار / تیزی خار مغیلان از غم مجنون
نخل بی برگ از دم سرد خزان آسوده است / سردمهریهای دوران از غم مجنون
سنگ چون یاقوت شد ایمن شود از انقلاب / حال چرخ حال گردان از غم مجنون مپرس
سنگ و گوهر در ته میزان حیرت یکیست / امتیاز کفر و ایمان از غم مجنون
زین قفس عمریست مرغ وحشتم تا جسته است / تنگی صحرای امکان از من مجنون مپرس

بیچ

پیچ و تاب رشته جانرا مسلسل میکنی / قصه زنجیر مویان از من مجنون مپرس
بر نمیخیزد صدا از شیشه چون شد توتیا / سرگذشت سنگ طفلان از من مجنون

صائبا آن زلف پریشان سیر را نظاره کن
باعث خواب پریشان از من مجنون

نمیروم بسعادت برون ز خانه خویش / بگل فرو شده پایم در آستانه خویش
بگنجهای نهان در بدر چه پیدا از من / بزر بدل نکنم رنگ عاشقانه خویش
چو یوسفم که بچاه افتد از کنار پدر / اگر بچرخ برآیم ز آستانه خویش
اگرچه هر نفسم گرد کاروان غمیست / بجان رسیده ام از وضع بیغمانه خویش

به بینوائی و آزادگی خوشم صائب
مرا قفس نفریبد بآب و دانه خویش

چه نسبت با نسیم مصر دارد شوخی بویش / که خونرا مشک سازد در دل صیاد آهویش
زگل پیراهن چشم نسیم آشنا دارم / که از نکهت پابرجاتر از دلبستگی بویش
تمنای ترحم دارم از خورشید رخساری / که یک زخم نمایانست صبح از دست و بازویش
رگ خواب غنا دولت بیدار میگردد / دلی کافتاد در سرپنجه مژگان دلجویش
از آن در دل گره چون لاله کردم شکوه خونین / که خاکستر شود اشک کباب از گرمی خویش
کجا وا ماند آتش عنان از خوی ما گیرد / بجولان رنگین نمیگردد ز تیزی تیغ ابرویش

میسر نیست چشم از روی او برداشتن صائب
که چون خواب بهار افسون گر آن چشم جادویش

جسارت در بر گستاخ چون پیراهن اندامش / که رنگ از بوسه خورشید میسازد لب بامش
جدا گاهی ز حال ما خمار آلودگان دارد / مرا شادم که خالی بر نمیگردد لب جامش
نهالی را که زور امید از چشم نمو دارد / زبان مار میسازد ز تلخی بادامش
نشسته ربائی دارم از زلف گره گیری / که از دلبستگی باد صبا شد عقده در دامش
چگونه شکر این نعمت کنم کان بدخو نمیداند / که من از بوسه پیغام خرسندم بدشنامش
کنم من تا نگردم خاک راه انتظار او / که بر آتش نشاند بحکمای وعده خامش

که دارد یاد صائب اینچنین آئینه رخساری
که پیراهن شود بال پری از لطف اندامش

گر کند از رشته جانها اره پیراهنش / از لطافت تنگ گرداند بیاض گردنش
دور باش غمزه‌اش نازم که با این جرأتی / دست خالی میرود بیرون نسیم از گلشنش
خانه گردد دل اگر از روشنی روشن شود / تا قیامت منجمد گشت حسیم روزنش
کاسه دریوزه سازد دیدهٔ یعقوب را / ماه کنعان از اشتیاق نکهت پیراهنش
آنکه با تیغ تغافل میکشد صید حرم / کی بخون جز من غبار آلوده گردد دامنش
چشم شوخ آهوان در راه نتواند برید / چون کند اندازه گردد غمزهٔ صید افکنش
تا جگر کنعان نسازد صائب این بنیان حسن / گل یکی از خوشه چینان گرد خرمنش

کجا چشم ترم بهره دارد نگه دستوریش / که میباید برید از بس بلند است تیغ ابروش
ز خواب ناز کی دولت بیدار می‌آید / میشود غافل از فریب چشم جادو بیشتر
نگردد وزد تاریکی شب مانع دزدی / همان دل میبرد در پرده خط خال هندویش
کجا از سینه چاکان میشمارد صبح محشر را / جهانسوزی که من چشم ترحم دارم از خویش
نظربازی که دارد در نظر آن سرو قامت را / سراسر میرود آب خضر پیوسته در جویش
نگردد هیچ وقت عاشقان از فرمی افتد / که ظاهر گردد از خط جوهر آئینهٔ رویش
سر زلفش پریشان فتنه‌ها ضایع مکن جا دارد / که در مغز نسیم مصر زندانی بود بویش
کجا مایل بقلب ناروائی میشود صائب / خریداری که سر میپیچد از یوسف ز بازویش

آن ترک که خون میچکد از تیغ نگاهش / بر قیمت که از چشم بود ابر سیاهش
این زخم نمایان من از شست هوا نیست / گر سوده الماس بود گرد سپاهش
طفلی است ولی پنجه قوی‌تر دست که باشد / خون در دو جهان لاله از طرف کلاهش
خورشید جهانتاب شود مردمک او / هر حلقهٔ چشمی که بود هاله ماهش
مردانهٔ دل گر نظر عشق خورد آب / تا خوشهٔ افلاک رسد خوشهٔ آهش
در خواب پریشان هستیش نتواند / چشمی که شود شیفتهٔ زلف سیاهش
سیمین ذقنی برده دلم را که یوسف / بگذشته ره آب رسن زنخ چاهش
از سنبل او هست گل خورشید تواضع / بر خاک خضر هر دل که زند برق نگاهش
سلیمت حرامش که جهان خار و خس گشت / در حوصلهٔ کیست که گیرد سر راهش
صائب نشود ایمن از شبیخون حوادث / هر دل که شود آن شکن زلف پناهش

۸۴

تا بر وروی که من کردم بام پروانه‌اش / گل زنند اطفال جای سنگ بر دیوانه‌اش
بنده آن سرو بالایم که طوق قمریان / میشود موج شراب از جلوهٔ مستانه‌اش
کعبه نتواند قدم در کوی آن کافر گذاشت / نیست خالی عمارت بر جبههٔ بتخانه‌اش
هر حبابی پیرهن یوسفی دارد بر سر / هر کف می چشم یعقوبیست در میخانه‌اش
خال او از موشکافی بیشتر دل میبرد / مرغ زیرک را بدام آرد فریب دانه‌اش
سیر جنت میکند در خانهٔ خشک صدف / هر که باشد چون گهر از خویشتن آب و دانه‌اش
هر نگاه از چشم او صائب بود پیمانه‌ای / وقت آن کس خوش که گردد سرخوش از پیمانه‌اش

شد دلت از شوق تیغ جانستانش / و بال جعفر عمر جاودانش
بجای نافه دل بر خاک ریزد / ز زلف و کاکل عنبرفشانش
غبار آلوده گرد کاروانست / نسیم پیرهن در کاروانش
چه باغست اینکه دلها اکنون آب / ز شبنم در صدف باغبانش
ز حیرت آنقدر فرصت ندارم / که غور در خود کنم خاطرنشانش
جهان ناسازگارست از جفاجو / که نتوان ساخت پیغام از زبانش
ندارد برگ سبزی رنگ صائب / بایمان از باغ و بوستانش

از فلکها فروغ رخ زیبای تو خوش / عالم خاک هم از سایهٔ بالای تو خوش
چه بهشتی تو که چون کنج لب گوشهٔ چشم / نیست جائی که نباشد ز سراپای تو خوش
نیست ممکن که گشاید ز تماشای بهشت / دل آن کس که نگردد ز تماشای تو خوش
قبض در ابر سیاه و دل شب مانند / میشود وقت دل از زلف سمنسای تو خوش
فارغ از عذر ستم باش که در مشرب ما / هست چون لطف بجا زخم بیجای تو خوش
چشم بد دور از آن روی بلند تو که هست / چون مه عید دل خلق با بیمای تو خوش
چیست در بار تو از تاج کنعان که نشد / دل بیک شهر ز اندیشهٔ سودای تو خوش
چون مه عید با نگشت نمایند ترا خلق / لب هر کس شد از لعل شکرخای تو خوش
بر تو صائب نمک عشق چنین باد حلال / که مرا وقت شد از شور سخنهای تو خوش

غافل ز حال طوطی شیرین زبان مباش — با سبزکردهای سخن سرگران مباش
ای غنچه که دل بزر خویش بسته — غافل ز باد دستی فصل خزان مباش
از ره مرو بجلوهٔ خوبان سنگدل — قانع ز وصل کعبه بسنگ نشان مباش
سنگ فسان تیغ نشاطست گرد غم — زنهار از گرانی غم دلگران مباش
سالم ترست از دم شمشیر پشت تیغ — دلگیر از نیامدگان جهان مباش
در چشمها سبک ز گرانی شوند خلق — در محفلی که راه نیابی گران مباش
یاران رفته را بنکویی کنند یاد — گر عمر زود میگذرد دلگران مباش
آب روان عمر ز استادگی خوشترست — آزرده از گذشتن این کاروان مباش
یکسان سلوک کن بکج و راست چون کمان — غماز عیب و رگ کج چون کمان مباش

در موسمی که روی زمین رنگ طبق طلبست
صائب چو بیضه در بغل آشیان مباش

حضوری داشتم شب با خیالش — که در خاطر نمی آمد وصالش
پری رویی که من جویای اویم — اشارت بر نمیدارد هلالش
گل از شبنم کند دریوزهٔ چشم — که گردد محو خورشید جمالش
کند در لامکان جا گسترش سیر — بهر گامی که زد برق جلالش
کلاه از فرق گردون می رباید — سر هر کس که گردد پایمالش
بخندی رنگ هر ساعت بر آید — بهار از انفعال رنگ آلش
اگر گوهر شود همچشم با او — دهد گرد یتیمی خاکمالش
از آن رخسار چون گل چشم بد دور — که از شبنم بود عین الکمالش
الفها سینهٔ شهباز دارد — ز شرم چهره گر خط و خالش
زبان شکر جای سبزه روید — بهر جا سایه اندازد نهالش
ز عمر جاودان بیزار گشتست — زلال زندگی از انفعالش
بچشم ذره شب آید روز گردست — فروغ آفتاب بی زوالش
بصحرا افگند چون نافه مشک — ز وحشت سایه را مشکین غزالش
دل اینها را اب گردست — ز شوخی رفت حسن بی مثالش
بکف دارد کمند آسمان گیر — زمین از سایهٔ نازک نهالش
مبادا شامی که هم بزم تو باشد — بجام جم زند پهلو سفالش

که دارد زهرهٔ تکلیف صائب — نیاید با تکلف گر خیالش

رسیده است بجایی لطافت بدنش — که از نسیم شود داغدار پیرهنش
اگر نکهت گل پیرهن کند در بر — شگفت نیست که نیلوفری شود بدنش
ز انگشت شمع توان نقل در گریبان بخت — بمحفلی که بخندد لب شکرشکنش
شکوه حسن از این بیشتر نمی باشد — که از سپند نخیزد صدا در انجمنش
سخن چو بال در طوطیان شود سبز — ز آبداری لعل لب شکرشکنش
بهار فروغ ندارد دمین عقیق یاد — سهیل برگ خزان دیده است از یمنش
حلاوت لب از این بیشتر نمی باشد — که همچو نامهٔ سربسته است سخنش
عبیر پیرهن چشم میکند یوسف — اگر نمیبرد باد بوی پیرهنش
ز دام موج نجات حباب ممکن نیست — چگونه دل بدر آید ز زلف پرشکنش
چه لذتیست شنیدن نوای جان پرور — ز مطربی که توان داد بوسه بر دهنش

نشد گشاده لبش از ره گفتگو صائب
مگر بخال توان یافت نقطهٔ دهنش

غافل ز حال عاشق خونین جگر مباش — مغرور حسن با رکاب انقدر مباش
هرگاه با له الکم آشنا گنه — از دست کار رفته با بیجگر مباش
هنگامهٔ شراب کمینگاه فتنه است — در محفلی که باده خوری بیخبر مباش
همراه بد ز رهزن بیگانه بدتر است — با هر نماز موج رفیق سفر مباش
نقش مراد نیست درین باغ جوی کی — زنهار همچو آب پریشان نظر مباش
هرگز بدست پیش ز دامن کی نمیرسد — جز بر خوری بتیغ جفا بیجگر مباش
از جام جم نشانه بر لبها فتاده است — زنهار در بساط جهان بی اثر مباش
غمگین مکن اگر نکنی شاد خاطری — گر مرهم دلی نشوی نیشتر مباش
از مرد و سر منو چو ترازو بحرج قصب — گر صندل سری نشوی درد سر مباش
چون نی اگر از نوای گلوسوز مفلسی — در کام تلخ سوختگان نیشکر مباش
پیشانی گشاده به از گنج گوهرست — دلتنگ چون صدف ز برای گهر مباش

عمریست تا چو شبنم گل در رکاب شب
غافل ز حال صائب خونین جگر مباش

دلی که خانهٔ زنبور شد ز خار کاوش | شفای خسته دلانست شیرهٔ جانش

بجوش خود نکند تشنه آتش این شیرین | ز بسکه تشنهٔ خونست تیغ مژگانش

ببزم عشق که این محیط خونخوار است | که دست پنجهٔ مرجان شود ز دامانش

امید گوهر سیراب ازین محیط مدار | که غیر چین جبین نیست تا احسانش

نفس گداخته کانند موجهای سراب | که تشنه اند ز جانها و دست در بیابانش

ببزم دل شب چشم خویش روشن دار | که تیغ سینه شکافیست صبح خندانش

ز بیم قافلهٔ عشق چشم رحم مدار | که پیر یوسف مصریست چاه نسیانش

ز خوان چرخ فرومایه دست کوته دار | که قدر خود شکند هر که بشکند نانش

بصدق هر که بر آورد دم ز دل صائب
چو صبح مشرق خورشید شد گریبانش

مرو بروی که شوق تو شد در پروانه اش | از موج خود چو آب بود تازیانه اش

از دهم هزار بوسه طلب الکفتگو | وا میکند ز شهر لب شیرین بهانه اش

در قلزمی که موجهٔ من سیر میکند | از گوهرست همچو صدف آشیانه اش

مرغی که در بهار جگر خورش از فغان | در فصل برگ ریز چه باشد ترانه اش

نرمی ز حد مبر که چو دندان مار نیست | هر طفل نی سوار کند تازیانه اش

هر کس نیاز مایهٔ خود بیشتر کند | فال از دل سپند زند از بهر خانه اش

از حسن اتفاق اگر بر هدف خورد | تیر هوائی که نباشد نشانه اش

کوردلی سخت تا چو کمان افکند بزور | چون تیر هر که سر زده آید بخانه اش

صائب اگر بیار سخن فهم میرسید
میبست جهان پر از غزل عاشقانه اش

سری را که بالین شود استخوانش | بود بخت بیدار خواب گرانش

قناعت گوارم بجو زیر طفلی | که گلگون شود دست نی زیر آتش

رسا نیست ناسازگاری بجائی | که نتوان سخن ساختن از زبانش

ز دل پاک سازد بساط جهان را | نسیمی که برخیزد از بوستانش

شکوه جهانش رسیدست جائی | که خواب بهاران کند پاسبانش

نیازی میانست کارم که دیده | کند کار آتش بموی میانش

گرفتم که آهنگ کند ابرش بجانم (?) | که را هست دستی که گیرد عنانش

سپندی که از روی گرم تو خیزد | شود سرمه در کام آه و فغانش

نماندست سامان پرواز دل را | رباید مگر بیخودی از میانش

حجابست مهر دهان هنرور | ز جوهر بود تیغ بند زبانش

چه فارغ ز جو خست آزاد طبعی | که از همت خود بود آسمانش

میندیش از چین ابروی گردون | که بسیار نرمست پشت کمانش

نشد مهربان از دعای دل شب
کجا خط بصائب کند مهربانش

کجا پروانه را با خویش سازد همنشین آتشش | که دارد هر طرف چون شمع خندیدن خوشه چین آتشش

ز خود بیرون کشد او شد چنین بالانشین آتشش | وگرنه بود در خار مغیلان بیش ازین آتشش

گره چون گریه گردیدست شبنم در گلوی گل | نشد سیراب خونش ار کسی کم داد در رنگین آتشش

بآتشگیری لعل آبدار خود دهی دل را | وگرنه هیچ طوفانی بر نمی آید باین آتشش

ز فیض عشق او خورشید شد هر ذرهٔ خاکم | کند گر رنگ خود با هر چه میگردد قرین آتشش

بسان لاله در دامان این صحرا که افتاده | ز برق آه من در خیمهٔ صحرانشین آتشش

چه باشد منت خار و خس ار گر بیم خیزد از او | ز مجمر میکند در حصار آهنین آتشش

خطش زان در نظر جنبد موی آتش دیده می آید | که یاقوت لب او راست در زیر نگین آتشش

ز دوش بوریا گفتم مگر لاغر شود نفسم | ندانستم که از خاشاک میگردد سمین آتشش

امید سازگاری داشتم از حسن جانسوزی | که نقش از خون او چون لاله میشود در زمین آتشش

سپند ار شو اگر از نی تمنای نوا داری | که دارد نالهٔ جانسوز نی در آستین آتشش

فرو خور خشم اگر زنده میخواهی دل خود را | که کار آب حیوان میکند در خوردن این آتشش

ز برق حسن کوه طور صحرا گردید صائب
سپندی چون نگهدارد کند خود را درین آتشش

آنکس که تیغ داد برون از دو جهانش | سرگشته تر از تیر هوائیست نشانش

چشم دو جهان واله آن قامت رعناست | خونش بها نیست قد همچو سنانش

از چین جبینش دل عشاق دو نیمست | کار دم شمشیر کند پشت کمانش

سر ناید منش کنج لب گوشهٔ چشمست | رحمت بچشمی که نگردد نگرانش

باریک شود از دل که بسر موی نگاه فانی (?) | گردند تماشا غلط موی میانش

پیداست که بار از لطیفی چه نماید | ماهی که بانگشت توان داد نشانش

سررشتهٔ تمکین رود از قبضهٔ یوسف | چون دیدهٔ قحط ز دکان بر سر خوانش

بهشت که بر خاک چکد لعل لب او
چون قطرهٔ خون از سر شمشیر زبانش
در بزم اگر لعل لبش شمع نمیداشت
میکرد نفس گم ره باریک دهانش
کشتم نشود از خواب گم آن تیزی مژگان
غافل که شود خواب گران سنگ فسانش
زلفی که بشمشیر گرفتست ز رخ دل
پیچیده تر از موی میانست زبانش
صائب جگر خضر و مسیحا بت از خون
شوخی که منم داخل خونابه کشانش

محبت تو ز دل داد پیچ و تاب عوض
گرفت خال سیه داد مشکناب عوض
ستاره بدل از داغ عشق او دارم
که نه بماه کنم نه بافتاب عوض
بنور عقل درین انجمن کسی بیناست
که گرد دولت بیدار از خواب عوض
شدم خراب که ایمن شوم ندانستم
که گنج میطلبند از من خراب عوض
متاع دل بکسی داده ام که چون شدم
ز بد معاملگی گردهد حباب عوض
که میبرد می ناب زهد خشک مرا
که با محیط کهن میکند سراب عوض
بهشت نقد شود زرق خویش معامله
که می فروشند و گیرد ز مرغ کباب عوض
مگر بعشق دل خویشتن خوش کنم صائب
وگرنه عمر ندارد بهیچ باب عوض

چون برق زود میگذرد آب و تاب خط
زنهار دل مبند بموج سراب خط
یکساعتست شعلهٔ حسن انجمن فروز
غافل مشو ز دولت پا در رکاب خط
هر جا غبار سایه کند میشود خراب
ایمن مشو ز سایهٔ پر تو غراب خط
زینسان که چشم مست تو در خواب غفلتست
ترسم ترا بهوش نیارد گلاب خط
ریحان خلد نیست سزاوار این سفال
تا در دل که ریشه کند پیچ و تاب خط
خط زیر سبزهٔ فردوس میکشد
در چشم هر که سرمه کند انتخاب خط
از هاله مه بحلقهٔ ماتم نشسته است
تا گرد احاطه چهرهٔ او را سحاب خط
از بس که چشم بو الهوسان خیرگی نمود
رفت آفتاب حسن بزیر نقاب خط
چون داغ لاله مرهمش از مشک سوده است
صائب دلی که گرد و داغ و کباب خط

ز گنجهای گرانمایه بی نثار چه حظ
اگر ز خود نفشانی زر کیا چه حظ

بهار تازه کند داغ تخم سوخته را
دماغ سوخته را از وصال یار چه حظ
خوش است دام تحریک بیم سوخته را
جنون کامل را از نوبهار چه حظ
چراغ صبح بیک جلوه میشود خاموش
مرا ز موسم پیری ز اعتبار چه حظ
درخت خشک نشو و نمایی چون شد
ترا که نیست جنون در سر از بهار چه حظ
تمام دل چو نشد روزگار در عشق است
ترا که عشق نورزی ز روزگار چه حظ
خوشست سوختن داغ با سینه خشمانه
ترا که داغ نسوزی ز لاله زار چه حظ
ز انتظار نشود آب تلخ آب حیات
ز وصل بادهٔ گلرنگ بی خمار چه حظ
ترا که غم نگرفتست در میان صائب
ز مهربانی یاران غمگسار چه حظ

در کشاکش از زبان آتشین بودم چو شمع
تا نمیرستم بخاموشی نیاسودم چو شمع
دیدنم تا دید بی تد نگاهم آه بود
در شبستان جهان تا چشم بگشودم چو شمع
سوختم تا گرم شد هنگامهٔ دلهای من
بر جهان بخشیدم و بر خود نبخشودم چو شمع
اشک و آه برق جولان از ره انداختم
در طریق عشق بار خود نفرسودم چو شمع
پاس صحبت داشتن آسایش از من برده بود
زیر دامان خموشی رفتم آسودم چو شمع
چون صدف در پردهٔ یار دل نهفتم اشک خود
گوهر خود را بهر بیدرد ننمودم چو شمع
پردهای خواب را میسوخت چشم از اشک گرم
دیده بان دولت بیدار بودم چو شمع
روزی من هر دل این تنگ چشمان بار بود
گرچه در محفل زبان بر خاک میسودم چو شمع
مایه اشک ندامت گشت و آه آتشین
هر چه از تن بردم بر جسم افزودم چو شمع
این زبان افسرده ام صائب وگرنه بیش ازین
میچکید آتش ز چشم گریه آلودم چو شمع

گرچه صاحب نظرانند تماشائی شمع
مهر پروانه بود انجمن آرائی شمع
هیچ جا تا دل پروانه نگیرد آرام
سرفرازی که جهد از دل شیدائی شمع
هر که در خاطر پروانه مصور گردد
میتوان دید در آیینهٔ بینائی شمع
جوهر عشق ز بینائی عاشق پیداست
نشود سوختگی سرمهٔ گویائی شمع
عشق روزی که قرار از دل پروانه ربود
رعشه افتاد بسر پنجهٔ گیرائی شمع
دل چو روشن شود از عشق زبان بند شود
تا دم صبح بود جلوهٔ رعنائی شمع

چو هر سیاوشی مسلم گذرد ز آتشش   اگر ز موم بود شهپر پروانهٔ عشق
بس از گرد یتیمی چو گهر ساخته است   عقل داغست ز دماغ غریبانهٔ عشق
شارع کعبهٔ مقصود بود زنارش   هر که از صدق کند خدمت بتخانهٔ عشق

تا دل خون نشود آب نگردد صائب
نیست ممکن که برومند شود دانهٔ عشق

چه غم از کار فروبستهٔ ما دارد عشق   جگر فلک در دل خود آبها دارد عشق
نیست جز غنچهٔ پیکان دل ما ناخن عشق   ورنه چون صبح دم عقده‌گشا دارد عشق
گرچه در پردهٔ غیبت نهان خورشیدش   ذره چون فلک بیسروپا دارد عشق
نه همین در دل ما بزم سلیمان چیدست   عالم در دل هر مور جدا دارد عشق
داغ خاک نگارین بود از جولانش   گرچه از خون جگر پا بحنا دارد عشق
حیرت راهروان خانهٔ آیینهٔ اوست   ورنه چون خضر بسر راهنما دارد عشق
شاخ و برگش بود از عالم امکان بیرون   ریشه هر چند در اندیشهٔ ما دارد عشق
چون فلک دایرهٔ بینش خود ساز وسیع   تا بدانی که چه مقدار صفا دارد عشق
آسمان موج سرابیست در آن وادی شب   که زمین سوخته را آبله پا دارد عشق

چشم خفاش ز خورشید چه بیند صائب
عقل بیچاره چه داند که چها دارد عشق

زبسکه کرد جهان چرخ نقد جان در خاک   مرا ز چشمهٔ حیوان بود روان در خاک
ریاض جود همان در بسیط آفات شد   که گرد ریشهٔ قارون فلک نهان در خاک
مرا چگونه تواند ز خاک برگیرد   چنین که بار کمر مانده آسمان در خاک
جماعتی که بخورد دندان زنده دلی   چو تخم سوخته ماندند جاودان در خاک
شدست گرد ز افتادگی پیاده سوار   نشسته است ز گردنکشی سنان در خاک
ز آنکه دست تصرف بزیر سنگ بود   چه سود ازین که بود گنج بیکران در خاک
کمان چرخ شود وقتی از شکستن سپر   که همچو تیر نشینند راستان در خاک
تمیز نیک و بد از سفلگان مجو زنهار   بیکست مرتبهٔ کاه و زعفران در خاک
چنانکه نیست بیکجا قرار پیکان را   دل رمیده کند سیر آنچنان در خاک
ز تخم اشک در آن آستان نیم نومید   امیدهاست مرا همچو باغبان در خاک
به برگ دست ندارم ز تیر با که هست   هزار صبح امیدم ز استخوان در خاک

مرا بخاک نشاندست آتشین شمشیر   که ماه نو کند از شرم او کمان در خاک

در آن ریاض که تیغ زبان کشد صائب
کشند تیغ زبان بلبلان نهان در خاک

کناره گیر ازین قوم بی‌مروت خشک   که داغ تشنه لبی به بود ز منت خشک
نزد بر آتش من آب سبزهٔ خط او   فزود تشنگی خط ازین کتابت خشک
ببوسه جگرم تازه کن که ممکن نیست   گران عقیق تسلی شوم بنکهت خشک
ز روی خوب طلبکار حسن معنی باش   مرو ز راه چو نادیدگان بصورت خشک
مرا بعالم آب ای خضر هدایت کن   که سوخت مغز مرا زاهدان بصحبت خشک
خوشم بشیشه که آب حیات می‌بخشد   بس است اگرچه ز گردنکشان اطاعت خشک
از آن بکام گرانمایگان گوارا ایم   که همچو آب گهر قانعیم بعزت خشک
ز دود قطرهٔ آبی بچشم می‌آید   چه حاصلست ازین ابر بی‌مروت خشک
بنا امیدی ما رحم کن مروت نیست   که از محیط قناعت کنم بخست خشک
فغان که زاهد بی‌معرفت نمیداند   که کار هیزم تر میکند عبادت خشک

سخن که نیست در او درد تیغ بی آبیست
زبان خویش مشو صائب از نصیحت خشک

عاشق سرگشته را از گردش دوران چه باک   موج دریا دیده را از شورش طوفان چه باک
کشتی بی ناخدا را بادبان لطف خداست   موج از خود رفته را از بحر بی‌پایان چه باک
سد راه عشق نتواند شدن تدبیر عقل   سیل بی زنهار را از تنگی میدان چه باک
نیست وحشت از غبار تن دل آگاه را   پرتو خورشید را از خانهٔ ویران چه باک
نیست در کنعان ز یوسف دور بودن پیرهن   روح بالادست را از عالم امکان
پاک دامان نیست باغ ولکن آزاده را   یوسف بی‌جرم را از تنگی زندان چه باک
فارغند از چشم اختر ملایم طینتان   میوهٔ فردوس را از تیزی دندان چه باک
نیست گردون منفعل از تنگنای حلق   میزبان سفله را از شکوهٔ مهمان چه باک
رو نمی‌تابد حریص از تازیانه‌سوزی   دیده‌ها از زخم را از تیزی دربان چه باک

سرو از بی‌مهری باد خزان آسوده است
صائب آزاده را از سردی دوران چه باک

زلف تو نفس در جگر باد کند مشک   آهوی تو خون در دل صیاد کند مشک
در هیچ سری نیست که سودای ختن نیست   تا مغز که از بوی خود آباد کند مشک
تا هست سخن زنده بود نام سخنور   ارواح غزالان ختا شاد کند مشک

در زیر خاک دل چه پر و بال گشاید / در نافهٔ سربسته چه فریاد کند مشک
بیخواست جهد از جگر سوخته اتش آه / هرگاه که از ناف ختن یاد کند مشک
بیرون نتواند شدن از کوچهٔ زلف / صد سال اگر همرهی باد کند مشک
تا گرد سر زلف دلاویز تو گردد / از نکهت خود بال پریزاد کند مشک
در چشم غزالان ختن خواب شود خون / افسانهٔ زلف تو چو بنیاد کند مشک
بر جگر زخمی ما چرخ سیه کار / هر شام ز خون شفق ایجاد کند مشک
چون خامهٔ صائب گره نافه گشاید / دامان زمین را ختن اباد کند مشک

از بس شدند زهره جبینان نهان بخاک / گردون نشست تا کمر کهکشان بخاک
از آستان عشق غبار است نوبهار / سرسبز آنکه رفت ازین آستان بخاک
آزادگان ز آب حیاتند بی نیاز / هر سرو کرده است دو صد باغبان بخاک
قارون ز باد حرص برون از زمین نماند / دام از گرسنه چشمی خود شد نهان بخاک
جز تیغ آبدار درین میهمانسرا / خون میخورد کسی که نمالد زبان بخاک
بر روی گنج بستر آسودگی فکند / چو مار هر که کرد قناعت ز نان بخاک
جز تیر هر که راست کند قد درین بساط / با قامت خمیده رود چون کمان بخاک
آیینه وار سرو و گل و یاسمن شود / پهلو نهد کسی که چو آب روان بخاک
با نور آفتاب عنان بر عنان رود / چون سایه رهروی که نباشد گران بخاک
در گرد سرمه گشت سواد جهان نهان / شد سرمه بسکه چشم تماشاییان بخاک
پهلو بدست جوهریان میزند زمین / از بسکه ریخت لعل لب دلبران بخاک
ابر بساط خاک زره پوش در نظر / از بسکه ریخت حلقهٔ زلف بتان بخاک
تا میشود ابر از من پاک صدف شد / صائب عزیز گوهر خود را بکان بخاک

از سرکشی و ناز ندارد سر ما گل / سر پیش فکنده است بتقریب حیا گل
کو فرصت دلجویی مرغان گرفتار / خاری نتوانست برآورد ز پا گل
بیرنگی عشقست که از خاک برآید / با جامهٔ خونین بطریق شهدا گل
غافل مشو از شبنم این باغ که چندست / زانو عرق شرم بدامان قبا گل

ار

از زخم زبانست نشاط دل افکار / در داغ خراشان کند نشو و نما گل
حسن از نظر پاک محابا ننماید / از دیدهٔ شبنم نکند شرم و حیا گل
ملک اینکه خنده لب خویش که باشد / در هر ته غنچه کی انگشت نما گل
چشم نگرانست سراپای ز شبنم / تا زان رخ گلرنگ کند کسب صفا گل
رنگین سخنان در سخن خویش نهانند / از نکهت خود نیست بهر حال جدا گل
دلتنگی جاوید نگهبانی عمرست / از خندهٔ خود رفته بتاراج فنا گل
با نیک و بد خلق بود لطف تو یکسان / خندد به یک آیین رخ شاه و گدا گل
صائب نواسنجی ما غنچه شد آن شوخ / هر چند که خندان شود از باد صبا گل

مشو چو بیخبران غافل از نظارهٔ گل / که یکدو صبح بود شوخی ستارهٔ گل
ازان سیاه گلیمست سیر باغ حلال / که همچو سوخته در گیرد از شرارهٔ گل
گلی که آفت پژمردگی نمیداند / همان گلست که چینند از نظارهٔ گل
چه خوش نماست ز معشوق شیوهٔ عاشق / کباب کرد مرا جیب پاره پارهٔ گل
بروز هوش نگاهی لطیف طبعان را / ز رنگ پیاله بود مستی گذارهٔ گل
فغان که بلبل ما در نیافت از مستی / که یک کتاب سخن بود هر اشارهٔ گل
دلیل عشق حقیقیست عشقهای مجاز / به آفتاب رسد شبنم از نظارهٔ گل
ز شبنمست که از گوش گل چکد صائب / که شد ز نالهٔ ما آب گوشوارهٔ گل

حیرت نگر که در بغل غنچه بوی گل / زنجیر پاره میکند از آرزوی گل
دل گلشنی که بلبل ما ناله سر کند / شبنم گره چو گریه شود در گلوی گل
مینا شکسته ایست مرا سیر در نظر / تا مست گشته‌ام از قدح رنگ و بوی گل
در خموشی از دل آتش برآورد / خاری که تر زبان شود از گفتگوی گل
از خاک سینه سیر چنان تا گل کند / ازانکه بی نیاز ز گل ساخت ابر گل
شبنم ز شوق روی تو ای نوبهار حسن / خوناب حسرتست بجام و سبوی گل
شرم رمیده را نتوان رام حسن کرد / رنگ پریده باز نیاید بروی گل
گیرد ز اشک سرخ رگ تلخ گلابها / تا ریشه کرد در دل ما آرزوی گل
هر چند خنده رو بنظر جلوه میکند / ایمن مشو ز برق جهانسوز خوی گل

آکی زند بر آتش جنون همچنین بهار / خالیست از گلاب مروت سبوی گل
از وصل ناتوان محبت شود خراب / بیماری نسیم فزاید ز بوی گل
ظلمت حال مرغ قفس را نهان کند / از آنکه جز نسیم بود راه سوی گل
گردم نهفته در دل صد پاره راز عشق / غافل که رنگ فاش میشود از بوی گل
صائب ز گلشنی که نداد نسیم رنگ
بر کرده ام چو غنچه گریبان ز بوی گل

خمار من نشکست از ایاغ چشم غزال / فزود داغ جنونم ز داغ چشم غزال
بداغ لاله کجا التفات خواهد کرد / رمیده که ندارد دماغ چشم غزال
برید که ز وحدت سیاه مست شده است / بکیست داغ پلنگ و ایاغ چشم غزال
اگر ز باد خزان شمع لاله کشته شود / بس است بر سر مجنون چراغ چشم غزال
ز آتشی بدامان دشت مجنون زد / هنوز زیر سیاهیست داغ چشم غزال
خوشا کسی که چو مجنون ازین جهان صائب
کشید رخت بکنج فراغ چشم غزال

نابد از شکست خلق رو کو مر شناس دل / که از ملامت میشوم محکم اساس دل
ز رنگ و بوی این گلزار هر چیز دام همت / نمی‌دید دست تا چون غنچه زنگار الماس دل
دلیل کعبه گل هست از رنگ روان افزون / ز چندین راهرو یکتن نمی‌گردد شناس دل
زمین سینه تاریک روان آرزو دارد / محالست اینکه مستحکم شود هرگز اساس دل
تمام آن نوبهار بیخزانم که همین دانم / که هر ساعت بچندین رنگ میگردد لباس دل
بسعی پیچ و تاب دل بزلف یار پیوستم / که می آید برون از عهده شکر سپاس دل
کسیم من گر ز صنعم رفتار صائب نمی آید
که با گیرائی مژگان او دارم پاس دل

ابر از رخت هر خار را سامان بستان در بغل / هر ذره را از داغ تو خورشید تابان در بغل
در حلقه زلف ترا صد ملک چین در آستین / هر پرده چشم ترا صد کافرستان در بغل
ای چشم گستاخ مرا ره تماشا میدهد / روئی که دارد از عرق چندین نگهبان در بغل
بگره بر آر از آستین دست نگارین در حجاب / تا دسته ها پنهان کند سرو خرامان در بغل
هر جا که در فرح واکند آن نوخط گل پیرهن / صبح قیامت مینهد از شرم دیوان در بغل
جوش قیامت میزند خونم ز بند ناصحان / باد مخالف را بود سامان طوفان در بغل

ز

زان انکه سنبل چشمه را از دیده ها پنهان کند / دارد چو خواب چشم را خواب پریشان در بغل
از گنج بی پایان حق دخل گریبان میبرد / هرگز نماند مهر را دست زر افشان در بغل
دست حوادث کوتهست از دامن آزادگی / دارم چو بحر از موج خود صد تیغ عریان
مادر خرابات مغان کز وسعت مشرب بود / از مور از خود رفته را ملک سلیمان در بغل
امروز عاجز گشته ام در راز پنهان داشتن / هر کاسه را کردم چون شیشه پنهان در بغل
گل میکند صائب همان از سینه پرخون من
چندانکه سازم داغ را چون لاله پنهان در بغل

زمین کهن تنگ گردید از شور سودایم / بجا گردد مجنون خبر از دامان صحرایم
ریاض درمند را مرا از آن نخل برومندم / که میریزد چو اوراق خزان داغ از سراپایم
خلل در الفت تمکین مرا طوفان نمی بندد / ز بس از کوه سنجیده لبریز است دریایم
جدا از برگ ریزان نوبهار از انکه دارد / که از فیض هوا قد میکند چون سرو مینایم
درین معموره وحشت فزا در هر کجا باشم / بغیر از گوشه دل عضو بیرون رفته از جایم
غریب مهربانی خورده ام از گرد دیوانی / که در دل میشکند خاری که بیرون آید از پایم
درین دریای پر آشوب خود را جمع چون بینم / که وحشت میکند از یکدگر چون موج اعضایم
ز فکر نرگس مخمور او بیمار می دارم / که میورزد بجای شمع بر بالین مسیحایم
در انفاس سخن میکرد انفاسم مسیحائی
اگر در سخن مبداشت صائب کار فرمایم

از موج اشک کام نهنگست مسکنم / از برق آه دیده شیر است روزنم
پرواز می نشنهد سنگ ملامتست / در دست روزگار اخافا فلاخنم
سیل فنا مرا نتواند ز ریشه کند / آویخت بسکه خار علایق بدامنم
نخل صنوبرم که درین باغ دلفریب / خوش وقت میشود حریفان ز شیونم
چون غنچه است خامه به ز بخت کسی / خجلت کشند رسید کی از بار رسیدنم
پروا ز باد صبح ندارد چراغ من / چون زنده کرده دلهاست روشنم
در خواب ناز بود نسیم سحرگهی / در فرصتی که بود در باغ شکفتنم
با این برهنگی که مرا نیست رشته / در پای هر که می شکند خار سوزنم
چون بوی گل که میشود افزون ز برگ خویش / بی پرده گشت راز از پرده بستنم
آن گلشن همیشه بهارم که ره نیافت / از جوش گل خزان حوادث بگلشنم

از شش جهت اگر چه گرفتند راه من … نتوان گرفت دامن از خویش رفتنم

صائب بلابش گلشن فردوس میکنم
جز خار و خس اگر چه سزاوار گلخنم

بشور عشق و جنون همچو صبح مشهورم … شکسته است نمکدان چرخ را شورم
زجوش سینه پر خم بوجد می آید … چکیده تاک عشقم شراب منصورم
بروی گرم غریبی چنان فریفت مرا … که دل ز صبح وطن سرد شد چو کافورم
بلبهتی که ازین باغ رزق من کردند … چه خانها که براز شهد کرد زنبورم
چه نسبتست بزرگان مرا نه انسانم … که بیش چشمم و از بیش چشمها دورم
چه شعله بود که زد حرص در نهاد مرا … که دل خنک نشد از مور همچو کافورم

براه راست دلالت مکن مرا صائب
که زه بخویش نگیرد کمان ببر زورم

صفحه دل سیه از مشق تمنا کردیم … کعبه را بتکده از خط چلیپا کردیم
از سیه کاری انفاس دل روشن را … آخر الامر سیه خانه سودا کردیم
رشته گوهر سنجیده عمر تنها بود … نگهی چند که ما صرف تماشا کردیم
بزر قلب زلف دامن یوسف دارم … دل ما خوش که درین قافله سودا کردیم
سیلی مرگ بعقبی نکند ما را روی … اینچنین گر نه دل روی بدنیا کردیم
هیچ زنگار بآینه روشن نکند … آنچه ما با دل دنیا دیده بینا کردیم
نظری را که دو جهان بود از دو … شانه زلف کرهگیر تمنا کردیم
عمر در بیهده گردی گذرانیدیم چو موج … از گهر صلح بخار و خس دریا کردیم
چه خیالست توانیم کمر بستن باز … ما که در ره گذر سیل کمر وا کردیم

گر چه افسرده دلانیم بنظام صائب
عالمی را بدم گرم خود احیا کردیم

جشمی که به ترشد از دود آتشم … یارب چه بود مصلحت از بود آتشم
خاکستر است حاصل نشو و نمای من … بی عاقبت چو خرمن نابود آتشم
پروانه مرا بچراغ احتیاج نیست … چون کرم شبچراغ زراندود آتشم
آسوده اند سوختگان از گداز عشق … از خامیی که هست مرا عود آتشم

ما

91

از چراغ سوختگانست سینه ام … از داغ عشق کعبه مقصود آتشم
دیگر عنان گریه بیار در نگاه داشت … در دیده که سرمه کند دود آتشم
سوزی که هست در جگر من مرا بس است … خامی نمیکند هوس آلود آتشم
جز نیکو مرا گرامی آدم درین بساط … مسجود آذر نفس و مردود آتشم

صائب نگشت نرم دل آهنین من
عمریست گر چه در کف داود آتشم

بنظر بازی از آن تنگ شکر ساخته ام … بهمین رشته زد رباک گهر ساخته ام
زیر یک پیرهنم در همه جا با یوسف … من که زان یار گرامی بخبر ساخته ام
جون با آسانی از آن نخل کنم قطع امید … دهنی تلخ بامید ثمر ساخته ام
شعله عشق محالست بم بر دارد … جگر سوخته را دام شرر ساخته ام
نا امید از شب اندوه مباشید که من … بارها از نفس سوخته بر ساخته ام
زهر اگر در قدح همنفسان ریخته اند … بسبک دستی تسلیم شکر ساخته ام
منم آن لاله که از نعمت الوان بهار … با دل سوخته و خون جگر ساخته ام
نیست ممکن که درین برج فرو بگشاید … این گلبدر که من از آه سحر ساخته ام

زان ربایند زهم جوهریانم صائب
که بیک قطره ز دریا چو گهر ساخته ام

این سطرها آه که هر جا نوشته ایم … از روی آن دو زلف چلیپا نوشته ایم
بر زخم جری شیر نمکها فشانده است … سطری که ما بصفحه خارا نوشته ایم
نتوان بهزار سال بطوفان نوح شست … شرحی که ما بدل ز تمنا نوشته ایم
هر چند نیست در دل ما نوشتنی … از اشک خود دو سطر بسیما نوشته ایم
زرق هزار خار درین دشت آتشین … بر دانهای آبله با نوشته ایم
ما شرح بیقراری مجنون خویش را … از موجه سراب بصحرا نوشته ایم
صد بیرهن زیاده ز سودای یوسف است … سودی که ما بخویشتن ز سودا نوشته ایم
هر چند غرقه ایم همان از حباب موج … مکتوب سر بمهر بدریا نوشته ایم
بر صفحه دلی که غم عشق را سزاست … ما شوخ دیدگان غم دنیا نوشته ایم

صائب ز طبع نازک رد شغدلان عهد
شرمنده ایم شعر بهر جا نوشته ایم

مردم از شرم عدم ناله و فریاد زنم — نه حبابم که گره بیهده بر باد زنم
جوهر ذاتی من موجهٔ دریای بقاست — پیچ و تاب چند درین بیضهٔ فولاد
نعل من بیش محیطست در آتش چو سپیل — نا بدر با نرسم ناله و فریاد زنم
این قیامت که من از هستی ناقص دیدم — چه خجالت بمحشر در ایجاد زنم
چه کشادم زجنون شد که خرمند شوم — از خرابات چه دیدم که با آباد زنم
چهرهٔ ساخته ماه دلم کرد سیاه — مردم صیقلش از حسن خداداد زنم
دل محالست بکنج قفس من سازد — چه گره بیهده بر بال پرزاد زنم
تلخی عیش ز تکلیف خلاصم کرده است — خون دل نیست من آب که با داد زنم
چون نکس نیست که باری ز دلم بردارد — چون جرس چند درین قافله فریاد
منم آن صید که از شوق رهایی بیش دلم — بوسه ها بر دهن خنجر جلاد زنم

صائب این زهر نبا از سر بیدرد نیست
که صلا از نفس گرم بصیاد زنم

تلخی لب لعل تو نشنفتم و رفتم — خوش باش که ناکام دعا گفتم و رفتم
کردم سفر از خویش با آوازهٔ یوسف — بانگ جرس از قافله نشنفتم و رفتم
چون سیل سبک سیر که بر خار نگردد — خار و خس این بادیه را رفتم و رفتم
غافل نکذشتم ز سر خار ملامت — از آبله هر بار گهر سفتم و رفتم
چون عود ز خامی نزدم جوش شکایت — بوی جگر سوخته بنهفتم و رفتم
نعل سفرم جای دگر بود در آتش — در سایهٔ دنیا مژه خفتم و رفتم
دادند بمن عرض متاع دو جهان را — چو عبرت از انها نپذیرفتم و رفتم
چون غنچه ز باغی که نشیمن دو جهانیست — از همت من بود که نشکفتم و رفتم
دود از جگر حوصلهٔ طور برآورد — این داغ جگرسوز که بنهفتم و رفتم

هر کس گهری سفت درین بزم چو صائب
من نیز ز معزکان گهری سفتم و رفتم

ما همچو غنچه سر بگریبان کشیده ایم — گوی مراد در خم چوگان کشیده ایم
خون همچو نافه در تن من مشک میشود — تا دست خود ز نعمت الوان کشیده ایم

97

شیرین شدست تا چو گهر استخوان ما — بسیار تلخ و شور ز عمان کشیده ایم
رنجیده ایم اگر ز وطن حق بدست ماست — انها که ما ز سیلی اخوان کشیده ایم
گشتست توتیای قلم استخوان ما — از بس که بار منت احسان کشیده ایم
از موجهٔ سراب درین دشت آتشین — بسیار ناز چشمهٔ حیوان کشیده ایم
ما بر دوها ز آبلهٔ پای خود ز رشک — هر ردی خارهای مغیلان کشیده ایم

صائب بسیل حادثه از جا نمیرویم
ما بار خود چو کوه بدامان کشیده ایم

اگر بروی تو بار دگر نظاره کنم — چو صبح زندگی خویش را دوباره کنم
مرا بسوی تو بال و پر دگر گردد — ز اشتیاق تو هر جامه که پاره کنم
مرا نگاه تو گردست انجمان و جگر — که از خیال تو دلها رشب کناره کنم
نماند در نظر از جوش اشک جای نگاه — مگر ز رخنهٔ دل یار را نظاره کنم
اگر بقطره قند راه دقت نظرم — تهیهٔ سفر بحر بیکناره کنم
درین محیط اگر تختهٔ بدست افتد — غلط ز طفل مزاجی بگاهواره کنم
تمام عمر دل خویش میخورم صائب — که یار را بچه افسون سر اجواره کنم

با صد زبان چو غنچه ز گل سیر باز شدم — تا پرده دار خرده راز نهان شدم
چون ماه مصر قیمت من خواست عزیز — گر یکدو روز بار دل کاروان شدم
از خار راه من گل امید میدمد — اکنون که همچو سیل به دریا روان شدم
سیلاب من کجا بمحیط بقا رسد — زینسانکه از غبار علایق گران شدم
هرگز شکوفه ام بثمر بار در نشد — چون صبح اگرچه پیر درین بوستان شدم
رضوان نداشت منصب دربانی بهشت — روزی که من ریاض ترا باغبان شدم

تا شد قبول پیر خرابات خدمتم
صائب امیدوار بجنت گران شدم

ما از شغل آب و گل آینه را بر اختیم — خانه سازی را بجود سازی مبدل ساختیم
بیکند خون در جگر باد خزان را همچو سرو — رایت سبزی که از آزادگی افراختیم
تا نسوزد آرزو در دل نگردد سینه صاف — ما باین خاکستر این آینه را پرداختیم
از نفس آینه تا داشت زنگ تیرگی — صاف شد آینهٔ ما تا نفس را باختیم
نیست صائب خاکساری را دماغ انتقام — ما بفرداری جزا دیوان خود انداختیم

ز جام بیخودی چون لاله مست از خاک برخیزم … ز مهد غنچه چون گل با دل صد چاک برخیزم
نه سروم کز رعونت سبزه را در زیر پا مانم … چمن از خاک برخیزد چو من از خاک برخیزم
دل بیغم زمین شوره باشد تخم باکم را … بسامانها همچو آه از سینهٔ غمناک برخیزم
مرا از فسردگی در تنگنای سنگ مردن به … که چون آتش ز باد دخس و خاشاک برخیزم
چو شبنم کرده ام کرد آوری خود را درین گلشن … باندک جذبهٔ از هستی خود پاک برخیزم
مرا با خاکساریها است پیوندی درین گلشن … که می بایم بخود تا از زمین چون تاک برخیزم
مر آن ابرم که در چشم گهر آب نگذارم … ز بهر گوهری که با این دیدهٔ نمناک برخیزم
نخوابید دست بالین کسی هرگز دل صافم … ز بستر چون دعا از سینه های پاک برخیزم

مرا چون سبزه زیر سنگ دارد آسمان صائب
نشوم سردی اگر از سایهٔ افلاک برخیزم

بیاد آتشین رخساره در انجمن رفتم … بپای شمع افتادم چو رنگ از خویشتن رفتم
نشد قسمت کز آهوی وحشی نقش پا یابم … ببویش گرچه صد نوبت بصحرای ختن رفتم
بغیر دیگی منوال بکر یوسف طلعتان … که من با داغ حرمان از ته یک پیرهن رفتم
چه صورت دارد از تنگی نوا زد دیده یا … که من خود را ندیدم تا بفکر آن دهن رفتم
تمام از گردش چشم تو شد کار خرابی … ز دست می نگیرم این جام را گر خویشتن رفتم
ز همراهان کسی نگرفت شمع بینش را جز … ببرق تیشه زین ظلمت برون چون کوهکن رفتم
گل از من رنگ و بلبل داشت آهنگ از نوا می … نماند از حسن و عشق آثار تا من از چمن رفتم
همان دل میخراشد حسرت عقیقم یاد کم نامی … شدم هر چند نام آور چو برف از یمن
بهر بیرون نتوان مرا از خود برآوردن … که من در ساعت سنگین با این بیت الحزن رفتم
در اقلیم تجرد پادشاه وقت خود بودم … نمیدانم چه کردم تا بزندان بدن رفتم
ز ذرات جهان نکست چون محو شد فیض … بظاهر چند روزی گرچه در ابر کفن رفتم
بعمر جاودان باز آمدن صورت نمی بندد … ره دوری که بگذر گاه زدن بیخویشتن رفتم

گریبان سخن صائب بدست آسمان آید
دلم شق چون قلم شد بسکه دنبال سخن رفتم

ان طفل یتیم کز شکستن سبوئیم … از آب همین گریهٔ تلخست بجوئیم
از دائرهٔ عشق تو بیرون ننهیم پای … گر مه نکند از هالهٔ خود طوق گلوئیم
حاشا که بر از من نکند پیر خرابات … روزی که شود خالی ازین مغز کدوئیم

[illegible]

[illegible]

چو صفحه مسطر زده آید بنظر ها … از سیلی بر چهرهٔ اخوان بر روییم
بی دست نماز من آلوده چه باشد … کز گریهٔ مستانه بود آب وضوئیم
چون صبح گذشتست از آن چاک دل ما … کز رشتهٔ تدبیر توان کرد رفوئیم
آن سوخته جانیم که اگر چون شرر از خلق … در سنگ گریزیم بتوان یافت ببوئیم

صائب علم ما د مرادی نور بدست
چون غنچه از آن روز که دلبستهٔ ادیم

دربند دو چون کمان بر روی مهمان خانه ام … میستاند چوب منع از دست دربان خانه ام
در بیابان نیستی آزادم از تشویش خلق … همچو دار از بوی خون دارد نگهبان خانه ام
میتپد شور محبت یکسر مو بر تنم … زین نمک لبریز باشد چون نمکدان خانه ام
چون کمان هر کس بمن پیوست میگردد جدا … میکشد شرمندگی از روی مهمان خانه ام
در قد دوم میمار نکیز من بسته است … جنبش سرو است مستغنی ز سامان خانه ام
نیست با معموری ظاهر مرا دلبستگی … از نسیمی میشود چون غنچه ویران خانه ام
تهمت خامی اهان چون عود میسوزد مرا … گرچه چون مجمر شدست از آه سوزان خانه ام
نیستم چون خار و خس بازیچهٔ اطفال موج … کشتی نوحم که میخندد بطوفان خانه ام
چون صدف با بحر و یان نیست آمیزش مرا … میکشاید در برویی ابر نیسان خانه ام
این زمان بیمغز گردیدم و گرنه پیش ازین … میشد از زور جنون چون پسته خندان خانه ام
نقش بر آیینه نتواند نفس را تنگ کرد … از هجوم غم نگردد تنگ میدان خانه ام
بر نمیدارد دل از کنج قناعت مور من … گر زروی دست خود بخشد سلیمان خانه ام
میکند از رخنهٔ دیوار در خمیازه ها … در هوای ساغر سرشار طوفان خانه ام

نیست از دریا مرا صائب شکایت چون حباب
از هوای خود شود پیوسته ویران خانه ام

بسته تر شد دل من وا د چو خط رست بهم … کار زنجیر کند مور چو پیوست بهم
مژه بر هم زدن یار تماشا دارد … که شود دست و گریبان دو جهان مست بهم
بجان گشت پریشان دل صد پارهٔ ما … که بشیرازه از زلف تو از بست بهم
بگذر از صحبت یاران موافق زنهار … رشته و موم شود شمع چو پیوست بهم
زلف او فتنه و خط آفت و خالست بلا … آه از این ورزگه این هر سه دهد دست بهم

مگذر از چاشنی شهد خموشی صائب
که ز شیرینی آن رخنهٔ دل بست بهم

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

هرچند زیر پاهن بجرست کلاهم — مانند حبابست نظر بردهٔ آهم
افتاده تر از قطرهٔ سنجیدهٔ اشکم — سنجیده تر از مصرع برجستهٔ آهم
چشم کرم از ابر ترشّح روی ندارم — مشتاق شکرخندهٔ برق است گیاهم
هرتار مژ از نور یقین تذ نگاهیست — تا همچو کتان ریخته زهم بر لبو ماهم
غافل که فزون میشود آب گهر من — آخر آتش دل که فکنند بجا آهم
چون سرو بیک مصرع موزون که رسانم — از برگ فزونست درین باغ گیاهم
از چین جبین بجز آرا جگرم سوخت — هرچند زبیراهن بجرست کلاهم

زان روز که صائب شدم آشفتهٔ آن زلف
سنجیده تر از رشتهٔ آهست نگاهم

عشق را در بند چشم از پیچ و تاب افکنده ایم — خضر را در دام از موج سراب افکنده ایم
با سیه مستان غفلت باز رو بر میخورم — بس که از سایه فرش آفتاب افکنده ایم
دور بنیاد بر فراز کوه بیدار بند و ما — در ره سیل حوادث فرش خواب افکنده ایم
چون سمندر غوطه در دریای آتش خورده ایم — تا زروی آتشین او نقاب افکنده ایم
با خیال روی او تا آشنا گردیده ایم — پردهٔ بیگانگی بر روی خواب افکنده ایم
زان رخ گلگون بجوی دل قناعت کرده ایم — مهر گل از دور بینی بر گلاب افکنده ایم
زاهدان خشک میترسند از برق فنا — ما برین آتش ز تردستی کباب افکنده ایم

همچو چشم دلبران صائب بدار خویشتن
از سیه مستی بجای در خواب افکنده ایم

اشک خونین نیز همراه آب و گل آید برون — این گل از دامن صحرای دل آید برون
سالها غوطه بخوناب جگر باید خورد — تا ز دل یک نفس معتدل آید برون
میرود منفعل از مجلس مستان خورشید — هر که ناخوانده در آید خجل آید برون
شیشهٔ چرخ چه پروای شکستن دارد — چه تماشاست که آن سنگدل آید برون
چکند آتش دوزخ بجگر سوختگان — که ز دیوان قیامت خجل آید برون
تن پرستان همه مشغول تماشای خودند — تا که از خود بتماشای دل آید برون

پردهٔ داغ در دیدن گل بنظر پنهانست — لاله از تربت ما منفعل آید بیرون
بگذراز دردسر عشق جنون صائب
غم ره خاریست که از پای دل آید بیرون

دیدن بیحاصلان بر آسمان باشد گران — نخلهای بی ثمر بر باغبان باشد گران
ما سبکروحان با میدیم مهمان زمین ایم — بیش با ذکر حیات جاودان باشد گران
هر دو عالم چیست تا نتوان بهای عشق داد — قیمت یوسف چرا بر کاروان باشد گران
هر سر موی مرا آورد در فریاد درد — میزبان گردد سبک چون میهمان باشد گران
تشنه خون هوسناکان بود عشق غیور — میهمان بی ادب بر میزبان باشد گران
شکوه از سنگ ملامت نیست مجنون مرا — بر دل مجنون یک رطل گران باشد گران
بیش اهل دل سخن از عالم فانی مگو — در بهاران جلوهٔ برگ خزان باشد گران
هیچ نقشی بر دل روشن ضمیران پای نیست — موج بیتابست بر آب روان باشد گران
خشک مغزان را دماغ دولت و اقبال نیست — سایهٔ بال هما بر استخوان باشد گران
بی هوای عشق سرسرکشتن جسمست بار — کار لنگر میکند چون بادبان باشد گران
صحبت بیدرد اگر یک لحظه باشد سهل نیست — درد اگر چه ذره باشد همچنان باشد گران

با دم صائب چه با این خاطر نازک کنند
سجده ام جایی که بر آن آستان باشد گران

میدهم گرچه بظاهر چو قلم داد سخن — سر مویی خبرم نیست ز ایجاد سخن
بی سخن مسند بلقیس از دست سلیمان باشد — سایه گر بر سر مور افکند امداد سخن
قاف تا قاف سراپردهٔ سلطانی اوست — چون سلیمان بجهان حکم کند باد سخن
شکرستان کند از صورت شیرین دهنان — بیستونی که فتد در کف فرهاد سخن
گر لب خود نگشاییم همه دانند که هست — مهر خاموشی مرا چیز برباد سخن
سخن هر که شنود زنده نمیرد هرگز — دم عیسیست هوای نفس آباد سخن
همه بر آینه دارند نظر چون طوطی — تا کرا سینهٔ روشن کند ارشاد سخن
تا نگو تا هر پرواز خجالت نکشند — لفظ پرداخته کن بال پری زاد سخن
سخن آنست که از مغز تأمل خیزد — نتوان کرد بهر طوطی ارشاد سخن
چاک کن همچو قلم سینه خود را صائب — گر دل چاک بود مشرق ایجاد سخن

پاک کن از لوح جهان رنگ من   تا بر هد عشق تو از ننگ من
کردش چشمت بفلاخن گذاشت   عقل و دین و دانش و فرهنگ من
گرچه لبم نامهٔ سربسته است   نامهٔ واکرده بود رنگ من
نیست رهایی سر زلف ترا   گر بفلک میرود از چنگ من
مهرهٔ گهوارهٔ اطفال گرد   شوخی تو عقل گرانسنگ من
دیدهٔ من گلکان برخاسته است   از رخت ای ساقی گلرنگ من

آن غزل مولویست این که گفت
بشنو آن صنم شنگ من

مباش در صدد بیشمار خندیدن   که صبح یافت نفس از دو بار خندیدن
یکی هزار کند نقد زندگانی را   برو بسوختگان جگر شرار خندیدن
جهان بچشم حسودان سیاه میسازد   چو لاله با جگر داغدار خندیدن
بود کناره آغوش در وداع حباب   درین زمانه ناپایدار خندیدن
نمود آب عقیق تر اغبار آلود   ز زیر لب بمی خاکسار خندیدن
دهان غنچه و چشم ستاره و لب صبح   گذاشتند بآن گلعذار خندیدن

خبر نیافته زانجام کار خود صائب
زغفلتست در آغاز کار خندیدن

خال با تخم امید عاشق شیدا ستاین   زلف با شیرازهٔ جمعیت دلهاستاین
زلفش از معمورهٔ دلها برآورد دست گرد   با بهار بیخزان عنبر سارا ستاین
فتنهٔ روز قیامت در نگاهش میرود   رایت حسن بلند اقبال بالا ستاین
گر سر خورشید را بیند بزیر بال خویش   آب در چشمش نمیگردد چه بی پرواستاین
خط که حسن دیگران را میشود فرمان عزل   استمالت نامهٔ آن حسن بی پرواستاین
نیست ممکن فکر زلفش را برآوردن ز دل   میشود هر روز افزون ریشهٔ سوداستاین

از دمیدن نهان خط صائب از و لئیم مشو
جوهر شمشیر استغناستاین

دلرا بآتش نفس گرم آب کن   ای غافل از خزانه گل خود را گلاب کن
جز شعلهٔ خموش برآید لهاب سوختگان   نقل و شراب خویش ز اشک کباب کن
از عمر هر نفس که بافسوس بگذرد   صبح امید خویش همان را حساب کن

ویرانه را چه ورنش به از نور آفتاب   تعمیر دل بساغر چون آفتاب کن
در شیشه کرده است نزاکت چو دلبر   این شیشه خانه را بدم گرم آب کن
بر خاطر لطیف بزرگان منو گران   لنگر درین محیط بقدر حباب کن
تهاجم مباد بعصیان کند دلبر   از خود فرو فرو زمردم دیگر حجاب کن
شمع از برای سوختن و راه رفتن است   دل برانداده اند که بالین خواب کن
عاجز بود ز حفظ عنان دست رعشه دار   تا ممکنست توبه زمی در شباب کن
زان بیشتر که جامهٔ جانت شود سیاه   از مردم سیاه درون اجتناب کن
این رنگهای عاریتی نیست پایدار   موی سفید را ز دل خود خضاب کن
بیش فلک شکایت شبهای خود مبر   صبح از بیاض گردن او انتخاب کن

بی ابر مشکلست تماشای آفتاب
صائب نظارهٔ رخ او در نقاب کن

دل کی رسد بوصل تو ای سرو ناز من   یک کوچه است زلف ز راه دراز من
چون بوی گل که میشود از برگ بیشتر   بی پرده شد ز پرده بسیار راز من
خونی که بود در دل من مشکناب شد   تا شد بدل بعشق حقیقی مجاز من
از جامی که در رگ و در ریشه منست   نه بوته تافته فلک در گداز من
خونابه اش بصبح قیامت شفق دهد   ناخن بهر دلی که زند شاهباز من
دلها اگر ز سنگ بود میشود کباب   در محفلی که باده کشد دلنواز من
با من همیشه بود فلک در مقام ناز   این پرده ها نگشت موافق بساز من
زان دست بیش دو بدعا بر ده ام بیاد   بر روی من زنند ملائک نماز من

صائب چرا نه یکه که در دست اوست دل
فارغ بود ز هر دو جهان پاکباز من

قدم بر چشم من نه قلزم خونرا تماشا کن   بیا در سینهٔ من بر مجنون را تماشا کن
اگر تاب تماشای دل پر خون نمی آری   ز زیر چشم یاری چشم پر خونرا تماشا کن
نکو در چشمهٔ خورشید نیلوفر نمی باشد   برانم رخسار چشم آسمان گون را تماشا کن
جدا نیست حسن و عشق از یکدیگر   بجای زلف لیلی بید مجنون را تماشا کن
اگر میل تماشای بهشت جاودان داری   نظر بگشای آن بالای موزون را تماشا کن
نگه را میکند خوناب حسرت شرم بی باکی   بکش جام و آن لبهای میگون را تماشا کن

مبر حسرت اگر فوت از تو شد نظارهٔ مجنون — بسیر من بیا صد رشت مجنون را تماشا کن
بدیدی گر هلال منخسف ای زهره در یلجی — درازی دنبال ابرو خط ماه موزون را تماشا کن
اگر در آتش سوزنده شاخ گل ندیدستی — میان بزم من آی جامه گلگون را تماشا کن
ندیدی گر تنور نوح و طوفان جهان گیرش — ز داغ سینهٔ من جوشش خون را تماشا کن
مپوشان چشم از این رخسار در ایام خط صائب — رقمهای لطیف کلک بیچون را تماشا کن

گرد غم نشست دائم در غم آباد وطن — در غریبی نیست کردهی بجز یاد وطن
ای بسا نعمت که یاد و خشت زاد اگر سن بود — از وطن میساختم اکنون با یاد وطن
مرهمش خاکستر شام غریبانست و بس — هر که از بردن لود زخمی ز بیداد وطن
از دل و جان بس که غربت یکرود جوی کند — آنچه یوسف دید از اخوان در غم آباد وطن
این زمان صائب دل از یاد غریبی خوش کنم — من که دل خوش کردمی پیوسته از یاد وطن

جنان از آفتاب عشق میجوشد دماغ من — که پهلو میزند با چشمهٔ خورشید داغ من
ز فکر عاقبت آسوده ام یاد و دود داغ او — ز جوش گل ندارد سبزهٔ بیگانه باغ من
اگر چه خاک من گلرنگ شد از بادهٔ بیمانی — نهال خمیازه چون گل میشود از ایاغ من
ازان دارد چو داغ لاله داغ من رگ خامی — که بیش از داغ شور عشق میسوزد دماغ من
مشو از شبنم خوشکرم ای شاخ گل غافل — که میسوزد نفس خورشید باز در سراغ من
ندارد دود ماتم عشق چون من مجلس افروزی — سیه مستی کند پروانه از دود چراغ من
بشیرین کاری صنعت ز شیرین بردهام دل را — جو امیراب جوی شیر نبود سنگ داغ من
زبان شیر در عالم چو شبنم میشکند صائب — بسنگ خاره چون یاقوت اگر غلطد ایاغ من

یا حلقهٔ ارادت ساغر بگوش کن — یا عاقلانه ترک در میفروش کن
چون نمی دربن دو هفته که محبوس این خم — سر جوش زندگانی خود صرف جوش کن
بسیار نازکست سخنهای عاشقانه — بگذار گوش را و سرانجام هوش کن
زانها بیشتر که جرح کند گفتگو ترا — پهلوتهی ز صحبت این خود فروش کن
از ناقه میتوان بغزال ختن رسید — جان را فدای مردم پشمینه پوش کن
ساقی صبوح کرده ز میخانه میرسد — صائب وداع صبر و دل و عقل و هوش کن

چه عاجز مانده دامان همت بر کمر میزن — برون شو از پردهٔ افلاک چون آه سحر میزن
مکن لنگر چو داغ لاله یکجا از گرانجانی — چو شبنم هر سحر که خیمه بر جای دگر میزن
نباشد لشکر خواب گران تاب فریادی — بهم بر عالم آسوده را بر یکدگر میزن
بیفشان آستین بر حاصل این باغ بی آفت — دگر چون سرو دست بی نیازی بر کمر میزن
سوار عشق در زیر نگین آسمان نمی آید — چو داغ لاله چندی کاسه در خون جگر میزن
مکن از حرص بر خود زندگی تلخ چون موران — بکش سر در گریبان غوطه در بحر شکر میزن
ندارد بادهٔ بیدرد سر پیمانه و مینا — بکش خود را بیابان قدم دم بیدرد سر میزن
اگر چون مرغ نوپرواز کوتاهست پروازت — پر و بالی بکنج آشیان بر یکدگر میزن
تو گر اندیشه دام و قفس بر خود نمیبازی — بکنج آشیانی بنشین گره بر بال و پر میزن
چه باشد قطرهٔ آبی که نتوانی وشست از آن نشستن — هم از گرد یتیمی خاک در چشم گهر میزن
نثار تازه رویان ساز نقد وقت را صائب — در ایام بهاران از زمین چون دانه سر میزن

راز عشق از دل غمناک نیاید بیرون — دانهٔ سوخته از خاک نیاید بیرون
لفظ پیچیده بزنجیر کشد معنی را — دل از آن طرهٔ بیباک نیاید بیرون
پنجه ضعف تو سندی دیگر دارد — برق از عهدهٔ خاشاک نیاید بیرون
از پر و بال خنابسته نیاید پرواز — نکه از دیدهٔ نمناک نیاید بیرون
چاک در سینه کردن نتوان انداخت — ناله کز دل صد چاک نیاید بیرون
گریه اند که چه شورست درین عالم خاک — کشتی از بحر خطرناک نیاید بیرون
گر نوا از جگر شفق جهد نتوان بر صبح — صائب از دل نفس پاک نیاید بیرون

میکند در پرده دل سیر دائم آه من — تا کسی واقف نگردد از غم جانکاه من
نیست چون کوه هر امروز داغ بیکس — بود از گرد یتیم خاک باز بیگانه من
بسته ام برگرد زبان سیلاب احرام محیط — کی شود زخم زبان خلق خارراه من
دوست از بیدادی خوی در کنار ما دست — زیر شمشیر حوادث از دل آگاه من
بی نیاز از چوب منع و فارغم از دور باش — نیست از جوش معانی ره بخلوتگاه من
صائب از اندیشهٔ زنجیر مویان فارغم — نیست جز حرف بزرگان سخن دلخواه من

بی کشش نتوان برون از قید دنیا آمدن / بی رسن از چاه نتوان بالا آمدن
بی کمند جذبهٔ خورشید عالمتاب عشق / چون تواند شبنم بیرون ز دریا آمدن
عیسی از گرد علایق صاف شد بر چرخ رفت / نیست ممکن درد را از خم بمینا آمدن
درد خونها خورد تا در سینهٔ ما راه یافت / در حریم عشق نتوان بی محابا آمدن
چشم بد بسیار دارد خودنمایی در کمین / چون شرر بیرون نمی‌باید ز خارا آمدن
هیچ کار از تیغ نگشاید در آغوش نیام / از سواد شهر می‌باید بصحرا آمدن
باده بی آب در خون میکند بیمار را / بیش عاشق از مروت نیست تنها آمدن
هر کنه عذری و هر تقصیر دارد توبهٔ / نیست غیر از زود رفتن عذر بیجا آمدن
صائب از سنگین رکابی در سبکباری گریز / تا توانی همچو کف بیرون ز دریا آمدن

بیش اهل دل ادب منظور باید داشتن / با کمال قرب خود را دور باید داشتن
سر نباید تافتن از گفتگوی حق بتیغ / پاس حرف خویش چون منصور باید
چشم شور از نعمت فردوس لذت میبرد / درد و داغ عشق را مستور باید داشتن
گریه گر دنبالهٔ در دامن ندارد حاصلی / تخم را پاس از زمین شور باید داشتن
چشم او در روزگار خط قیامت میکند / در بهاران مست را معذور باید داشتن
گر بود روی زمین در حلقهٔ فرمان تو / چون سلیمان دست پیش مور باید
شمع اگر صائب مصلای گرد سرگشتن دهد / خاطر پروانه را منظور باید داشتن

مبتلای آرزوی نفس را عاقل مخوان / عنکبوت رشتهٔ طول امل را دل مخوان
رهبری کز خویشتن نستاند ترا رهزن شمار / منزلی کز خود فرو نارد ترا منزل مخوان
ساحل آن باشد که ایمن در دل گرداند / جای دست انداز موج بحر را ساحل مخوان
مشکل آن باشد که حل گردد در دل جهان / مشکلی کز فکر حل آن شود مشکل مخوان
هیچ عیبی خالیان را همچو کشف راز نیست / از زمینها جز زمین شور را قابل مخوان
عیب خود نایافتن بالاترین عیبهاست / جاهلان منفعل از جهل را جاهل مخوان
شورش عشق است دلها را نشان زندگی / هر دلی کز عشق خالی گشت صائب دل مخوان

زو وعده گاه در دل نقش اضطراب دارد
سکندر لب در اسرار آب دارد
طالع حسن خداداد و بشکوه سراب
چون نقطه شعر حافظ شیراز انتخاب
دارد محیط که هر دم جو موج سراب
بی بهره طرف عاشق است که حباب
کدام رهرو در اینجا قدم ز بیتابی زد
که هم ز نقش قدم پا در رکاب
نیازمندی گل گریه کرده قطرهٔ شبنم
جز داغ مکافات آفتاب
شده است سینه بچیناره فیض بر دل صائب
کز این حلقه تو امید فتح باب ندارد

سیلاب حواس است نظرهای پریشان / تخم نگرانیست خبرهای پریشان
چون دانهٔ تسبیح بود رشتهٔ الفت / شیرازهٔ جمعیت سرهای پریشان
داغیست بهر پارهٔ دل من ز نگاری / چون سکه بهر شهر زرهای پریشان
دارم ز خیال سر زلف تو دماغی / آشفته‌تر از زلف خبرهای پریشان
چون ناوک بازیچهٔ اطفال درین دشت / تا چند توان کرد سفرهای پریشان
افسوس که چون آینه از بیخبری شد / بنیاد ما صرف نظرهای پریشان
صائب مشو آشفته ز جمعیت اشرار / یک لحظه بود عمر شررهای پریشان

ای لب لعل ترا خون یمن در آستین / هر سر موی ترا چندین ختن در آستین
گرچه دلگیر است چون شام غریبان طره‌ات / دارد از رخسار او صبح وطن در آستین
غیرت عشق زلیخا بود مانع ورنه داشت / بوی یوسف ساکن بیت الحزن در آستین
در گلستانی که می‌گریانم در آیم غنچه‌ها / خنده را پنهان کنند از شرم من در آستین
دامن فانوس آن وسعت ندارد ورنه من / گریه‌ها دارم چو شمع انجمن در آستین
گر بدست افتد شکستی میکنم در کار چرخ / مهره‌ها دارم که اندازم شکن در آستین
رشک مانع بود ورنه شیشهٔ فرهاد داشت / نقشها دارد چو کوهکن در آستین
اعتمادی نیست بر عمر سبکسیر بهار / از شکوفه شاخ از آن دارد کفن در آستین
بی محرک نیست ممکن حرفی از من سر زند / ورنه دارم چون قلم چندین سخن در آستین
گرچه صائب ظاهر ما چون قلم بیحاصل است / شکرستانهاست ما را از سخن در آستین

روزی که بسته دید لب همچو قند او / شد خنده زهر در دهن نیم خند او
سیل و شبی که شورش سودای ما ز دست / یک حلقه است چشم غزال از کمند او
جان میدهد بنرگس بیمار خلق را / عیسی دمی که من شده‌ام دردمند او
از لطف همچو اشک شود آب گوهر / از بهر دیدن چشم شود گر برند او
آید بزلف سبزهٔ خوابیده در نظر / عمر خضر بسایهٔ سرو بلند او
چون نافه خون گرم شود مشک در تنش / پیچیده بهر کمند شکار که مشکین کمند او
آتش عذار تا بگلزار چون رود / گلها کنند خردهٔ جان اسپند او
صائب شکست خانهٔ زنبور سینه‌ام / از دستبازی مژه‌های بلند او

نظاره بروی تو خورشید را تاب ندارد
بلبلی شرم از آفتاب
شراره سوز نبود آفتاب صبح قیامت
بیاض گرد انتخاب
از این زمین نیست در دل عاشق
زامید که این جواب
بیکرانی است چنین بحر کرانی
وگرنه آب گهر موج انقلاب
بنجیر خواه جواب
ستاره عالم آب ندارد

ز کعبه سنگ بدل میزند خلیل از تو — الف بسینه کشد بال جبرئیل از تو
چه از زدل شهادت کنم که سوخته است — بداغ یأس جگر گوشهٔ خلیل از تو
برات تشنهٔ کرم مرا بداغ نویس — بهشت و کوثر و تسنیم و سلسبیل از تو
چو برگهای خزانده می طپد در خاک — زبان عقل و پر و بال جبرئیل از تو
چرا کلیم تو از شور بحر اندیشد — که شاهراه نجات است رود نیل از تو
مرا نجویش دلالت کنی مراد ورنه — شده ست خشک چو سنگ نشان دلیل از تو

زحمت برآن سادهٔ دل که همچو بهار
کند زحال قناعت بقال و قیل از تو

از نگاه گرم گردد آفتاب بر روی او — وز فروغ چهره آتش دیده گردد موی او
همچو بوی گل که صد تو میشود از برگ خویش — بیشتر ظاهر شود از پرده تو در توی او
در گریبان صبا مشک عرق گردیده است — نکهت پیراهن یوسف ز شرم بوی او
با هزاران دست نتواند عنان دل گرفت — سرو در وقت خرام قامت دلجوی او
جوهر صف مژگانش دو عالم را کند زیر و زبر — تیغ را سازد علم چون غمزهٔ جادوی او
از کدام شرم با آن جبین گردد هلال — بگذرد گر آفتاب شوخ چشم از کوی او
نیست در دامان گل شبنم که تا روی تو دید — از خجالت آب شد آیینه پیش زانوی او

چون نتواند دیدهٔ صائب بگرد او رسید
خاک زد در دیدهٔ اختر رم آهوی او

ای دل کشاد کار خود از آه و این مجو — این قفل را کلید ز هر آستین مجو
رو دل از خسیس نهادان طلب مکن — از خار و خس ملایمت یاسمین مجو
مال دل گرفته بهر بی بصر مگو — از دوزخ کلید بهشت برین مجو
زنبور کافرند سراسر سپارگان — زنهار از این سیاه دلان انگبین مجو
آرامش دل تو برون نیست از آب و گل — درد آنچه کم شود از آستین مجو
شایستگی کلید بود قفل بسته را — از سنگ آب بی جگر آتشین مجو
از دیده سپید هند جز پاک دیدگان — خارکان ز نرگس عین الیقین مجو
خواهی که بر تو آتش دوزخ شود بهشت — امداد جز خلیل ز روح الامین مجو
بشناس استخوان و طلبا شیر از هم — از صبح اولین نفس راستین مجو

در

در هر کسی آنچه هست بماند از وطلب — لنگر ز آسمان حرکت از زمین مجو
کم کرده تو از تو برون نیست زینهار — گاهی بر آسمان و گهی بر زمین مجو
از دست رعشه دار برون شود رقم — از دل رمیدگان سخن دلنشین مجو

هرگز ز قفل قفل گشایش ندیده است
صائب گشایش از دل اندوهگین مجو

کشت بی خوشه خجالت کشد از درو درو — منکر از تیغ اجل برق مزن بیدل برو
گردش چرخ بد و نیک بهم نشناسد — آسیا تفرقه از هم نکند گندم و جو
بال خفاش شکند ز سیاهی برگشت — یک دم آب بقسمت نتواند تک و دو
چه بود دولت دنیا که بآن فخر کنند — گشت در غار از این شرم نهان کیخسرو
در شکستن ضرر از شیشه فزون باید کرد — لشکری را که شکست است بدنبال مرو
عشق از حال پریشان شدگان غافل نیست — همه جا دیدهٔ خورشید بود با پرتو
برق از تندی خود زود فنا میگردد — نیست ممکن که بناز د بسر خود تیر جلو
سبحه از دست بفید آنکه بدل باز است — میفروشش آنچه زمستان نستانند گرو

تازهٔ عاشق نتواند که نگردد صائب
بیشتر آب تراوش کند از کوزهٔ نو

چشم را خیره کند پرتو زیبایی تو — می‌رو از دور تماشای تماشای تو
در هر باغ که تو باشی بنظر می آید — سرو چون سبزهٔ خوابیده ز رعنای تو
سایه نبود ز لطافت قد رعنای ترا — نیست یک سرو درین باغ به یکتای تو
هر که از شرم در آیینه ندیدی خود را — یوسفی نیست درین مصر به تنهایی تو
از نگاهی که بدنبال کند مشک شود — خون بهر دل که کند آهوی صحرای تو
سوبسو چون مژه احوال مرا میدانی — نشود خواب گران پردهٔ بینایی تو

صائب شرم ندید رخ او را هرگز
یک نظر باز ندیدم به شکیبایی تو

از کدامین داغ سوزد عاشق شیدا ز تو — بینش یک دیگر نظر باز ند سر تا پای تو
سروها چون سبزهٔ خوابیده می آید بچشم — در گلستانی که گردد جلوه گر بالای تو
نازنین تر میشود هر روز از روز دگر — تا ز خندانی که میریزد ز سر تا پای تو
طوطیان را همچو مغز پسته گردد در شکر — چون تبسم ریز گردد لعل شکرخای تو

از گل خورشید گیرد آتش خجلت کلاه / چون برافروزد ز می رخسارهٔ حمرای تو
سرو را از طوق قمری حلقه‌ها در گوش کرد
در چمن تا جلوه‌گر شد قامت رعنای تو

خضر اگر در خواب بیند خنجر مژگان او / میشود در زخم نمایان عمر جاویدان او
حسن شرم آلود او زیور نمیگیرد بخود / شبنم بیگانه زاده نیست در بستان او
آستین بر شاخ گل دارند دایم برهمن / غنچه‌ها از شرم شکرخندهٔ پنهان او
همچو آب زندگانی نیمخورد خضر نیست / سر بمهر شرم باشد چشمهٔ حیوان او
نعل شبنم را ز برگ لاله بر آتش نهد / اشتیاق آفتاب چهرهٔ تابان او
داغی از دست نگارین زلیخا میکند / ماه مصر از اشتیاق گوشهٔ زندان او
عالمی چون گوی گردون بسر وا گشته اند / تا کرا از خاک بردارد خم چوگان او
خود فروشیهاش میبندد خریدار بدل / یوسف مصری اگر میبود در دوران او
از خط شبرنگ آورد فرمانی رخش / تا نه پیچد هیچ دل سر از خط فرمان او
تا چه باشد منت خاک من که کوه طور را / در فلاخن میگذارد شوخی جولان او
روز محشر را بآسانی بشب می آورد / هر که یکشب بروز آورد در هجران او
صائب از اندیشهٔ ترتیب دیوان فارغست
هر که باشد سینه روشن شد لالهٔ دیوان او

ما ز بست سلسلهٔ جنبان اشاره / کافیست بزم سوختگان را شراره
تا پا ز سر فلک نگذاری ز مهد خاک / در چشم بالغان جهان شیرخواره
همت بلند دار که با همت بلند / هر جا روی بتوسن گردون سواره
از اهل فکر باش که با دور باش فکر / هم در میان مردم و هم برکناره
از هستی دو روزه بتنگند عارفان / تو ساده لوح طالب عمر دوباره
نتوان بکنه عشق رسیدن بفکر پوچ / در بحر آتشین چکند تخته پاره
تا آفتاب عشق تو تیغ از میان کشید / صد پاره شد دل قمر ماه پاره
این آتشی که چهرهٔ او بر فروخته است / دل را بغیر آب شدن نیست چاره
بلبل ز نقش بال خود از بیخبر مبین / تا درشت شود که چه مست کند او

شرطست ریختن عرق شرم موج را / هرچند بحر عشق ندارد کناره
مردان عنان خود بتوکل نداده اند / تو بسته عزم در گرو استخاره
از روزگار تیره و بخت سیاه روز / ابر و ترش مساز اگر در دیاره
از دست من اگر بخته است هیچکار / هر کاری که تو کرد مرا هیچکاره
صائب ز آفتاب رخ یار شرم کن
از ره مرو بروشنی هر ستاره

بمطلب میرسد جویای کام آهسته آهسته / ز دریا میکشد صیاد دام آهسته آهسته
بمغرب میتوان رفت دیگر روز از مشرق / گذارد هر که چون خورشید گام آهسته آهسته
بهموار بلندی چو که تیغ کوه را آرد / بزیر پای کبک خوشخرام آهسته آهسته
زند بر جنون پخته کار عقل می آید / که مجنون آهوان را کرد رام آهسته آهسته
دلی از آه میگفتم شود حاصل ندانستم / که پیچد بر سر آبایم چو دام آهسته آهسته
همین معنیست در حسن ادا حجت ناطق / که طوطی میشود شیرین کلام آهسته آهسته
خیال نازک آخر میفروزد چهره شهرت / مه نو میشود ماه تمام آهسته آهسته
اگرچه رشته از بار گهر بیجان و لاغر شد / کشید از مغز گوهر انتقام آهسته آهسته
منوش از زیردست خویش ایمن در زبردستی / که خون شیشه را نوشید جام آهسته آهسته
ندارد اشتیاق منتهی جا که کاران / که تیغ کج برآید از نیام آهسته آهسته
بشکر خنده از لبهای خوش دشنام قانع شو / که خواهد تلخ کردن مدام آهسته آهسته
اگر بام بلند از چرخ خواهی صبر کن صائب
ز پستی میتوان رفتن ببام آهسته آهسته

دست اگر در کمر رهبر دل زده / بی تردد بمیان داغ منزل زده
دامن خضر رها کن که دلیل تو بست / پشت پایی که برین عالم باطل زده
میشود شهپر توفیق اگر بر داری / دست عجزی که بدامان وسایل زده
باز کن از سر خود زود من استاد را / که عجب قفل گرانی بدر دل زده
گوهری نیست اگر رشته ابد بترا / که نیست که چون موج بساحل زده
چون بعیب و هنر خویش توانی بر داشت / تو که از جهل در آینه را گل زده
از تمنا که هر رشتهٔ عمر تو نداشت / تو برین رشته دو صد عقدهٔ مشکل زده
چون نداری دل آگاه در اول قدمی / بوسه هرچند به پیشانی منزل زده

زان بچشم تو صدف جلوهٔ گوهر دارد   که سر ابر دهٔ چو گل بر لب ساحل زدهٔ
باسن دم داد که شمشیر دو دم خواهد شد   در دم خنجر دمی چند که غافل زدهٔ
در قیامت سبز دوزخ آتش گردد   از در دم مهری اگر بر لب ساحل زده
چاک در برده ناموس تو خواهد انداخت   خندهٔ چند که بر مردم کامل زده

نیست ممکن که ترا آب نسازد صائب
آتش گرم نفس گرم بمحفل زدهٔ

از مردمان اگر چه کناری گرفتهٔ   این گوشه را برای شکاری گرفتهٔ
داری بظاهر ارچه عنان جهان بدست   جز رنگ بنگری دم ماری گرفتهٔ
بر هر چه جز خدای دل خویش بستهٔ   آینه دام گرد غباری گرفتهٔ
قانع برنگ و بو شدهٔ از جهان گل   دستی دراز کرده نگاری گرفتهٔ
در زیر برگ سر مکش از تیغ آفتاب   بعد از هزار سال که باری گرفته
چون گل ترا با آتش سوزان نشود دلیل   از نقد عمر اگر نه شماری گرفتهٔ
قانع چو سرو و بید ببرگی از چه شو   این یکنفس که رنگ بهاری گرفتهٔ
ماهیست بنشین راه تو در ظلمت فنا   شمع اگر برای گذاری گرفتهٔ
صبح امید در شکن آستین تست   گر زانکه دامن شب تاری گرفتهٔ
در هر کشادن نظر و بستن نظر   ملکی گشادهٔ و حصاری گرفتهٔ
از جهل کردهٔ دل خود زنده در گل   بر دل اگر ز کینه غباری گرفتهٔ

خواهد فتاد دامن منزل بدست تو
صائب اگر رکاب سواری گرفتهٔ

ای در آتش از هوایت نعل مه سیارهٔ   از بیابان تمنای تو خضر آوارهٔ
میتواند مهربان کرد آن دل بیرحم را   انکه سازد آب و آتش جمع در یکخانهٔ
بیقراری گر کند معذور باید داشتن   هر که دارد در گریبان چون دل اتشپاره
در شکست ماست حکمتها که چون گل شکسته   غنچه را دستگیری میکند هر پاره
در سخن پیچیده ام زانرو که چون طفل یتیم   غیر اشک خود ندارم مهرهٔ گهوارهٔ

قطع کن امید از صائب ز اهل جهان
چند جوید چارهٔ خود از هر بیچارهٔ

از حسن تو بگر قعه گلزار رسیده   از زلف تو بیک نافه بتاتار رسیده
از دیدهٔ گل مست دو خوابند جهانی   این جام همانا بلب یار رسیده
زان دست که حسن تو فشاندست بگلزار   دامان بر از گل نجس و خار رسیده
کو دیدهٔ یعقوب که بر پیرده ببیند   صد قافله از مصر بیکبار رسیده
دامان نسیم سحری گیر درو از شو   کز غیب بسولیت باین کار رسیده
دیگر چه خیالست که از سینه کند یاد   هر دل که بآن طرهٔ طرار رسیده
از شور قیامت بود شش مرهم کافور   زخمی که مرا بر دل افکار رسیده
کاخ گل ازان جلوهٔ مستانه که دارد   بیدادست که از خانهٔ خمار رسیده
ظلمت کسی خوردهٔ جان را نکند خرج   امروز که گل بر سر بازار رسیده
کاشانهٔ اش از نقش مراد است نگارین   جنبش که بآن آینه رخسار رسیده
از کوچهٔ آن زلف که سایم بدر اید   کانجا سر خورشید بدیوار رسیده
از شرم برون آی که تسلیم نمایم   جانی که مرا بر لب اظهار رسیده

صائب نه از آتش بجهان از نفس گرم
هر نی که بآن لعل شکربار رسیده

ای انکه دل بعمر سبکرو نهادهٔ   در رهگذار سیل میان کشادهٔ
بی آب رحم نیست دل خاک زادگان   گویا تو چون شرر ز دل سنگ زادهٔ
آرام نیست بوی گل و رنگ لاله را   تو بیخبر چو سرو بیک پا ستادهٔ
کورش نمیرود بعصاکش بره چشم   خود خوب شو چه در پی خوبان فتادهٔ
پیراهنی که مبطلبی از نسیم مصر   دامان فرصتی است که از دست دادهٔ
تا میکشد دل تو باین تیره خاکدان   هر چند بر سپهر سواری پیادهٔ
امروز خانه بصفای دل تو نیست   گر روزنش ز دیدهٔ عبرت گشادهٔ

داغ ندامتست سرانجام رنگ و بوی
صائب چه محو بوی گل و رنگ بادهٔ

چه شب بود که آن نرگس خواب آلوده   دست در گردنم انداخت شراب آلوده
از شفق چرخ کهن سال میغلطد   مژه گر شدم ایام شباب آلوده
زر دود بی کشد از قلزم رحمت فردا   داغ هر که نگردد بشراب آلوده
مبند ای فلک پیر که چون صبح شود   از شفق موی سفیدم بشراب آلوده

[illegible]

له

هر جلوه که دیده ام از سرو قامتت
جز مصرع بلند بیادم نمیرود

[illegible]

روز جود را نتوان کرد به بیرنگ سیاه | حیف باشد که شود موی خضاب آلوده
جای بی آب بود آتش سوزان صائب | لطف خوبست که باشند بعتاب آلوده

از گریستن چو بل دل خود آب کرده | آغوش باز در ره سیلاب کرده
در جستجوی ماهی سیمین لباس او | تن را درین محیط چو قلاب کرده
چون طفل گوش و هوش بافسانه داده | در رهگذار سیل فنا خواب کرده
درگاه خلق را بخدا بر گزیده | بتخانه را بتصور محراب کرده
چون ابر دامن از کف دریا کشیده | دل در هوای وصل گهر آب کرده
از صحبت هدف ز هواهای مختلف | قطع نظر چو ناوک پرتاب کرده

دست از جهان بشوی چه فارغ نشسته
صائب ترا که همت دل آب کرده

ای آنکه دل بابروی پیوسته بسته | غافل مشو که در نه طاق شکسته
از زلف یار اینقدر از ما کناره چیست | ما دل شکسته ایم و تو هم دل شکسته
امروز از نگاه تو دل آب میشود | گویا بر دل گرم خود از خواب جسته
گر و سوز خویش فشانند هر بهار | تو بیجگر هنوز میان را نبسته
سر میدهی بباد بیانکی اشاره | تا همچو پسته رخنه لب را نبسته
اینک رسید موسم بی برگی خزان | از باغ روزگار چه گل دسته بسته
در وادی که خضر درو باعصا رود | از دست رفته تر ز غبار گسسته

صائب بهوای صحبت اگر هست در سرت
بیمار چشم یار شو آخر نه خسته

ساقی قدحی از می اسرار مراده | یکقطره از آن قلزم زخار مراده
هر لحظه بجامی نتوان کرد دین تلخ | گر صاف و گر درد بیکبار مراده
منّت کلید در گنجینه اسرار | بیش از همه کس ساغر سرشار مراده
بیماری ما مرد بهبود ندارد | هر چیز که خواهد دل بیمار مراده
از رد و قبول دگران باک ندارم | یک ذره قبول نظر یار مراده
نه خاتم جم خواهم و نه ملک سلیمان | دستی بخراش دل افگار مراده
با سهل نما کار جگرخوار جنون را | با دست و دلی در خور این کار مراده
این آن غزل آدم عشقست که زد | این جام لبالب کن و بردار مراده

[illegible]

ع

ای راز نه فلک ز جبینت عیان همه | در دامن تو حاصل دریا و کان همه
اسرار چار دفتر و مضمون نه کتاب | در نقطه تو ساخته ایزد عیان همه
قدوسیان بامر خدا ز امر و نهی | پیش تو سر گذاشته بر آستان همه
روحانیان برای تماشای جلوه ات | چون کودکان بر آمده بر آسمان همه
کردی جدا بتیغ زبان رسم هر چه هست | نام از تو یافت چرخ و زمین و زمان همه
در عرض حال بسته زبان از غش و درنگ | یکسر نموده اند ترا ترجمان همه
از قطره تا بقلزم و از ذره تا بمهر | پیش تو کرده راز دل خود عیان همه
از بند خدمت تو فلکها چو بندگان | ز اخلاص بسته اند کمر بر میان همه
در کار تست چرخ بلند و زمین پست | از بهر رزق تست نعیم جهان همه
غیر از تو هر که هست درین میهمانسرا | نان تو میخورند برین گرد خوان همه
افلاک پیش قامت همچون خدنگ تو | خم کرده اند پشت ادب چون کمان همه
غیر از تو نیست شعله دیگر درین بساط | افلاک و انجمند شرار و دخان همه
هستند از فروغ دل زنده ات صبح | دلمردگان خاک ز خواب گران همه
غیر از تو نیست مردمکی چشم چرخ را | روشن بتست چشم زمین و زمان همه
شیران پر صولت و فیلان جنگجوی | دارند عاجزانه بدستت عنان همه
در خدمت تو تازه نهالان بوستان | استاده اند بر سر پا چون سنان همه
پیش تو سر بخاک مذلت نهاده اند | با آن علو مرتبه روحانیان همه
نه آسمان ز شوق لب درفشان تو | وا کرده اند همچو صدفها دهان همه
پاس نفس بدار و قدم را شمرده نه | دارند چشم بر تو درین کاروان همه

این آن غزل که اوحدی خوش کلام گفت
ای روشن از رخ تو زمین و زمان همه

نوبهارست این با چه بال گلستان آمده | یا قیامت بر سر خاک شهیدان آمده
این لطافت نیست در باد بهاران بوی تست | در لباس بوی پیراهن بکنعان آمده
این غبار شوخ ندارد برق جانسوز بهار | شهسوار است این که در جولان آمده
جلوه بال پریزادان کند موج سراب | زین سلیمانی که در صحرای امکان آمده
هر سر خاری زبان شکر پرواز شیب | محمل لیلی همانا در بیابان آمده

[illegible]

چه‌برد در پرده دلی رخسار برگ بهار | در لباس رنگ و بو هر چند پنهان آمده
از حجاب دیده شبنم فروغ نوبهار | لاله و گل را چراغ زیر دامان آمده
میتواند کاسه برفرق قطرها را شکست | هر که چون نرگس درین گلزار حیران آمده
از چراغ دولت بیدار گل برخورد است | در دل شب هر که چون شبنم به بستان آمده
خواب کردیست صائب بر نوا سنجان حرام
بلبل پر شور ما تا در گلستان آمده

زمن مدار توقع سخن در انجمنی | که نیست باعث گفتار چشم خوش سخنی
بگرد چهرهٔ خوبان چو زلف سیر مکن | مکن چو خال قناعت بگوشهٔ دهنی
بسوزی تو چراغی درین شبستان نیست | که هم در انجمنی هم برون ز انجمنی
ز رنگ و آه ضعیفان خاک از پس | که بود مشرق طوفان تنور پیرزنی
ز طوطی نتوان بود کمتر از بلبل | تو هم زبال و پر خویش سبز کن چمنی
چنان ز عشق تو ویرانه شدم که نتوان ساخت | اگر خرد شود از زبان من سخنی
مکش ز یاد وطن راه کین اهان و طنست | که از لباس بیوسف نداد پیراهنی
شکست قدر شکر را گفتگو صایب
که دیده است چنین طوطی شکر شکنی

با دختر رز دگر نشستی | پیمان خدا را شکستی
دنبال هوای نفس رفتی | سر رشتهٔ عهد را گسستی
گر توبه ترا شکسته می‌بود | کی توبهٔ خویش می‌شکستی
بی وزن سبک چو باد گشتی | از شاخ ثبات بسکه جستی
گردند ترا به آستین دور | چون گرد بهر کجا نشستی
آتش بتو دست یافت آخر | هر چند که چون سپند جستی
موی تو سفید گشت تمامی | بازی که ازین شکوفه رستی
دامان تو روز حشر گیرد | خاری که بزیر پا شکستی
بر شیشهٔ آسمان زنی سنگ | از جام غرور بسکه مستی
دور تو بسر رسید صایب
در جهل هنوز لای مستی

گر سر و پا نداری تا جدا عالمی | گر بدل بیرون روی از عالم سودا عالمی
از برای خاطری در راه سیل افتاده | گر کنی گرد آوری خود را حصار عالمی
از سیه کاری نهان از تست اسرار جهان | گر بپردازی بخود آیینه دار عالمی
گنج قدسی در خراب آباد دنیا مانده | آب دریایی ولی در جویبار عالمی
همچو بوی گل که در آغوش گل از گل جداست | هم برونی از عالم هم در کنار عالمی
چون صدف در یوزه گوهر مینا میکنی | غافلی از خود که بحر بیکنار عالمی
کاروان سالار گردونست روح پاک تو | زین تن حیوان صفت در زیر بار عالمی
نغمهٔ شور جنون ندارد چون تو قانون فلک | پرده ساز پرده سوز پرده دار عالمی
گر توانی بر لب خود مهر خاموشی زدن | بی سخن همچون سلیمان مهر دار عالمی
بار در دامن کشی از سنگ ملامت مپیچ | شکر این معنی که نخل میوه دار عالمی
میتوان بر توسن گردون بهمت شد سوار | از چه سرگردان درین مشت غبار عالمی
فکر بی حاصل ترا مغلوب عالم کرده است
ورنه از تدبیر صایب غمگسار عالمی

ای جادهٔ سودا تو هر رشتهٔ آگاهی | در هر گذری چشم براه تو نگاهی
هر حسن لطیف تو که در چشم نیاید | از صبح ازل تا با بد تو نگاه آگاهی
از ذره که شد حسن تو غایب ز نظرها | هر چشم ز رمز کار شده مجموعهٔ آگاهی
عشق تو ز بنیاد جهان دود برآورد | با برق تجلی چه کند برق گیاهی
از عشق تو در کشور ما خانه خرابی | چون وادی محشر نتوان یافت پناهی
در عالم امکان نگشاید دل عارف | یوسف چه قدر جلوه کند در ته چاهی
تا چند بغفلت گذرد این آب و علف صرف | سرمایهٔ مشکست درین دشت گیاهی
و یاد که در دور شرح عمر سر آمد | چندانکه حبابی شکند طرف کلاهی
چون لاله بهر کام قناعت درین دشت | بر آتش خجلت جگر نامه سیاهی
چون رشتهٔ گوهر ز نجابت تو ز آب | در هر گره اشک فرو مانده نگاهی
میزد رشته ز مهر جهانتاب که گر دید
هر پارهٔ دل صایب از دو پاره آهی

ازانکه نیست قسمت از روزی خدایی | دائم گرسنه چشمست چون کاسه گدایی
از لاغری نکاهد از فربهی نبالد | ازانکه همچو خورشید ذاتیست روشنایی

۵۶

[illegible]

نقد خسیس دارم کار خسیس چوبه | بوسه نه زنده باشد آتش تر از خالی
حسن تمام خود عین الکمال دارد | در آبله است پنهان حسن پسته بالی
جان هوا پرستان در فکر عاقبت نیست | گردد هدف نگردد تیری که شد هوایی
از یک شرر ده گردد صد زنج دل فسرده | از پایه نبر جاری وامانه ارز والی
دست از عنان مجنون از عقل خام بردار | از سیل خانه بردار ... که خدایی

صائب شکستگی از خویش بسته تو
ورنه شکستگان را کم نیست مومیالی

چون رشته لبهواری اگر تاب ندار | اگر در گریبان گهر سر بدر آری
زان شهر همت بتو گردند کرامت | تا بیضهٔ گردون بته بال و پر آری
آزادگی آنست که چون سرو درین باغ | غمگین نشوی گر گره دل ثمر آری
زین راهبران راه بجایی نتوان برد | در خویش فرو رو که سر از عرش برآری
گردید چو صیقل قدت از دور فلک خم | آیینهٔ دل را نشد از زنگ برآری
گر در دل خود تنگدلان بار دهندت | خاشاک که در گریه در تنگ شکر آری
روز سیه مرگ شود شمع مزارت | هر خار که از بال فقیری بدر آری
یکبار هم از تجربه ها خبری گیر | تا چند ببازار روی و خبر آری
هرگز ننهی سر سخن بمجلس انگشت | یکبار اگر نامهٔ خود در نظر آری
تا کی سخن پوچ دهی عرض بمردم | تا چند زر دریا صدف بی گهر آری
گر ذوق شکستن بتو اقبال نماید | خود گشتی خود تحفه بموج خطر آری
فارغ شوی از حلقه زن بر در دونان | یکبار اگر در دل شب دست برآری

صائب شود آز و زر تا آینه روشن
گر بسته بجا صلح خود گرد برآری

له
بلاست عاشق نو خطان چاره ابرو | ز چار موجهٔ دریا خلاص ممکن نیست

له
زادهٔ هند جگر خوار چه خواهد بودن | شب بخت سیه آن به که ستر در باشد

له
بهر چه میرسد از زرق ساز گار کن | که مرکه ساخته بسته دمی سکندر گشت

بسرخی میزند چون شک خط عنبر افشانش
چه حسن نشئه خیز است ایکه میگوشت ...

117

له
نی مجروم ابدیز رخسار ونه زلف پریشاندر | بو دریای لطافت موج عنبر انجم بهاندر
اگر خورشید تابان نیه بس نه اخترب اوسم | لب لعل می آلودی گوزومه قبلو بیکاندر
نی بکر رقیب آواره قیلدی یار کوندیرمز | جقارر آدمی فردوسدن تز ور شیطاندر
فلکر قانی انجم کوز دکده تجدید المنی تقاضا | که بو خسرلر هوا بیل کور بخته تیغی عریاندر

له
نه احتیاج که ساقی ویره شراب بکا | که اوزبیاله سنی ویردی آفتاب بکا
نه ابدی بنجب اولمسا کر سرخوشی | بودر لولبلرلین نیلسون شراب بکا
جقر عنانی الذنی شکوه حسنندن | اگر سپهر برین اوله هم رکاب بکا
شک صحیفهٔ حسنک کلام صائبدر | که داغ غیب اولور حال انتخاب بکا

له
لنگر عقل بدست آر که در عالم آب | انقدر موج خطر هست که در دریا نیست

له
فکر سنبل نغخ دار جمعهٔ اطفال را | عشرت امروز بی اندیشهٔ فردا خوش است

کرد دهن تنگ تو گردی که نمودست | صائب بکش از چهرهٔ معنی ورق لفظ
شیرین بنظر ها سفر نغمه عدم را | تا کی ز بر روی بسیر کنم بباغ ارم را

کاسهٔ دریوزه دریا از صدف در کف گرفت | هر کجا مژگان صائب رشته از جوهر کشید
مرا افکنده در دریای غم نیلوفری چشمی | له که چون خورشید عالمسوز زین استم کاکل

[illegible]

[illegible]

سبزه در مدینهٔ مدحت — خامه‌ام بهتر از صریر بلال
قلمم کارساز جوب کلیم — رقمم نامهٔ سوز سحر حلال
مکر کرم ز محلّه‌های ضمیر — تا کشاید نقاب غنج و دلال
سبز شد شر ملائک از ملکوت — مرحبا مرحبا تعال تعال
تا بود ساق عرش را زیور — تا بود بر لباس قد نهال
قد قدر ترا بقا زیور — ساق عمر ترا ابد خلخال

بحمد الله که این دیباچه راز
بتوجیه هدایت شد سرافراز

[illegible]

بپای هرف خرمنها امید
سراسر کرده عمها جاوید

[illegible]

خدایا گرچه فرماصر ز بانم
مکن شرمنده پیش همگنانم

چو کرد او صید گاه عشق بنیاد
که صید الحذر الامان باید صیاد

[illegible]

[illegible]

دلم از انجوی دیها در جهالت
کباد دیوانه رسوای ملالت

سلیمان کرده بود بابال دولت

[illegible]

فاتحه

[illegible]

ساقی نامه [illegible]

[illegible]

بیا ساقی آن [illegible]

[illegible]

ز زخم خوش افتاده در جگر داغم

بابا فغانی آن آتش نمی رنگ

عشق یکی با سلیمان توام

کهنه بتازه کرده ام هوس

[illegible]

له

[illegible]

بهم چون دانه‌های سبحه راهی هست از دل

[illegible] اگر گیتی خاطر خود کن

انوری

[illegible]

سوزنی

[illegible]

انوری

[illegible]

خاقانی

[illegible]

هلالی

[illegible]

هاتفی

[illegible]

سلمان

[illegible]

کاتبی

[illegible]

خود را حسن وجاناکر در نکشف الالی
تحقیق نمودم لبی کمتر از انها بود

[illegible]

[illegible]

نقل دعا واهل ... [illegible]

[illegible]

زلفنی اسم حسنک جاندر سنجاق
ایله
زلفکت جوهر جاندر بنک

دوقنی سر صدق دولت شوند
شوند کی بذل اهلی دهاند

بنه دلشق پاره سی وار سبب زنجدانکده
بنه شفقالو بنکز کبی بوسه نکده

صو غوق آل ایردی بوسه کاه غنچه دهن
یاد آیتی اثرلری وار تازه کلستانکده

کیجه اغیار ایله می ایچدوکه کلستانکده در
اوینجو سرلق اثری نرکستانکده

وله ایضاً

چمن چو غنچه باید دلم بکشایند
لعل از شرم لبت ... باشند

نادر آمد در چمن کلها از بادت لبت
نازم آن روز که باشند درد کلها

بسکه ... بیاید از ... اشنوت
دهره ورش که ... باد ... اشوت

در صدف ... انبیه اشوت
در غنچه بکر بوده ... شدند

خاک شد نازنین بنات دیده سلسبید
تو تیا چون خاک شد بر دیده ... سید

شد خرجی بر جان عاشق ... زرد اسب
شرف کاه ... سینه ... فرق ... طالب

چون زند ... لطفه ... خنده بر ... خواست
تازه جان ... سر ... بر ... جواست

تا نشسته بردلم آتش ... نشسته
کس درس دنبار ... کام ... بناب

نقد بود ... مانده ... جسته ... اسباب

[illegible]

وشكيتي فقد السقام لانه
قد كان لما كان لي اعضاء

ولو كان ...
لانت خير المرسلين محمد

Süleymaniye ...
Kısım Fatih
Yeni ...
Eski Kayıt 4075

نمره فصل
[illegible]

۱۹ واقعه تسبیح شیخ ابوالفتح بن حجر الانصاری امام روضهٔ مطهره حضرت
رسالت پناه صلی الله تعالی علیه وسلم

[illegible] خسرو فی سنه [illegible] | وفات افضل الدین ابراهیم خاقانی فی سنه ۵۹۲ | وفات ظهیر فاریابی فی سنه ۵۹۷

[illegible] عصر فی سنه ۶۳۵ | وفات جمال الدین سلمان فی سنه ۷۳۹ | انتقال میر عماد الحسنی فی سنه ۱۰۲۷ | وفات فردوسی فی سنه ۴۱۱

لیس [illegible] کثرت فی الاسلام

[illegible]

نعوذ [illegible]